

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies duodecimus, decimus tertius et decimus quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1868

De S. Simperto. Episc. Confessore Augustæ Vindelicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71232)

AUCTORE
J. B. F.

sancti Leoboni cum aliis ad Deum valeret oratio, capsam ejus loco moverunt, eaque aperta, ossa in ea condita vino abluerunt, ægrotis nonnullis postmodum salutari. Sed et juvenes duo in itinere, dum sacrum corpus Lemovices efferretur. Juncheriæ ab igne illo pestilenti omnino liberati sunt. Quæ omnia, si, quæ de publica supplicatione, in qua S. Leoboni corpus solemniter latum fuit, feruntur, exceperis, in Petrocricensi Sancti nostri Officio a laudato Gérard descripto, leguntur.

Cultus initium et seculum, quo Sanctus floruerit ignoratur.

5 Ex hisce Lectionibus, quæ S. Leoboni Officii ecclesiastici partem constituunt, ipsius cultum antiquum esse, satis colligitur; at tempus, quo ipsum caelitem honoribus pagi Salaniacensis ecclesia, quæ sacro ipsius corpore gaudet, afficere inceperit, dictæ Lectiones nequaquam exprimunt. Nec Chronica,

quæ Gaufridus, Prior Vosiensis, ut apud Labbeum tom. II, in quo edita sunt, pag. 290, videre est, anno 1183 scripsit, præter hæc pauca, quæ ibidem pag. 285 habentur: Salaniacensis castri Burgus Leobonum continet confessorem, cujus ope ardentium multi sæpe sanantur, ullum verbum referunt, ex quo tempus, quo Sanctus noster miraculis clarere et a mortalibus invocari inceperit, queat determinari. Quod vero ad tempus, quo S. Leobonus sanctissimam vitam duxerit, assignandum spectat; cum supra citati martyrologi, laudatique, qui de Sancto nostro scripsere, auctores de hoc altum sileant, nec apud ipsos, nec in ipsius Officio ecclesiastico ulla nota chronologica, qua in temporis, quo floruerit, notitiam deveniamus, reperitur, id definire haud possumus.

D

Nota 17.

B

DE S. SIMPERTO, EPISC. CONFESSORE

AUGUSTÆ VINDELICORUM.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

J. B.

§ I. Vitæ scriptores et monumenta varia, S. Simperti res illustrantia: nativitas: in suscepto S. Benedicti Ordine pietas.

SUB INITIUM
SECVLI IX.

Vita et Miracula seculo XIII,

C

Sancti Simperti, Augustæ Vindelicorum in Suevia episcopi, res gestas scriptores quidem numero plures, sed a Sancti ætate admodum remoti, posterorum memoriæ commendaverunt, ut Gononus de Vitis Patrum Occidentis, Bernardus Hertfelder de Basilica SS. Udalrici et Afræ, Carolus Stengelius in Chronico Augustano Germanice scripto, uti et Latine, in opusculo separato, anno 1616 Augustæ Vindelicorum excuso; Mabillonius Actorum Ordinis S. Benedicti Sanctorum seculi IV, part. II, pag. 553 ac duabus sequentibus; Raderus tom. III Bavariæ Sanctæ; Corbinianus Khamm Hierarchiæ Augustanæ part. I, cap. VI, classe II, sect. I, pag. 99 et sequentibus. Aliquanto his antiquior est Sigismundus apud Pistorium part. I, cap. IX Chronici Augustani, quod anno 1483 Joanni de Gillingen SS. Udalrici et Afræ abbati inscripsit. Ejusdem canobii Prior Adilbertus S. Simperti a quo insigni fuerat affectus beneficio, Vitam ex voto conscripsit quinto circiter post illius obitum seculo. Adilberti, quo antiquior S. Simperti, Vitam nemo saltem ex professo conscripsit, ætas, quam Papebrochius tomo VII Maii pag. 548, seculo XIII, licet conjectando, recte illigavit, ex iis, quæ de Hildebrando, SS. Udalrici et Afræ abbate, part. III Hierarchiæ Augustanæ cap. I, sect. XX, pag. 55 narrat Corbinianus Khamm, aperte eruitur: ait enim Hildebrandum, anno 1230 in abbatem electum, anno vero 1243 e vivis sublatum, Adilberti Prioris, qui SS. Udalrici, Afræ et Sim-

perti Vitam scripserat, testamentum fixum ratumque habuisse, atque adeo Adilbertum, Hildebrando canobium Udalricianum moderante, diem suum obiisse, necesse est.

2 Candide porro fatetur Adilbertus, pauca admodum esse, quæ de S. Simperto scripta reperit, ea nimirum, ut quidem apparet, quæ de illo S. Magni Vita, quam ad calcem cap. II laudat, continentur; cætera vero, ut quæ ad ejus genealogiam ac pueritiam spectant, se ex aliorum relatu ac antiqua, ad suam usque ætatem propagata, traditione hausisse. Hanc Adilberti de S. Simperto lucubrationem, ex codice Ms. monasterii Udalriciani, servata primigenia phrasi, transcriptam, in partem tom. II Novissimi Anecdotorum Thesauri tertiam a pag. 355 Pezsius intulit, cui et alia monumenta adjectit illustrandis gestis a S. Simperto rebus idonea; quæ et nos infra, facta eorum cum apographis, penes nos item servatis et a P. Alejandro Wiltheim Luxemburgo acceptis, collatione, recudi curavimus, quoniam his potiora nec habemus, nec spes est fore, ut aliunde nanciscamur. Servatur item in scriniis nostris Historia S. Simperti brevior Vitæ, Inventionis et Translationis primæ, quæ ex Adilberti lucubratione confecta, vel certe haud ea antiquior videtur, multasque de S. Simperti proavis complectitur fabulas, quas referre, nedum confutare nihil juverit: idem nobis iudicium est de Excerptis ex arbore quadam genealogica, vera falsis permiscente, cujus nescio, an auctor sit Mattheus Mareschallus

Adilberto monacho Udalriciano,

F

de

AUCTORE
J. B.

A de Pappenheim, cathedralis Augustanæ canonicus, quem anno 1494 tam S. Udalrici, quam S. Simpertii genealogiam distinxisse ac explicando delineasse scribit Corbinianus Khamm part. 3 Hierarchiæ Augustanæ cap. I, sect. xxxi, pag. 102.

auctore.

3 Sed, ut ad Adilbertum ceteraque de S. Simperto monumenta, a Pezio excusa, redeat sermo, scripsit ille non modo S. Simpertii Vitam, sed etiam Miracula quædam, primam corporis ejus, quæ anno 1064 contigit, inventionem ac translationem secuta, enarrat, ex multis pauca, et ex aliorum, ut in Præfatione testatur, relatu, maxime, cum, ut ibidem num. 3 ait, jam diu esset, ex quo ob eorum frequentiam nulla notarentur, nulla publicarentur, nulla scriberentur. Hinc factum, ut cap. v de Miraculis, quæ sub translationis primæ tempore seu annum 1064 contigerunt, agens, cæcis visum, surdis auditum, claudis gressum redditum, expulsos ex humanis corporibus S. Simperti meritis demones non nisi generatim dicat: ac in eundem, unde raptus fuerat, locum absque ulla læsione relato, refert, videtur admodum fuisse celebre; cum inde pingi S. Simpertus cæperit una cum lupi, puerum ore referentis, imagine. Demum cap. viii ea refert, ex quibus sacrosanctæ Hostiæ, anno 1194 sacrilege per mulierem in domum suam asportatæ, ac quinquennio post ex candido in colorem sanguineum commutatæ, ac in ecclesiam S. Crucis canonicorum regularium S. Augustini honorifice per Udalscalcum, episcopum Augustanum, relata, historia confirmetur.

B

4 Huic Adilberti, S. Afræ Prioris, lucubrationi subnectit Pezius S. Simpertii, episcopi Augustani, regularia statuta monasterii sui Morbacensis, quæ scilicet in quadam Caroli Magni tempore Franciæ synodo condita, ex ea redux S. Simpertus monachis suis Morbacensibus observanda proposuit, ac dominus Waltherus de Wiltspurg, abbas Morbacensis, una cum capitulo ex charta pergamena legitime riteque transcripta cum Augustanis S. Afræ cenobitis communicavit anno 1500, Kalendis Maii. Legi eadem possunt apud Hartshheimium tomo I Conciliorum Germaniæ pag. 378, et sequentibus. Pauca suppeditant, quæ ad rem historicam pertineant; quare satis habebimus, si pauca ex iis, quæ ad S. Simpertii mores cognoscendos facient, inde delibaverimus, ac nonnulla de synodi celebratæ epocha suo loco dixerimus.

aliaque S.
Simpertii res
illustrantia,

monumenta,

5 Statuta hæc regularia excipit apud Pezium Liber Miraculorum S. Simpertii ab anno 1465 usque ad 1471 patratum, cujus quidem anonymus Udalricianus est auctor, quem Pezius fuisse Sigismundam Maisterlein, Chronici Augustani, de quo

num. 1, scriptorem lubens credidisset, quod huic Sigismundo temporis ratio, scriptionis stilus, et, quod prodidit, rerum domesticarum studium et pietas optime quadrent; sed Pezium nonnihil moratur, quod Sigismundus, se duos libellos de Miraculis S. Simpertii scripsisse testetur in Chronico Augustano cap. ix; Liber autem Miraculorum, de quo hic sermo, in tres distinctiones seu partes divisus sit. Sed morari Pezium illa Sigismundi verba debuisse non videntur; cum iis verbis sermonem dumtaxat instituat de Miraculis, S. Simperti meritis anno 1467 factis, cum novam ecclesiæ S. Udalrici fabricam moliretur Melchior Stanham, S. Udalrici abbas, cui Liber Miraculorum, de quo impræsentiarum agimus, inscriptus est; ac porro Sigismundus eodem capite paulo ante dicat, de aliis quoque, ut apparet, S. Simperti Miraculis, quæ circa tempus, quo reformari S. Udalrici monasterium est ceptum, ad tumbam S. Simperti contigerant, aliqua pauca se tradidisse; cepta autem est cenobii Udalriciani reformatio sub Joanne ab Hohenstein, Melchioris decessore, per Henricum et Joannem de Carmiola, fratres germanos, e Mellicensi cenobio, teste Corbiniano Khamm part. 3 Hierarchiæ Augustanæ pag. 71, Augustam Vindelicorum evocatos. Sigismundus ipse, postquam dixerat cap. IX, part. 1 Chronici Augustani, se duobus libellis, S. Simperti, dum novum templum strueretur, miracula edidisse, mox addit: Hæc passim posita hic in unum compegimus, et reipsa part. 2 ejusdem Chronici cap. VII, ubi de locatione primi lapidis novæ ecclesiæ agit, miracula quædam tum facta paucis memorat; ut adeo nihil hinc obstet, quo minus ad S. Simperti tumbam facta miracula, alio item libro, in tres distinctiones seu partes diviso, explicuerit. Sed quisquis demum fuerit, qui S. Simperti Miracula, ab anno 1465 ad 1471 facta, in litteras miserit, is equidem est, ut dictis ejus fides haberi tuto possit; cum ex authenticis monasterii Udalriciani scriptis sua hauserit, eaque referat, quæ sua ætate sunt facta, ut in Prologo proficitur. Ceterum ex hoc anonymi opusculo observare licet, in S. Udalrici monasterio moris fuisse, ut non solum loci plerumque Priores recentia S. Simperti miracula ab iis, quibus contigerant, excepta, scriptis mandari tum temporis curarint, sed diebus festis etiam e concionis pulpito auditoribus palam exponi: unde S. Simperti venerationem cultumque tum summopere auctum ac late propagatum fuisse, necesse est; quorum alterum in Prologo, alterum in Epilogo opusculi sui affirmat anonymus.

E

F

6 Mox apud Pezium sequitur alterius anonymi, Udalriciani item monasterii alumni, lucubratio, qua S. Simperti Miracula ab anno 1488 ad 1495 enarrantur; cum vero id sese præstitisse dicat hortatum Sigismundi, de quo paulo ante, tum Conradi Prioris, anno 1496 in abbatem Udalricianum electi, satis etiam prodit, se, quæ sua contigerant memoria, et ex iisdem, ex quibus sua hauserat anonymus proxime memoratus, monasterii sui scriptis nova, quæ narrat, S. Simperti miracula misisse in litteras: quare et huic anonymo par fides habenda; sed hic anonymus non unus, ut Pezio in Dissertatione Isagogica ad tom. II Anecdotorum pag. lxxii est visum, sed geminus, quorum prior S. Simperti Miracula ab anno 1488 usque ad 1493; alter, quæ

ab auctori-
bus æquali-
bus descri-
pta,

annis

AUCTORE
J. B.

annis 1494 et 1495 facta, suscepit enarranda, se prodero videtur. Ita existimo, quod horum prior, miraculum, quod anno 1493 factum descripturus, primum quidem ita loquitur: Demum jam in calce scribendorum Miraculorum haud omittam miraculum plane notatu dignum; ac, enarrato postremo hoc miraculo, mox ista subjiciantur: Finiunt Miracula, quorum laude coruscant, etc. Neque vero est, cur quis dicat, eundem anonymum, qui patrata per S. Simpertum ab anno 1488 usque ad annum 1493 descripserat, dein ea, quæ anno 1494 et sequenti facta sunt, prioribus adjectisse: nam nimia utriusque stili est discrepantia; prior plane rudis, multo tolerabilior alter. Sed idemne, an diversus hic agnoscitur anonymus debeat, parum interest; cum et is, qui duorum posteriorum annorum miracula scripsit, se miraculum, quod anno 1495 contigit, ex eorum, quibus contigit, ore accepisse testetur.

hic recuden-
da.

B

7 Inter monumenta, res S. Simperti illustrantia, quinto loco collocat Pexius Acta secundæ Inventionis S. Simperti, anno non ut codex Udalricianus erronee signat, 1489, sed 1491 factæ, die S. Andreae Apostolo sacra, seu xxx Novembris; quando nimirum detecta pridie S. Simperti pignora e veteri tumba, dum novus illis sarcophagus conficeretur, in sacristiam templi Udalriciani fuere translata. Sexto loco Acta Translationis secundæ, anno 1492 die xxiii Aprilis, cum S. Simperti ossa in novum sarcophagum insigni admodum pompa illata fuere. Dixi Acta Translationis secundæ: licet ipsemet, qui eam describit, anonymus sub initium Prologi eam, quæ anno 1491 contigit, secundam vocet: cum enim verosimile haud sit, ipsum aut primæ translationis fuisse immemorem, aut nullam ejus habuisse rationem, videtur mihi sic dicere voluisse secundæ Inventionis, ut translationem tam anni 1491, quam proxime subsequentis velut unam eandemque considerarit, ceptam quidem anno 1491, cum S. Simperti ossa, dum novus conficeretur sarcophagus, tantisper in sacristia fuere deposita, perfectam vero anno 1492, cum novo sarcophago inclusa in augustiorem tumulum relata fuerunt. Edictum denique Frederici, episcopi Augustani, quo sollemnis ritus, S. Simperti reliquiis anno 1492 exhibitus, exacte describitur, seriem claudit Monumentorum S. Simperti res illustrantium, quæ typis, tum quod ad S. Simperti gloriam plurimum faciant, tum quod ab æqualibus conscripta sint auctoribus, et indubitata cultus non vulgaris, Patrono suo ab Udalricianis monachis ceterisque fidelibus impensi, monumenta complectantur, denuo, exceptis, ut diximus, S. Simperti statutis regularibus, committenda censuimus.

Sanctus, cu-
jus nomen
varie scribi-
tur;

C

8 Perpetuum est Adilberto, S. Udalrici Augustæ Vindelicorum Priori, Adalberoni etiam alicubi dicto, ut, quoties sanctum hunc Augustanum Episcopum in ejus Vita, seculo primo decimo tertio, uti dictum supra est, a se conscripta, nominat, nisi Simpertum appellet; aliis tamen Zymbrectus, aliis Ximbertus, aliis Symbertum dici, monet Corbinianus Khamm part. 1 Hierarchiæ Augustanæ cap. vi, classe 2, sect. 1; atque hoc posteriore modo, nisi in orthographiam peccare quis velit, sancti hujus Episcopi nomen scribendum esse propterea contendit, quod id partim ex patris, qui Ambertus, partim ex matris, quæ Symphoriana dicta fuit, ac-

cepta prima syllaba ex materno, reliquis vero ex paterno nomine contractum sit ac derivatum; sed hæc quidem conjectura est, nec satis, ut apparet, fundata: incertum enim plane, ut paulo infra videri potest, num pater illi Ambertus, mater Symphoriana fuerit; dein vero ut id detur, nomen Symberti ex istis fuisse conflatum, non efficitur, quando Symberti nom ea ætate, ac dudum etiam forsam antea, indi viris soluerit, uti docet Symbertus, episcopus Reginoburgensis, apud Chesnium tom. II, pag. 17, col. 1 memoratus, qui Simpertus in Vita Caroli Magni, ab auctore incerto scripta, ibidem pag. 53 littera c dicitur; apud Hansizium vero tom. I Conciliorum Germaniæ pag. 130, col. 2 Simpreth vocatur. Quid quod ipsemet Sanctus se Sindbertum in Epistola Encyclica, a Mabillonio tom. IV Anecdotorum pag. 323 edita, vocet? Quo etiam modo nomen ejus scriptum legitur apud Lunig tom. V Spicilegii Ecclesiastici Germaniæ pag. 957 in diplomate Adimari; cui tamen ipsemet subscribens sese Simbertum nominat; nec alio vocatur, quam posteriore hoc modo in altero donationis instrumento Udalrici, ibidem relato; sed et in diplomate Caroli Magni, a Stengelio in Notis ad Vitam S. Simperti, Latine a se editam, Simpertus dicitur: unde parum interest seu Sindbertum, seu Simbertum, seu denique Simpertum vel, si placuerit, etiam Symbertum vel Symbertum dixeris; nos Simpertum passim scribemus, Adilberto duce; non tamen ægre laturi, si quis Symbertum scribere maluerit: verum de nomine S. Simperti hæc dicta sufficiant.

9 Quibus vero parentibus ortus fuerit, nusquam litteris proditum se reperisse Adilbertus profitetur; sed ferre traditionem ait, eum ex Francorum regum sanguine procreatum, utpote Caroli ex sorore nepotem. Si recentiores audire scriptores lubet, patri Amberto, matri Symphorianæ nomen fuit; Austrasiæ Mosellanæ ducem Ambertum fuisse nonnulli dicunt, alii Arduennæ, alii Lotharingiæ per prolesim, cum nondum Caroli Magni ætate id nominis in usu fuerit. Rursum alii avum S. Simperti fuisse aiunt Jopeterium; Ampertum vero Lazius lib. III de Emigratione gentium ex Henrico Austrasiæ duce natum scribit, cui filius verosimiliter fuerit Adelricus, secundus Arduennæ dux; filia vero Rorynnna, Nothardo Sueviæ duci nupta; verum hæc omnia, cum nullo solido fulciantur fundamento, ut minimum pro dubiis habenda sunt. Mabillonius parte 2 sæculi IV Benedictini pag. 553 ab ea sententia, quæ S. Simperto patrem fuisse Ambertum, matrem vero Symphorianam fuisse statuit non omnino abhorret; sed hanc inter Pippini regis filias desiderari ait; et sane notæ passim sunt Pippini regis filia: Rothais, Adalais et Gista; sed ex his prioræ duæ juvenulæ obierunt, tertia abbatisa fuit: notæ item Itisberga et Berta; sed illa, si Pippino nata est, castimoniam perpetuo coluit; hæc vero habetur in fabulis: adjiciunt his nonnulli Imezam et Adam, de quibus consule Gamansii in Vitam B. Godefridi Cappenbergensis Commentarium, tomo I Januarii ad diem ejusdem mensis decimam tertiam insertum, § VI. Nulla tamen hactenus inter tot Caroli Magni sorores Symphoriana comparat.

10 Certum tamen videtur, præter Rothaidem, Adalaidem et Gistam Pippino, Caroli Magni patri aliam fuisse filiam, quæ matrimonium inierit, et

D

E

F

e regia regum Francorum stirpe

parum solide natus dicitur;

unius

A unius saltem filii mater fuerit: nam Vitæ S. Maximini, episcopi Trevirensis, auctor, qui seculo VIII scripsisse videtur, uti et Lupus Ferrariensis, qui ejusdem S. Maximini Vitam dein stilo scripsit elegantiore, seculo IX ad annum dumtaxat trigesimum nonum, uti ipsemet cap. XV apud Baluzium pag. 290 aperte declarat, provento, id est, anno a Caroli Magni obitu quinto et vigesimo, scribunt, Gumbertum puerum, seu, ut loquitur Lupus, Cunibertum, Pippini regis ex filia nepotem (videsit Operis nostri tom. VII Maii pag. 26, col. 2) ad Maximini tumulum a dæmonis vexatione liberatum; sed cum Pippini filia nomen neuter exprimat, ejusque filius Gumbertus seu Cunibertus, non Simpertus dicitur, nihil hinc certe pro Symphoriana, Pippini regis filia ac S. Simperti matre erui potest; imo vero, habita ratione ætatis tam Caroli Magni, quam S. Simperti, est, quod oppositum potius suadere videatur. S. Simpertus, ut quidem probabilior ex infra dicendis fert opinio, sub annum 808 et vivis, postquam Augustanam, ut passim quidem aiunt, annis triginta rezerat ecclesiam, excessit; instituto igitur ab anno 809 retrorsum calculo, circa annum 776 caperit episcopum agere; fingamus porro eum annos numerasse, cum ad infulas Augustanas evector est, triginta duos dumtaxat; ita nos 31 retrorsum denovo numerando, ad annum ejus natalem, Christi circiter 747 devolvemur, eundem scilicet, quo Carolus Magnus, S. Simperti avunculus, esse in vivis cepit; quæ res etsi traditionis nati ex Symphoriana, Pippini, Francorum regis, filia, S. Simperti fidem non omnino subruat, eam tamen, dum certiora pro illa afferantur testimonia, utcumque infirmat; plane vero convelleretur, si anonymus Vitæ S. Simperti scriptor, cujus apographum ad Henschenium anno 1652 Luceburgio Wiltheimius misit, vere de Symphoriana scripsit, eam anno demum ætatis suæ quadragesimo septimo genuisse Simpertum; quo quidem pacto nata fuisset sub annum 700, quo Pippinus, ejus pater anno 768, ætatis suæ 64 mortuus, nondum numerabatur in vivis; verum nulla est hac in re fabulatori fides.

nec certiores
oblata, eo
nondum na-
to, matris vi-
sio, dies, an-
nusque ejus
natalis;

B 11 Quod usu venire in natalibus Sanctorum interdum solet, ut eorum ortum ac futuram sanctimoniam prævia quædam præsignant indicia, id quoque in S. Simperti ortu locum habuisse, idem auctor tradit; visam nempe sibi in somno Symphorianam annis non paucis, antequam uterum ferret, ac potissimum, recurrente die 11 Aprilis, quæ postmodum natalis S. Simperti fuit, parere puerum, forma præstantem, splendidissimis amictum vestibus, et densa virorum mulierumque corona circumseptum; quod licet Corbinianus Khamm part. 1 Hierarchiæ Augustanæ pag. 101 adoptarit, vereri tamen non immerito possumus, ne et hoc abs anonymo isto scriptore, quemadmodum et alia multa, fuerit confictum ornandi potius, quod tractabat, argumenti, quam verum dicendi studio. Quod autem scribit de die ejus natali, nempe 11 Aprilis, uti nihil mihi est, unde id confirmem, ita nec unde refellam; inquirenti vero in annum ejus natalem nihil occurrit uspiam, ubi pedem figam. Determinari hic utcumque saltem ex probabilis conjectura posset, si de anno, quo ex hac vita migravit, alicunde constaret; sed mira hic est scriptorum inter se discrepantia: obiisse S. Simpertum sub annum 766, ait anonymus mox laudatus;

alii 798, alii 828, alii 833, teste Stengelio in Annotatis ad Vitam S. Simperti; Stengelio nullus quidem ex prædictis annis placet, sibi tamen sumere non est ausus, ut novam iniret rationem annorum, in tanta, inquit, confusione et auctorum dissensu. Alii rursus, teste Corbiniano Khamm, obiisse S. Simpertum volunt, anno 818, alii 827, alii 832.

12 Illud asserere possumus, Carolum Magnum S. Simperto fuisse superstitem, ac proin non audendos, qui Simpertum anno 814, Carolo emortuali, aut hoc serius, vixisse tradunt: conficitur id ex Chronico Hildesheimensi apud Chesnium tom. III Scriptorum Francorum pag. 509, ubi hæc leguntur: Facta est porro conturbatio non minima in monasterio S. Bonifacii (id est Fuldensi) et Fratres XII ex ipsa familia perrexerunt simul cum Ratgario (tertio loci abbate) ad iudicium imperatoris Caroli. Nec tamen ita commotio illa quievit. Sed post Ricolfus archiepiscopus Moguntiacensis et Beontarius episcopus civitatis Vangionum, et Hatto, episcopus Augustensis (S. Simperti in ea sede successor) et Wolgarius, episcopus ecclesiæ Wirzaburg, cum ceteris fidelibus, quasi simul ad illud placitum convenerunt jussu imperatoris, sanaverunt commotionem illam in monasterio S. Bonifacii, anno nimirum 44 Caroli, Christi 812. Igitur jam anno Christi 812 Hatto seu Hanto S. Simperto, verosimillime jam defuncto, in sede Augustana successerat; imo vero jam inde ab anno 808: nam in Rotulo Historico Benedicto-Burano, tom. 7 Monumentorum Boicorum, anno 1766 Monachii edito, sed circa medium seculum XI scripto, pag. 6, defuncto Waldrammo abbati, ex electione episcopi Simperti et Fratrum Congregationis S. Benedicti suffectus Etylandus abbas dicitur, qui, non diu, apporet, ab suscepto monasterii sui moderamine, trium fratrum Regeri, Miloni et Aribonis monasterii bona invadentium, injuria compulsus, Caroli Magni imperatoris patrocinium interpellavit; misit hic Kys ducem, et Hantonem episcopum (Augustensem, uti diserte additur, in Chronico Benedicto-Burano ibidem pag. 24) qui litem deciderent; convenere hi Egolwingæ, et injustos aggressores injuncta debita multa coercuerunt.

13 Istitis viris ita victis, pergunt citati Rotuli auctor, loca divino cultui mancipata quieverunt tempore Elilandi abbatis. Posthinc quoque multi nobiles viri dederunt prædia sua, Elilando abbate, ad loca supra dicta pro commemoratione sui. Ex his Merigozus diaconus dedit ad altare S. Benedicti, situm in pago Housi, quiddid proprietatis habuit in villa, quæ Machtolvinga dicitur, anno nimirum 808, ut in instrumento donationis, a Merigozo factæ, ibidem pag. 82 legitur. Ex his duo infero: primum, Hantonem jam inde ab anno 808 sedem Augustanam rexisse, neque ultra hunc annum vitam protaxisse Simpertum; alterum vero, Simpertum, cum in electionem Elilandi hic consenserit, Elilandus autem mox, ut factus est abbas, ad imperatoris iudicium aggressores suos provocasse videatur, hoc ipso anno 808 vel proxime præcedenti e vivis abeuntem, Hantoni, successori suo proximo, sedem Augustanam occupandam reliquisse: ex annis porro 808 demantur anni 30, quot S. Simpertum Augustanæ ecclesiæ præfuisse, Udalricus scribit, prodibit

annus

AUCTORE
J. B.

qui tamen ex
anno ejus
emortuali,

E

F

et episcopa-
tus duratione
utcumque
determina-
tur.

AUCTORE
J. B.

annus 778, circa quem episcopi munere fungi ceperit. Ponamus denique eum tunc annum vitæ suæ numerasse trigesimum quartum, annus natalis sancti Simperti fuerit circiter 744, tamen ex probabili tantum conjectura, uti supra dicebam, utrumque determinatus.

aliaque nonnulla de S. Simperto adduntur.

14 Certum Udalricus de S. Simperti adolescentia nihil habuit, quod speciatim diceret; sed tantum, vitam illum ducisse plane angelicam, corporis castigatione templum sese Spiritui Sancto exhibuisse, jugi sacri altaris oblatione se Deo hostiam vivam immolasse, ex miraculis, quibus post obitum claruit, infert; de ejus in Ordinem S. Benedicti ingressu, et abbatiati ejus in eodem dignitate altum silet. At vero longe hic uberius est anonymus Morbacensis (Morbacensem dico, quod S. Simpertum ex matricula sui, ut opinor, monasterii Abbatem nostrum quartum vocet) cujus in Ms., a Wiltheimio, uti supra dixi, Luxemburgo ad Henschenium etiam misso, hæc de S. Simperti adolescentia hic verba exhibeo: Qui circa annos Domini octingentos, Leone Papa tertio et Carolo Magno præidentibus (imo diu antea, ut partim ex jam dictis, partim ex dicendis postea efficitur) a pueritia in loco Heremitarum S. Leodegarii in Morbach sub regula S. Benedicti enutritus, revera angelicam inter homines vitam duxit, et licet regali ex sanguine natus, humilitatis culmen non minus tenuit. In sacro D. Benedicti pro posse mansit Ordine. Præceptis suorum (quæ non erant contra Deum) paruit superiorum, charitatem ad omnes veram habere studuit, omnibus obsequiosus cum multa hilaritate fuit, vitia omnia pro virium suarum facultata præcavens; ad singulas (ut ita dixeris) anhelabat virtutes, in quibus noctu dieque strenue perseverans Deum omnipotentem filiali jugiter formidabat amore. Se in Domini Jesu Christi sedulo mactabat passione, pro statu Ecclesiæ frequenter lachrymosos effudit singultus, sciens totum in maligno mundo constitutum, ac pro eo Salvatorem exorari operæ pretium ratus; vivorum defunctorumque animarum Christi fidelium haud oblitus, et, ut brevi utar compendio, universis placuit, quia vita ipsius irreprehensibilis a quocumque fuit. *Amplam Morbacensis in Superiore Alsatia ad fluvium cognominem siti Notitiam habes tom. I Octobris § xx Commentarii prævii ad Vitam SS. Leodegarii et Gerini; hic solum addo ex Grandidiero lib. III Historiæ Argentoratensis pag. 259 celebre id Ordinis Benedictini cœnobium modo in nobilitum Canonicorum capitulum Clementis XIII summi Pontificis Bulla, 2 Augusti anni 1764 esse commutatum; qui Alsatiæ oppidulum Gebwijler dictum ac Morbaco vicinum, quo Morbacenses monachi sese prius receperant, incolunt.*

§ II. Ex monacho factus abbas Morbacensis rem illius monasterii temporalem sedulo promovet.

His cum moribus S. Simpertus a juventute fuisset, ornassetque regium, quo natus erat, ut ferunt, genus, pronum erat, ut ad ætatem virilem proventus Morbacensis infulis, si quando vacarent, donaretur, quod reipsa factum anonymus mox laudatus, aliique passim scriptores tradunt; negat autem Cointius in Annalibus Ecclesiasticis ad annum 779, num. 40, ductus potissimum: tum Morbacensium Abbatum Catalogi, a Bucelino in altera parte Monasteriologiæ imperii Germanici adducti, silentio, in quo post Morbacenses abbates Baldoberthum, Hasibertum, Amicum, nulla facta Simperti mentione, mox sequitur Guntramus, qui anno 814 Morbacensis abbas fuit; tum Annalibus Nazarianis, qui quidem Baldeberto, anno 762 defuncto, successisse tradunt Haribertum, huic vero Amichonem anno 774, post quem nullum recensent abbatem Morbacensem, licet ad annum 790 extendantur; ea nimirum de causa, ut quidem censet Cointius, quod posteriore hoc anno Amicho in vivis esset. Verum hoc pacto ex Abbatum Morbacensium serie etiam expungendus esset Romanus, qui Baldoberthum antecessit, ac in charta Eberhardi, data anno Theodorici, Francorum regis, octavo, tom. V Spicilegii Ecclesiæ Germanicæ pag. 960 Morbacensis abbas dicitur. Quid porro dicit Cointius de charta Adimari, anno XXI Caroli regis dato, cui ibidem pag. 757 hoc initium est: Digno Christi speculo Sindberto de monasterio Morbach; hic vero finis: In Dei nomine ego Simbertus episcopus abbas hanc precariam fieri feci. Quid de charta Udalrici ibidem, in qua de monasterio Morbacensi legitur: Ubi vir vitæ venerabilis Simpertus episcopus abbas præesse videtur. Data est hæc charta anno 22 Caroli regis, Christi 789; taceo binas alias, alteram anno 790, alteram 792, notante pag. 174 Grandidiero ex Schæpflii Alsatia diplomatica, datas, in quibus S. Simpertus episcopus atque abbas Morbacensis appellatur. Taceo denique Epistolam Encyclicam Sindperti, uti et ejusdem Indiculum ad episcopum, a Mabillonio supra citato adductum, in quibus Episcopum atque Abbatem de monasterio Morbach semet nominat; ex quibus abunde, Simpertum abbatibus Morbacensibus adnumerandum esse, patescit.

16 At, quæret aliquis, Simpertus, abbas Morbacensis, idemne est, qui Simpertus, Augustanus episcopus? Sic enim Mabillonius in citata mox bina Monumenta annotat: Quia vero his in epistolis Sindbertus EPISCOPUS ET ABBAS simul appellatur, dubitare licet, an idem sit ille Augustæ Videlicorum episcopus. Etsi enim tempora conveniunt, in multis tamen cœnobiis tunc erant abbates, qui et absque titulo episcopi, ut pluribus exemplis alibi demonstrabimus. In veterrimo Necrologio S. Udalrici apud Augustam notatur « III Idus Octobris Sintpertus episcopus » absque

Abbatis

Frustra Cointius e Morbacensium abbatum numero expungit

E

F

S. Simpertus, qui et episcopus Augustanus fuit:

A Abbatis aut Sancti titulo. Occurritur huic dubio non uno modo: nam primo non rarum ea tempestate erat, ut ex monasterio Morbacensi, qui vicinos episcopatus regerent, eligerentur: ita Baldebertus in Basileensem, Gerochus in Aureatensem seu Eystetensem electus est; unde vero non absimile sit, Simpertum, ut Augustam Vindelicorum episcopus regeret, inde quoque fuisse evocatum. Tum vero Simpertum, Necrologio veterissimo S. Udalrici inscriptum, alium non esse ab eo, qui ecclesiam, olim S. Afræ, dein vero etiam S. Udalrici dictam, instauravit, ac corporis sui conservatricem esse voluerit; mirum porro non est, Sancti titulum Simperto illic non fuisse adjunctum; quamquam enim pro Viro sancto fuerit habitus, non tamen semper religioni sibi duxerunt antiqui hunc titulum omittere, maxime antequam creberrimis fulgere miraculis, ac pro Sancto colli ex Pontificis Nicolai V indulto sub medio seculo xv capit, et Henricus II, SS. Udalrici et Afræ abbas, S. Simperti, episcopi Augustani, depositionis diem, vergente ad exitum seculo xii, celebrari præcepit: sic in Rotulo historico monasterii Benedicto-Burani, seculo xi exarato, sanctus Vir dumtaxat appellatur, qui in ejusdem loci Chronico, medio circiter seculo xii scripto, S. Sintbertus dicitur.

factus abbas 17 Dein si Simpertus, in Necrologio citato memoratus, non esset episcopus Augustanus, sed vel Simpertus Morbacensis abbas, vel Simpertus episcopus Ratisponensis, aut quisvis alius, hunc non tantum eodem tempore vicisse, eundemque titulum gessisse, sed eodem etiam, quod minus est verosimile, ex hæc vita die migrasse, necesse esset: neque enim video, quin iii Idus Octobris, Simpertus, Augustanus episcopus, obierit, a quopiam ambigi. Porro vero si Simpertus, abbas Morbacensis, episcopus fuisset absque titulo, et absque certa, quam regeret, diæcesi, sed merum tantum episcopi nomen sive ipsiusmet, sive monasterii Morbacensis, cui præerat, dignitati datum fuisset, non impedisset hujusmodi episcopatus dignitas, quominus abbas muneris cumulate faceret satis; neque tot exteris sese negotiis implicitum vidisset, ut monasterii sui, non sine ejusdem detrimento, villas saltem interdum lustrare nequiverit: atqui hoc ipsum partim saltem episcopatus sui, quibus distrahebatur, curis adscribit Simpertus in Statutis Regularibus, quæ Morbacensibus patefecit, ubi ita loquitur: Decimo (statutum est) ut abbates frequenter villas non circumeant, nisi causa necessitatis, nec fratribus illas custodiendas committant, ubi nostræ visitationis raritas utinam non noceat. Nam frequentationis circumitio inter villas ideo nunquam fit a nobis, quia aliud impedimentum nostræ occupationis nos fatigat, dum inter curas episcopatus et Palatinas ordinationes nulla ad providendas possessiones nostras nobis licentia suppetit. Postremo Carolus Stengelius in Notis ad Vitam S. Simperti concessum a Carolo Magno in Morbacensis monasterii favorem Privilegium, num. 21 infra integre transcribendum, exhibet; ex quo eundem fuisse Simpertum Abbatem Morbacensem ac Simpertum Augustanum episcopum, manifestum evadit; ita enim illic de monasterio Morbacensi Carolus: Ubi venerabilis vir Simpertus abbas ejusdem et epi-

C scopus Augustensis, cum turba plurima monachorum deservire dignoscitur. Quamquam vitiosum id esse aliqua ex parte diploma, ex infra dicendis facti necesse sit.

18 Anonymus supra laudatus Simpertum abbatibus prius infulis, quam episcopalibus decoratum scribit: abbatibus quidem, vivo etiamnum Pippino, Caroli patre; Augustanis autem ecclesiam moderante Leone III, qui ad cathedram Pontificiam evectus est anno 795, tenuitque usque ad annum 816. Obiit Pippinus anno 768; anno vero 772 Haribertus, anno 774 Morbacensi canobio abbas præerat Amicho, ut ex Caroli Chartis tom. V Spicilegii Ecclesiastici Germaniæ pag. 955 et sequenti compertum est; quibus cum successerit Simpertus, Pippino, anno 768 defuncto, etiamnum in vivis superstiti, Morbacensis abbas esse haud potuit. Auctor Catalogi abbatum Morbacensium, tomo eodem Spicilegii mox citati pag. 940 successisse illum Amichoni seu Emichoni scribit anno 789, motus verosimiliter diplomate Caroli, de quo ad calcem numeri proxime præcedentis agebamus, quod Simpertum abbatem Morbacensem nominat, datumque legitur anno 22 Caroli, qui anno Christi 789 mense Octobri inchoatur; a qua epocha non multum dissentit laudatus supra Grandidierus pag. 258 initium abbatiali muneri dedisse S. Simpertum scribens circa annum 787. Erroneum porro videtur, quod item anonymus, ille ait, perstitisse in eo munere Simpertum usque ad Leonis III Pontificatum: cum ex Schoepflini Alsatia diplomatica binas Chartas pag. 258 Grandidierus citet, alteram anni 792, alteram 794, in quibus hæc est legere: Ubi (in monasterio Morbacensi) dominus rex Carolus pastor noster præesse videtur; tres item alias annorum 795, 796, 804, pag. 174, in quibus Gerohus episcopus et abbas Morbacensis appellatur; ut adeo, Simperto ob multitudinem negotiorum de qua conquerentem numero superiore vidimus, abbatiali muneri nuncium remittente, primum Karolus Morbacense monasterium administravit, ac dein Geroho administrandum commiserit. Ex dictis itaque hactenus natus fuerit S. Simpertus circa annum 744, ut quidem conjectare fas esse videtur; episcopus Augustanus factus sub annum 778, abbas Morbacensis circa annum 789 usque ad annum 792, mortuus denique sub annum 809. Nunc quid rerum cum abbas, quid cum episcopus esset, gesserit, videamus.

19 Anonymus Vitæ S. Simperti scriptor paucis ea, quæ sanctus Præsul canobii sui Morbacensis gratia gessit, describens, more suo veris falsa permiscet: Unde crescentibus meritis, inquit, favore ipsius Caroli imperatoris, nepotis sui (dicere debuerat avunculi) nec non Pipini, regis Franciæ, avi sui ac Caroli genitoris (prius obiit Pippinus, quam Simpertus factus sit abbas) qui fundarunt ipsum locum (fundavit Eberhardus comes sub Theodorico, Cala dicto) ac omnium conniventia fratrum in abbatem ibidem deifice præficitur, et Dei adminiculo monasterio et inhabitantibus præfuit et profuit, ac exemplar omnibus bonum impræstabat rexitque monasterium Morbacense per annos plurimos (annos circiter quatuor ex dictis supra). Denique favore summi Pontificis Leonis III (sedere hic demum cepit anno 795) imperatorumque

Tomus vi Octobris.

32

(quo

AUCTORE
J. B.Morbacensis
sub annum
789,

E

F

monasterii
sui

AUCTORE
J. B.

(quo tempore abbas fuit, nullus fuit imperator, ne dum plures) ipsum locum maximam levavit in libertatem, prout oculis nostris donationes ibidem et privilegia vidimus. Ita ille, mox ad S. Simperti in Augustanum episcopum electionem progrediens; sed prius id factum, quam in Morbacensem eligetur abbatem, jam diximus supra; rem tamen temporalem Morbacensem auxisse sanctum Simpertum, ex vero dixit.

in rebus tem-
poralibus

20 *Exstat enim tom. V Spicilegii Ecclesiastici Germaniæ pag. 957, Charta, qua Adimarus una cum conjugē sua Starechilde bona quædam, adjectis aliquot conditionibus monasterio Morbacensi cedit, a S. Simperto subscripta dataque die Mercurii Idus Julii anno XXI, regnante domno nostro Carolo rege, Christi 789, quo littera D diem signabat Dominicam, atque adeo Idus Julii in diem Mercurii incidebant. Exstat item Charta, qua monasterio Morbacensi Udalricus, quæ in Matenheim possidebat, donat, cum hac donationis epocha: Actum Morbach monasterio publice anno XXII regni domni nostri Caroli, regis Francorum atque Longobardorum seu Romanorum. Notavi sub die tertia Idus Novemb. Signum Udalrici, etc. Confecta proinde est eodem anno 789, quo a mense Octobri currere Caroli Franciæ regis annus 22 cæperat. Binas præterea donationes monasterio Morbacensi, Simperto abbate, annis 790 et 791 factas Grandidierus indicat pag. 258.*

B

profectum

21 *Effecit item S. Simpertus, ut monasterio Morbacensi, quibus hactenus gavisus fuerat, Privilegia Caroli auctoritate confirmarentur. Caroli diploma, quo id fecit, apud Stengelium in Notis ad S. Simperti Vitam, Latine abs se scriptam hujusmodi est: Carolus, divina ordinante Providentia, imp. Aug. Beneficium auctoritate antecessorum nostrorum indultum honorabili Baldeberto, abbati monasterii, quod dicitur Vivarium peregrinorum, quod situm est in ducatu Alsatiensi, super fluvium Morbach constructum Ord. S. Benedicti, in honore S. Leodegarii, et S. Petri, principis Apostolorum, vel S. Mariæ Virginis: ubi venerabilis Vir Simpertus abbas ejusdem et episcopus Augustensis cum turba plurima monachorum deservire dignoscitur, integre et fideliter detulit nobis, ut, sicut tempore antecessorum nostrorum homines ad ipsam casam Dei spectantes liberos esse et obedientes fuisse, postulavit idem Simpertus abbas et episcopus, nostra Augustali firmare dignaremur auctoritate.*

sedulo pro-
movet.

22 *Cujus precibus nobis ob amorem Dei et venerationem sancti loci annuere, et hoc præceptum munificentia nostræ firmitatis gratia fieri libuit. Per quod jubemus atque præcipimus, ut nullus quislibet ex judicaria potestate, aut missi discurrentes, præfatos homines liberos inquietare aut calumniam generare, aut aliquam contrarietatem facere præsumat. Sed liceat eis secundum eorum consuetudinem, quanto melius valuerint ad ipsum monasterium deservire et obedientes in omnibus esse. Et, ut certius hanc nostram jussionem esse credatis, de annulo nostro subtus jussimus sigillari. Actum Aquisgrani in palatio regio, anno regni nostri XXII. Diploma hoc a Carolo revera datum, etsi non omni ex parte, ut mox*

dicam, sincerum sit, fuisse propterea reor, quod Ludovicus Pius, anno imperii sui tertio, Morbacensis monasterii privilegia pariter confirmans, non solum Pippini Carolique diplomata laudet, sed ipsius etiam Carolini diplomatis verbis utatur, cum ait apud Lunig tom. V Spicilegii jam aliquoties citati pag. 958: Jubemus, ut, sicut in eadem præceptione (Pippini et Caroli) continetur, nullus quislibet ex judicaria potestate, etc., usque ad verba hæc: Actum Aquisgrani, etc. Fateor tamen, corruptum esse diplomatis initium: nam neque imperatoris Augusti titulum ab anno regni sui 22, neque hanc formulam, divina ordinante Providentia, qua primus usus est Ludovicus Pius, (ut docet Mabillonius De Re Diplomatica lib. II, cap. III, pag. 72) adhibuit Carolus. Stengelius annum regni Caroli 22 corrigendum censebat; at, cur hunc corrigamus, cum diplomatis non finem, sed initium vitiatum esse non obscure videamus, cujus in reliquis sibi constare videtur auctoritas?

23 *Hæc eorum, quæ in emolumentum profectumque monasterii sui temporalem perfecit S. Simperti industria, pauca verisimillime sunt ex multis quorum posteritati notitiam temporum tum diuturnitas, tum vicissitudo inviderit. Non minus strenuum in promovenda re spirituali fuisse non modo suadet omnis ejus vitæ vel a teneris unguiculis sancte inculpatæ instituta ratio, sed testatur etiam speciatim sollicitudo illa paterna, qua statuta synodalia, se abbate atque episcopo, condita, quæ ad perficiendos magis magisque monachorum mores excogitata, Morbacensi suorum catui ore scriptoque inculcavit. At quænam illa synodus, ubi et quando celebrata? Quod enim ad statuta ipsamet attinet, legi illa possunt tum apud Pezium, tum apud Hartzheimium locis num. 4 citatis. Nec locus, nec annus, quibus ea synodus habita sit, aut in Statutis ipsis, aut in præfæto his titulo expressus legitur; titulus vero ita se habet: Regularia decreta a S. Synodo in Francia jussu Caroli Magni, patricii et regis Romanorum celebrata: ad memoriam verbo et scripto præsentibus fratribus monasterii Morbacensis patefacta per Simpertum abbatem ejusdem loci et episcopi Augustensis*, cui synodo interfuit personaliter. Titulus hic Statutis, quibus præfigitur, recentior videtur, et quidem non parum; tum quia in eo Carolus, Magni agnomine decoratur, qui nos non nisi post ejus mortem invaluit, tum quia id temporis appositus Statutis videtur; cum synodi celebratæ locus aut ignotus aut ambiguus erat, alioquin minime, ut quidem apparet, silentio involvendus.*

24 *Statuta vero, quæ e synodo redux monachis suis Morbacensibus observanda Simpertus proposuit, ac partim etiam interpretatus est, capitula complectuntur septem et viginti; quæ singula, etiam iisdem sæpe verbis expressa, in Actis synodi Aquisgranensis anno 817, imperatore Ludovico Pio celebratæ, leguntur; unde hoc anno Simperti Statuta Aquisgrani condita fuisse, opinari non nemo posset. Verum, præterquam quod hujus Aquisgranensis synodi Acta capitula complectantur octoginta, ac alio sæpe, quam quo a Simperto, recensentur ordine (sic verbi gratia capitula, quæ vigesimum sextum et septimum Simpertus vocat, hic sunt 14 et 16) disposita, obstat huic opinioni: tum quod synodus, cui Simpertus in-*

D

Synodo cui-
dam,
E

F
* lege episcopum Augustensem

in cujus tempus inquiritur,

terfuit,

A terfuit, Caroli regis tempore habita fuisse dicitur in præfixo Statutis titulo; tum vero maxime, quod ad annum usque 817 vitam haud protraxisset Simpertum, solide, ut nobis apparet, probatum dederimus supra. Oportet igitur, ad synodum aliquam hac antiquiorem Statuta illa referri. Sunt, qui [condita opinentur in synodo Aquisgranensi anno 802 celebrata, et sane in veteri codice Metensi, qui capitula Caroli Augusti per annos imperii digesta exhibet, memoratur synodus, habita anno secundo ejus imperii, sed sine loco; altera item anno tertio Aquisgrani celebrata, uti videre est apud Labbeum tom. VII Conciliorum col. 1174; sequitur apud Labbeum capitulare episcoporum col. 1178, post cujus capitulum XIX Labbeus col. 1180 hæc in Ms. Palatino Bibliothecæ Vaticanæ notari ait: Hoc fuit datum ad Aquis in tertio anno imperii domni Caroli Augusti, quando synodus ibi magna fuit. Actum vero in alterutra harum synodorum de instauranda S. Benedicti regula etiam fuisse, liquet ex Annalibus Lambecianis vetustissimis, in quibus apud Collarium tom. I Analectorum Vindobonensium col. 580 et sequenti hæc leguntur: Anno DCCCII. Eo anno demoravit dominus cæsar Carolus apud Aquis palatium quietus cum Francis sine hoste... Et mense Octimbrio, congregavit universalem synodum... Similiter in ipsa synodo congregavit universos abbates et monachos, qui ibi aderant, et ipsi inter se conventum faciebant et legerunt regulam S. Benedicti..... jussitque Carolus, ut, quidquid in monasteriis seu monachis contra regulam S. Benedicti factum fuisset, hoc ipsum juxta ipsam S. Benedicti emendare fecissent. Adde porro in ipso statutorum contextu S. Simpertum dicere: Hæc et alia similia his, quæ menti non occurrunt, in supradictorum cœnobitarum conversationibus comperta habemus, ad quorum exempla informandos per universa regni sui cœnobita decrevit (procul dubio Carolus) imperiali censura. Si imperiali censura, igitur post annum 800, dices, quo primum imperator est salutatus.

interest,

C 25 Lubens quidem in hanc et ego opinionem, nisi aliunde alia obstarent, concederem; verum nondum imperatore Carolo, de instauranda S. Benedicti Regula etiam actum fuit; et titulus, Statutis præfixus, cum ait, synodum, in qua illa decreta fuere, jussu Caroli, patritii et regis Romanorum, fuisse celebratam, satis innuit, id factum, cum nondum Carolus esset imperator. Ceterum ex ipso Statutorum contextu perspicuum est, S. Simpertum, hoc ipso, quo hæc Statuta Morbacensibus e synodo redux suis prælegit explicuitque tempore, Morbacensem fuisse abbatem, quod vel ex verbis num. 17 relatis abunde patescit. Atqui jam inde ab anno 792, uti num. 18 dictum est, abbatis muneri renuntiaverat, eoque deinceps tum Carolus ipse, tum Gerohus perfecti sunt. Neque est, cur movere quempiam debeat imperialis censura, qua hæc a S. Simperto munita dicuntur: nam imperii nomen Francorum, aliorumque regum, etsi imperatores haud essent, fuisse regnis adscriptum, docet Mabillonius De re Diplomatica lib. II, cap. IV et XXVI. Consule etiam, si lubet, tom. VII Collectionis Veterum Scriptorum, a Marteneo et Durando adornatæ col. v et sequentibus, ubi et Pippinum dictum fuisse imperatorem, et

capitulare Caroli, nondum imperatoris, ex codice seculi IX transcriptum invenies, in quo Carolus tamen imperatoris nomine exornatur.

26 Tractatum item de monachis est in synodo, anno 789 Aquisgrani celebrata, ut liquet ex capitulis 26 de illis seorsim conditis apud Hartzheimium Conciliorum Germaniæ tom. I, pag. 285. Quid si igitur tum condita primum fuerint hæc Statuta, quæ subinde aucta, tandem anno 817 sub Ludovico Pio ad octoginta usque exceverint? At quocumque anno condita sint hæc Statuta, si tum hæc, tum illa, quæ his adjecit interpretando S. Simpertus, consideres, præsumes videas, et vivendi ratione, et victu, quantum corporea ejus patiebatur infirmitas, monachis parem, rerum temporalium non quidem negligentem. sed de suorum in virtute litterisque progressum sollicitum imprimis, ac disciplinæ regularis promovendæ studiosissimum: unde non satis habuit, synodi, cui interfuerat, suis omni nisu inculcare Statuta; verum etiam lustrare per se voluit varia instituti Benedictini monasteria; horum mores consuetudinesque diligenter inspicere, et, si quid in iis singulari laude atque imitatione dignum forte animadvertibat, intimo id simi reconditum ad suos reportavit. Nec eo contentus, selectos e suis monachos quaquaversum per Franciæ Orientalis monasteria decrevit mittere, qui et hospitibus, ad quos diverterent, simul exemplo essent, horumque vicissim moribus exculti fructus uberimos, quos alibi collecturi erant, Morbacum quoque inveherent reduceces. Plura quidem S. Simpertus, quo tempore abbatis Morbacensis munere perfunctus fuit, præclare gesserit, sed quæ posterorum notitiæ subtraxerit invidia temporum: quapropter ad ea, quæ, cum Augustæ Vindellicorum esset episcopus, præclare gessit, converto sermonem.

AUCTORE
J. B.suorumque
profectus spi-
rituali impig-
re incum-
bit.

E

§ III. S. Simperti in episcopatu gesta.

Verum, ne Simperti, Augustani episcopi, gesta cum iis, quæ ad Simpertum, episcopum Ratisponensem, Augustano æqualem, spectant, confundantur, juverit hæc paucis seorsim exhibere. Successit hic in sede Ratisponensi Sigirico, secundum incertum, qui seculo IX vivit, poetam, a Mabillonio tom. IV Analectorum pag. 525 et sequentibus editum; unde Hundium emendes, qui Simpertum Garibaldi successorem facit. Synodo interfuit Dingolfingæ in Bavaria anno 772 celebratæ, in cujus, quæ supersunt, Actis Sinpreth dicitur. Anno 781 Carolus 12 obsides a Thassilone, Bavariæ duce, in datæ fidei pignus Carisiaci recepit de manu Simberti episcopi secundum monachum Engolismensem in Vita Caroli apud Chesnium tom. II Scriptorum Historiæ Francorum pag. 73. Idem anno 773 Chremsmunsteriensem ecclesiam dedicavit, et S. Emmerammi basilicam absolvit anno 783, ex Marco Velsero Rerum Boicarum lib. v ad annos prædictos, obiitque, eodem auctore, anno proxime sequenti; at secundum Annales Francorum apud Chesnium tomo citato, pag. 37 ex editione Canisti, anno 791. De hoc Hundius in Episcopis Ratisponensibus: Per hunc etiam Sym-

Gesta Sim-
perti, episco-
pi Ratispon-
ensis, distin-
guuntur
a Gestis S.
Simperti

pertum

ACTORE
J. B.

pertum Carolus Magnus constitutiones, quas Aquigrani, conventu habito, decreverat, in Bajoariam misit; quod de S. Simperto Augustano potius, cujus diocesis Bavaria partem ex dicendis infra complexa fuit, dicendum existimavit Stengelius in Annotatis ad ejus Vitam; nec fortassis male: fallitur tamen, cum Carolum Magnum, vivo Simperto, Ratisponensi episcopo, quem scilicet anno 784 obiisse credidit, Bavaria nunquam potitum scribit, nescius, Simpertum hunc ad annum 791 usque in vivis fuisse superstitem. Frisingensem ecclesiam tenuit Hatto ab anno 784 usque ad 810 ac proin utriusque Simperto aequalis fuit: porro hujusmodi Simperti episcopi, Hattoni coevi, mentio fit apud Meichelbeckium in Instrumento Ecclesiae Frisingensis sub Hiltone confecto num. 439; sed Ratisponensis, an Augustani?

in episcopatu
Augustano
Adilberti de
his ex Vita S.
Magni

B

28 Adilbertus, ut prorsus nihil de S. Simperti Morbaci gestis, ita pauca admodum, quae ille in episcopatu Augustano gesserit, habuit memoranda: ecclesiam S. Afræ, tum temporis extra civitatis Augustanae muros sitam, S. Udalrici etiam postea dictam, abs illo imprimis instauratam scribit, simulque innuit, miseram tum fuisse sacrorum locorum per Sueviam Bavariamque faciem, decertantibus inter se post Pippini regis obitum Utilone Bavariae et Godfrido, Alemanniae seu Sueviae ducibus; et in his bellorum motibus S. Afræ ecclesiam flammis exustam: quae omnia plenius, inquit, in Vita S. Magni quisque scire volens legere potest. Quam citat Adilbertus S. Magni Vitam, Operis nostri tomo mensis Septembris secundo insertam habes, ubi pag. 755 et seq. in eam, de qua hic sermo est, rem ista leguntur: Denique post obitum gloriosi regis Pippini, filiis suis litigantibus, erectus est Utilo in ducatu Bavariorum, et Gothefrit in regimine Alamannorum. Sicque orta magna seditione et rixa inter Bavarios et Alamannos, devastantes et deprædantes seu spoliantes omnia, quae in marchis duarum regionum (*Lycus fluvius ea tempestate Bavariae Suevisque pro limite erat*) consistebant, minime quivit Theodorus, etc., cujus nimirum nomine ea S. Magni Vita falso venditata fuit.

dicta

C

29 Dein vero ista pag. sequenti: Igitur Carolo rege consolidato et confirmato in provincia Galliae, restaurans et reaedificans ecclesias, quae a malis invasoribus desolatæ erant, totam Germaniam dominus ejus subjugavit imperio, interfectis principibus Germaniam possidentibus. Cumque audisset de beato Othmaro injuste acta ad finem obitus perducta, nec non cœnobio Campidonensi, imo et de civitate Augustensi, quippe de monasterio S. Afræ et cellam S. Magni pene destructam et desolatam, compunctus corde, iterum reaedificare cœpit ipsas ecclesias et sublimare. Constituit autem episcopum, Sintpertum, in ipsa civitate et dedit secundum morem regum per firmitatis præceptum ad præfata loca omnia, quae ab antecessore suo Pippino illuc tradita fuerant; insuper et addidit plurima. Suscepto ergo episcopatu, Sintpertus profectus est ad Augustam Vindelicam et per annos fere triginta rexit ipsam ecclesiam, construens basilicam S. Afræ, et restaurans cœnobiolum S. Magni. Parochiam vero in ambarum partium Lici fluminis per auctoritatem domini Karoli, jam facti imperatoris, in utroque

regno simul, Domino favente, coadunavit. Vita hæc primum a Theodoro monacho laborum S. Magni socio, scripta, ac dein ab Ermenrico, qui seculo IX Elewangensis in diocesi Augustana abbas fuit, emendata dicitur: neutrum tamen hic loquentem audis; sed Vita S. Magni, si quæ a Theodoro scripta fuit, interpolatorem, ineptum adeo (sicut jam seculo XI, ut Commentario, ad Acta Sancti prævio, § 1 Suyskenus noster ostendit, cognitum) ut tot in eo menda deprehenderit Mabillonius, ut ea se omittere compulsus dicat Saeculo II Benedictino pag. 505, et omni auctoritate destitutum pronuntiet pag. 507. Nos ea, quæ ad rem nostram faciunt, examinatum imus.

30 Ex quo tempore torpere desidia Francorum reges. Majores vero domus regis pro arbitratu gerere omnia, ac digladiari inter sese ceperunt. Britannos Armoricis, et Aquitanos in Gallia, Alamannos cum Suevis, qui in unam quasi gentem coaluerant, Boios, Saxones, Frisiosque excutiendi Francici imperii jugum desiderium cepit, quarum gentium duces non tam regibus, quam palatii præfectis parere sibi probro dicebant. Hinc in vetustis Francorum Annalibus videas bella frequentissima inter Francos gentesque prædictas gesta: quæ autem hic pseudo-Theodorus de Pippino rege, de litigantibus ejus inter se filiis, de Gothofredo, Suevorum seu Alamannorum, et Utilone, Boiorum ducibus, primo loco ait, neque de Pippino, Caroli Martelli patre, neque de Pippino, Martelli filio, et Franciæ demum rege accipi ex vero possunt. Nam Pippinus quidem prior præter Carolum Martellum, filios habuit Drogonem et Grimoaldum; sed quibus ipse superstes fuit: non habuit igitur Carolus, saltem fratrem, quocum de dominatu contenderet; Gothofredus autem, Alemanniae dux, huic Pippino aequalis, anno 709 e vivis excessit secundum Annales Nazarianos ab anno 707 usque ad 790 extensus apud Chesnium tom. II, pag. 3. Obiit Pippinus anno 714; at Utilo Boius princeps datus post obitum Pippini hujus annis 15 circiter.

31 Neque porro de Pippino rege intelligi possunt. Obiit Carolus Martellus anno 741, relicta Carolomanno Austrasia, Pippino Neustria; verum hi et concordēs fere inter se et junctis interdum viribus Francorum hostes debellare, fratrem tamen habuere, Gripponem nomine, qui, regno exclusus, nova molitus est: hic mox Lugduni Clavati menibus se inclusit; sed a fratribus Carolomanno et Pippino ad deditionem compulsus in Novocastello Arduennæ custodiæ mancipatus fuit; tum quoque Hiltrudis, invitis fratribus Carolomanno et Pippino, in Bavariam profuga, Odiloni sese matrimonio junxit. Tum quoque a Francis Bojarii, Alamanni, Saxones defecere. Anno 742 Carolomanno ad Lycium usque progressus est, Alamannos, Theobaldo duce, rebellantes in ordinem redactus: anno proxime insecuto una cum Pippino in Bajoaria Alamannique confinio Odilonem cecidit, cui sese socium junxerat Theodebaldus, Alamannorum dux. Pippinus anno 745 Theodebaldum ad fugam compulit, Alamanniamque recepit; sed rursus anno sequenti Carolomannus, quæ postrema ejus expeditio fuit, Alamannos, nova iterum molientes, necesse habuit armis aggredi. Observare hic juverit, nullum hactenus comparere Gothofredum, Alamanniae et Sueviae ducem,

A ducem, quocum bellum, quod tamen pseudo-Theodorus asserit, gesserit Odilo; imo Suevos Odiloni, qui, perinde ac ipsi, in libertatem sese asserere enitebatur, adversus Francos, veluti hostes communes, belli socios adjuutoresque exstitisse.

aberrare ostenduntur.

32 Grippio, libertati anno 747 redditis, paulo post Saxones adversus Pippinum, totius jam Franciæ principem, concitat; at, redacta in ordinem a Pippino Saxonum gente, Bavariam (absente, an mortuo Odilone?) repente occupat, cui se socium Lantfridus, Alamannorum dux, adiungit anno 749: hinc nova Pippino in Bajorum expeditio, qua anno 749 confecta, Grippio in Aquitaniam fugit, et Thassilo, Odilonis filius, Bajoriæ princeps renunciatur, Odilone, uti nonnullis placet, jam defuncto; quod si, ut alii volunt, ad annum 765 in vivis fuerit, monasteriis condendis, non gerendis bellis ab anno 749 incubuit. Itaque ex hactenus dictis habemus, Theodebaldo Alemanni duci successisse Lantfridum, qui anno 749 Grippioni se iunxit; sed nulum Gothofredum, sub quo Suevia devastata, et S. Afræ ecclesia exusta fuerit, illum inter et Odilonem exardescensibus bellis. Pippino denique anno 768 e vivis erepto, Francorum imperium partiti sunt filii eius Carolus et Carolomannus, quorum hic pacem cum Carolo fratre perpetuo coluit, obiitque anno 771, Francorum uni Carolo relicto imperio: neque igitur de Pippino rege, anno 768 defuncto, salva historia horum temporum veritate intelligi, nec proin combustæ iuxta Augustæ Vindellicorum mœnia S. Afræ ecclesiæ epocha ex pseudo-Theodoro, susdeque vertente omnia, stabiliri potest.

Epocha probabilior combustis S. Afræ templi,

33 Stengelius in Annotatis ad S. Simpertum Vitam Sueviæ vastationem, ac ecclesiæ S. Afræ cladem Hunnis, a Thassilone in belli adversus Carolum societatem evocatis, adscripsit. Idem fere visum Gassaro in Annalibus Augustensibus, anno 787, Thassilonem, confederatis sibi Hunnis, non solum Sueviam esse depopulatam, sed Augustæ Vindellicorum suburbia flammis tradita, ac S. Afræ extra muros fanum funditus in cineres impio eo bello redactum scribens; quod licet in vetustis Francorum Annalibus asseritum non inveniam, ex temporum tamen rerumque tunc gestarum adjunctis mihi fit admodum verosimile. Constat etenim ex prædictis Annalibus Thassilonem anno 787 Romam, ubi tunc Carolus agebat, legatos misisse, qui a Pontifice Adriano peterent, ut Carolum inter ac Thassilonem pacis esse sequester vellet; Thassilo autem sub idem tempus per Sueviam, cui tunc Gothofredus aliquis, Carolo fidus, præfuerit, igne ferroque, Liutperga conjuge, Francici nominis hoste implacabili, instigante, scivisse, eademque clade periisse S. Afræ ecclesia videtur. Similia incendia, ferventibus bellorum tumultibus, invidis etiam ducibus, fiunt: quare necesse esse non video, ut scelus id Hunnorum ferocitati adscribatur; maxime cum nec anno 787, nec sequenti in Suevia versati videantur. Cum enim anno 787 Thassilonem veluti indagine cinctum dedere sese compulit Carolus, omnino imparatum, et Hunnorum auxiliis adhuc destitutum invenit. Brevi quidem post sese in Bavariam, cui ad Orientem contermini erant, Hunni seu Avars intulerunt; sed a Boiis Francisque mature prospere repulsi per Sueviam sese diffundere sunt prohi-

biti. Thassilonem autem Hunnos post sui deditio- nem in Bavariam evocasse diserte tradit Eginhardus in Annalibus ad annum 788 hunc in modum: Objiciebant ei (Thassiloni) quod, postquam filium suum obsidem regi dederat (anno 787) ut bellum contra Francos susciperet, Hunnorum gentem concitaret. Quod verum fuisse, rerum in eodem anno gestarum probavit eventus.

34 Fit itaque ex dictis verosimile, quod de S. Afræ ecclesia Bojis Suevisque ducibus, armis inter se decertantibus, exusta scribit auctor Appendicis ad S. Magni, abbatis Fuessensis, Vitam; si tamen Odilone-Bajoriæ duci, substituat Thassilo filius: fit item verosimile eadem clade, qua S. Afræ ecclesia, Fuessense monasterium fuisse involutum: situm quippe illud est in diecesi Augustana, qua ex Juliis Alpibus in Sueviam sese Lycus amnis effundit in ipsius Sueviæ Bavariæque confinio. Tam S. Afræ templum, quam Fuessense cœnobium, exauctorato Thassilone, cessantibusque bellorum motibus, S. Simperti cura atque ope instauratum idem auctor, contradicente, quod sciam, nemine, tradit; emendandum tamen in eo rursus, quod S. Simpertum, non ante annum 788, quo sibi, amoto Thassilone, Bavariam subiecit Carolus, Augustanam cathedram adisse, scribat, quod cum Simperti triginta annorum regimine ac tempore emortuali, supra indicato, conciliari haud potest. Cathedrale item Augustæ Vindellicorum templum, a se instauratum, anno 807 pridie festi S. Michaëlis honori Deiparæ Virginis consecravit; ita Corbinianus Khamm in Simperio; prævit ei Gassarus in Chronico Augustano his verbis ad annum 803: Primus summum templum in civitate hac consecrando, qui mos sub Paulo I, Romanense Papa, vix ante dimidium sæculum superstitione nequaquam minima inoleverat, primum magnæ Matri Mariæ Virgini in profesto S. Michaëlis archangeli addidit. Sed ignoscendum homini est, aut ignoranti, aut ignorare se simulanti, in Ecclesia Catholica ædes sacras inde a semotissimis religionis Christianæ seculis, licet non eodem semper ritu, non tam sanctis, qui nostri apud Deum tantum sunt intercessores, quam quidem ipsi Deo ejusque, velut supremi ac unici Numinis, cultui consecrari soluisse. Superstitionis crimen ob eandem causam jam olim Christianis objectum fuit; verum id ita jam olim diluit S. Augustinus lib. xxi de Civitate Dei cap. x: Nos autem Martyribus non templa, sicut diis, sed memorias, sicut hominibus mortuis, quorum apud Deum vivunt spiritus, fabricamus; nec ibi erigimus altaria, in quibus sacrificemus Martyribus, sed uni Deo et nostro sacrificium immolamus. Sed S. Simperti res gestas prosequamur.

35 Adilbertus, post citatum pseudo-Theodorum, pauca de Augustani episcopatus, qua tunc erat, opum tenuitate præfatus, ita pergit: Parochiam (episcopatum) in utraque parte Lemannici fluvii, qui Lycus dicitur, qua tunc primum eadem ecclesia augmentata est, auctoritate domni Papæ Leonis III, nec non et consensu et confirmatione domni Caroli, jam facti imperatoris, annuente Deo, in utroque ducatu, Noricorum videlicet et Alemannorum coadunavit. Imperatoris dignitate auctus est Carolus anno 800, Leonis quinto; ac

AUCTORE J. B.

per S. Simpertum instaurati,

E

F

uti et instituti

proin

AUCTORE
J. B.

proin inter annum 800 et annum Simperto emortuale id contigisse necesse est; quod autem universim de Bavariæ partis ad Augustanam diocesim accessione Adilbertus ait recentiores enucleatius exponunt, dum Simpertum non modo Augustanum, sed etiam Neoburgensem fuisse episcopum scribunt: est autem Neoburgum (quo de hic sermo est) Bavariæ oppidum, ad Danubium situm, Augusta Vinelicorum milliariibus forte septem dissitum: ac certum est eo loci sedem episcopalem seculo VIII existisse, ex Actis synodi, anno 772 Dingolviŋgæ in Bavaria celebratæ, in quibus inter episcopos et abbates, qui de fundendo pro se invicem a superstitionibus certo precum numero pactum iniere, primo inter episcopos loco Manno Nuvenpurgensis civitatis episcopus recensetur; verum alia hic expendenda veniunt, quæ non adeo perspicua sunt.

Neoburgensis

B

36 Corbinianus Khamm parte I Hierarchiæ Augustanæ pag. 68 de Mannonne, qui seculo VII Augustanus episcopus ordine quartus fuerit, agens, ait: Ceterum improbo labore indagavi originem episcopatus Neoburgensis; sed irrito conatu. Tum Mss. monasterii sui Annales, sed non admodum antiquos citans, in quibus episcopatum Neoburgensem ab Augustano numquam re fuisse diversum, sed solum nomine, quod Augustani præules turbulentis istis temporibus, relicta Augusta, sedem Neoburgi fixerint, contenditur, Mannonem, episcopum Augustanum, quem seculo VII primum adscriperat, ad synodi Dingolviŋgæ tempora transfert, in qua Neoburgensis ea solum de causa dictus fuerit, quod illic habitationem fixerat. Nova sunt hæc, novamque in Episcoporum Augustanorum Catalogis, aliunde satis superque intricatis, confusionem pariunt. Quod autem ad Neoburgensis episcopatus originem spectat, primum hoc dico, non existisse illum paulo ante annum 738, quo S. Bonifacius tres episcopatus, Salisburgensem, Frisingensem et Ratisponensem in Bavaria instituit. Colligo id ex Gregorii III ad S. Bonifacium litteris, quibus hunc Pontifex ob id factum laudans ait in cætera: Igitur quia indicasti, perrexisse te ad gentem Bajoariorum et invenisse eos extra ordinem ecclesiasticum viventes, dum episcopos non habebant in provincia, nisi unum, nomine Vivilum (Pataviensem) quem paulo ante ordinavimus. Nullus igitur tum temporis præter Pataviensem erat in Bavaria episcopus, ac proin nec Neoburgensis. Instituit dein Bonifacius in eadem Bavaria Eistettensem episcopatum, cui S. Willibaldum præfecit. Quid si igitur sub idem tempus Neoburgi ad alteram Danubii ripam episcopalis sedes fuerit constituta?

C

episcopatus,

37 Certe id ab istius ætatis, qua plures instituti sunt in Germania episcopatus, more non abhorret, ac reipsa, Zacharia Pontifice, qui ab anno 741 ad 752 Ecclesiam rexit, id factum legitur in Ms., nescio quo, veteri, cujus apud Lazium de Migratione gentium lib. VII de Boiis pag. 232 hæc verba sunt: Iste Zacharias, rogante Carolo rege (lege Carolomanno; nam eodem anno 740, moriente Carolo, nondum Zacharias Pontifex renuntiatus fuerat) duos episcopos ordinavit, Wiconem in Novam Civitatem (Neoburgum) et Rozilonem in Augustam. Deinde dominus Pipinus rex jussit Bonifacium, episcopum Moguntinum, cui secundus (imo

III) Gregorius vicem suam per Galliam et Germaniam commiserat, et Bilibaldum (Eistettensem episcopum) una cum cæteris sapientibus viris, ex præcepto domini Apostolici per omne regnum res ecclesiasticas ordinare. Proinde beatus Bonifacius episcopus eodem itinere venit in Bajoariam, et sedens in Civitate Nova ordinavit exinde episcopales sedes per totam Bajoariam, atque ob merita sua deposuit Wiconem episcopum, et consensu atque præcepto domini Pipini regis et Odilonis ducis ordinavit illic Mannonem, eoque mortuo, ordinatus est illic Hildegart episcopus. Si de hujus Ms. ætate juxta ac fide constaret, de episcopatum Augustani et Neoburgensis diversitate dubitari non posset, cum eodem tempore alteri Wiconem, alteri Rozilonem episcopum præfectum dicat; at sicut ætas ejus haud satis forte antiqua est, ita nec ejus fides satis firma. Episcopum enim Augustanum, qui Rozilo dictus, fuerit, sub hoc saltem nomine, nusquam alibi repertum iri putem: quod autem ad Wiconem attinet, hunc fortasse eundem crediderit, ac Wigonem, in Gregorii III ad Bajoariæ et Alamanniæ episcopos apud Othlonum litteris memoratum; at hunc Augustanum potius fuisse credunt alii, quod ea tempestate Augustanæ sedi præfuisse autument, qui Wicterpus dictus fuerit; vocabulum vero Wigo seu Wico ex Wicterpo contractum sit, quemadmodum ex Ehrenfrido Ezo, ex Chunrado Cuno, ex Lanfrido Lanzo, etc.; verum de Wicterpo infra sermo redibit.

38 Mannonem, qui secundo hic inter Neoburgenses episcopos loco memoratur, ex synodo Dingolviŋgiana supra laudata Neoburgensem sedem obtinuisse indubitatum est; tantumdem vero de Hildegardo, quem Mannoni laudati Ms. auctor subjungit, dicere non ausim; cum nec hujus alibi uspiam vestigium repererim, nec ea Ms. auctor accuratissime sit usus, quin personas temporaque vel in hoc ipso, de quo agimus, textu confuderit: ita Zachariam Papam rogato Caroli (Martelli) Wiconi et Roziloni episcopalem tribuisse dignitatem ait, cum tamen Carolus anno 741 mense Octobri obierit, Zacharias vero eodem quidem anno, sed ad mensem Decembrem jam protracto, Sedi Romanæ præsidere ceperit. Rursus Ms. auctor, Bonifacium, Neoburgi commorantem, ordinasse ait Pippini jussu episcopales sedes per totam Bajoariam, amotoque e sede Neoburgensi Wicone, substituisse Mannonem: atqui jam inde a Gregorii III et Carolo adhuc superstitite, uti liquet ex Gregorii ad Bonifacium ea de re litteris, tres in Bavaria episcopatus Frisingensem, Ratisponensem et Salisburgensem instituerat, quartum vero seu Pataviensem Bonifacius confirmaverat: Pontificiæ litteræ, quibus ea episcopatum institutio approbatur, exstant apud Othlonum in Vita S. Bonifacii, scriptæque sunt anno imperii Leonis XIII, Indictione VIII, ac proin haud serius anno 740; qui igitur id factum scribit jussu Pippini? Sane conciliari recte ista non videntur posse, nisi Zachariæ Gregorius, Pippino vero Carolus pater substituat, cujus transcripti huc textus initio meminit Ms. auctor.

39 Sed, utut hæc sese habeant, equidem ex vero Adilbertus videtur dixisse, eam Bavariæ partem, quam Lycus amnis a Suevia secernit, episcopali

S.

A S. Simperti curæ fuisse commissam : hinc enim episcopus Neoburgensis appellatus videtur in diplomate Leonis III, quo Arnonem, Salisburgensem episcopum, anno 798 ad archiepiscopalem dignitatem eiecit : recitat id Hundius de Metropoli Salisburgensi pag. 4. ex exemplaribus Salisburgensibus, in quibus diplomatis inscriptio his concipitur verbis : Dilectissimis nobis Alim ecclesie Sabionensis, qui nunc Brixinensis, seu Attoni ecclesie Frisingie, ac simul ecclesie Reginensis, nec non Walthero ecclesie Pataviensis, et Symberto ecclesie Niwenburgensis, provincie Bajoariorum episcopis, Leo servus servorum Dei. Manifesta quidem est hujus inscriptionis depravatio ; nam dum post sub Albuino, ut citatus Hundius pag. 442 scribit, Sabionensis sedes Brixinam translata fuit, ac proin dicere non potuit Leo de Alimo, qui nunc Brixinensis. Manifestum pariter est Attonem, Frisingensi simul et Ratisponensi non præfuisse ; verum anno 798 Ratisponæ præfuit Adalwinus :

B ut igitur priores voces, qui nunc Brixinensis, inepti interpolatoris sunt ; ita et hæc, ac simul, ubi scribi oportuisset Adalwino, describentis imperitiae adscribendæ videntur : nam autographum Leonis diploma non vidit Hundius, ut in margine adnotatur. De Simperto Ratisponensi episcopo non loquitur Leonem, ex anno hujus emortuali, Christi, ut vidimus supra num. 27, 791 compertum est : restat ergo, cum nullus alius Simpertus, Leone III Pontifice, in Germania episcopus fuisse noscatur, ut de S. Simperto Augustano loqui censendum sit, quem Neoburgensem, non vero Augustanum episcopum appellari, non quod Augustanus, cum edidit hoc diploma Leo, non esset, sed quod id non ad Alamaniam, sed ad solos Bavariæ episcopos dirigeret, inter quos S. Simpertum eo nomine, quod Bavariæ partem administravit, numerandum censuerit. Non opinor porro, Leonem, qui procul dubio suo in diplomate Simperti, uti et reliquorum, sedem expressit, mentionem fecisse sedis Augustanæ, tum ob rationem jam datam, tum quod aliquin interpolator diplomatis, uti Attonem Frisingensem ac simul Ratisponensem, licet perperam, appellavit, ita et Simpertum Augustanum ac simul Neoburgensem appellaturus fuisse videatur.

C 40 Alterum de administrata per S. Simpertum ea Bavariæ parte, quæ ad dexteram Lyci fluminis ripam jacet, testimonium petitur ex Rotulo historico cœnobii Benedicto-Burani, in eadem Bavariæ parte Libusam (Loysa) inter et Isavam in Monachiensi Tetrarchia siti, tom. VII Monumentorum Boicorum, anno 1766 Monachii edito : ætatem auctoris inde colliges, quod sub Rotuli finem dicit : Posthinc (post recuperatam ab abbate Gotahelmo monasterii libertatem pristinam) nullus hominum mortalium ausus fuit concupiscere istud cœnobium. Gotahelmo abbate, anno 1062 e vivis erepto, ut scribit Meichelbeckius, successit Meginozus, sed post annos duos et successit aliquot abbatibus regiminis injuriose per Ellenhardum, intruso in ejus locum Ratmondo, gradu motus est ; quam Monasterii Benedicto-Burani cladem cum ignoraverit Ms. Rotuli auctor, paulo post annum 1062 e vivis abierit, vel certe opus suum absolverit. Jam vero, quid is in rem nostram adferat, videamus. Ita tomo Monu-

mentorum Boicorum supra citato pag. 6 scribit : Per xxxix annos rexit (Waldrammus, secundus Benedicto-Buranus abbas) hunc locum locaque supradicta, et die Vigiliæ depositionis S. Scolasticæ virginis sororis S. Benedicti, migravit ex hac luce, id est, v. Id. Febr., et ab episcopo Augustensi sancto viro Sinberto adpositus est juxta fratrem suum beatum Lanfridum ipsa die depositionis S. Scolasticæ. Neque Waldrammum sepeliit tantum, sed ejus auctoritate atque consensu, quod non dubium episcopalis potestatis jurisque est argumentum, illi successor est datus. Ita enim pergit Rotuli auctor : Atque electione episcopi Simperti et fratrum Congregationis S. Benedicti ordinatus est in locum ejus venerandus vir Elylandus abbas, id est, iv Id. Februarii ; ex quibus quidem, quod de administrata per S. Simpertum Bavariæ parte Adilbertus dicit, confirmatur.

41 Verum an tunc primum, quod pariter Adilbertus asserit, Augustana diocesis, ea Bavariæ parte, quæ ultra Lycum sita est, est aucta ? Dubitandi ratio ex eodem Rotuli Benedicto-Burani auctore petitur, qui pag. 2 de Wicterpo, Augustano episcopo ait, primum quidem ejus maxime consilio factum, ut S. Bonifacius adiretur, rogareturque, ut monasterii Benedicti-Burani ecclesiam dedicaret ; quod anno 742 Meichelbeckius in Chronico Benedicto-Burano ; hujus vero editor Hardenfeldius anno 740 factum tradit. Dein idem dicti Rotuli auctor meminit ecclesie in loco Staphalastagna (seu ad lacum Staffelsee) in pago Housi, seu in districtu comitum Andecensium conditæ cum consensu Thassilonis ducis (imo Odilonis ; nondum enim, cum condita ea ecclesia fuit, Thassilo natus fuerat, aut certe adhuc infans erat) ac Wicterpi Augustanæ civitatis episcopi. Demum ab eodem Wicterpo Lanfridum, abbatem Benedicto-Buranum primum, post annos regiminis quinque et viginti sepulturæ traditum ait ; quæ omnia, tum vero maxime id, quod secundo loco memoratum est, Wicterpum etiam trans Lycum episcopum egisse ostendunt.

42 Erit fortasse, qui dicat : S. Magnus, Fuesensis seu Faucensis abbas ex dictis tom. II Septembris in Commentario ad illius Vitam prævio § IV circa medium seculum septimum probabilius obiit ; S. Magno autem Wicterpus, Augustanus episcopus æqualis fuit ex scriptore seu interpolatore Vitæ mox dicti abbatis, quo teste, S. Magnus, Campidono relicto, ad Fauces profectus, Eptatici Wicterpum Augustanum episcopum invenit, benignumque habuit hospitem : quam porro scripsit ille S. Magni Vitam, jam inde a seculo XI habita probita pro antiqua fuit, ut laudati mox Commentarii § I Suyskenus observat : quare, uti Rotuli Benedicto-Burani auctore, qui seculo XI adulto scripsit, antiquitate, ita etiam auctoritate S. Magni Vitæ scriptor potior censi debet. Fateor equidem hunc Rotuli auctore ætate potior, sed non accuracione scribendi. Quid de illius auctoritate censuerit Mabillonius, jam dictum est supra ; multumque vereor, ne interpolator ille seu pseudo-Theodorus Wiconem seu (quod idem, ut supra post Meichelbeckium et Eckhartum dixi valet) Wicterpum, episcopum item seculo VII Augustanum, cum Wicterpo, qui eandem seculo VIII ecclesiam rexit, solita sua confuderit imperitia. Quid

AUCTORE
J. B.

non tamen
primum

E

ex episcopis
Augustanis

F

quod

S. Simperts,

AUCTORE
J. B.

quod secum ipse pugnet, dum hinc ea scribit, ex quibus S. Magnum seculo VII (vide laudatum Suyskeni Commentarium § 4) obiisse consequitur; illinc vero eundem Pippino regi, Carolomanni fratri æqualem facit; atque ad hunc modum auctori Rotuli Benedicto-Burani non modo non adversatur, sed idem, ac ille, de Wicterpi Augustani episcopi ætate, tradit. Facit vero id cap. VI, num. 54 ita scribens: Profectus est supradictus episcopus Wichterpus ad gloriosum regem Pippinum (Carolomanni fratrem, ut diserte paulo post addit) qui tunc temporis Germaniam totamque Galliam regebat, etc. His itaque perpensis, meo quidem iudicio, nihil est, cur pseudo-Theodorus, licet ætate aliquanto antiquior, hac in re auctori Rotuli Benedicto-Burani, domestica e domesticis monumentis referenti, præferendus videatur.

ultra Lycum
episcopum
egisse vide-
tur;

B

43 At alio tenetur scrupulo Meichelbeckius, vereturque, ne Rotuli Benedictino-Burani scriptor hic cespitarit; interfuerit nimirum fortasse dedicationi ecclesiæ Benedicto-Buranae Wicterpus episcopus, sed is, de quo in Annalibus Francorum Masciacensibus, ab anno 726 usque ad annum 796 extensis apud Labbeum tom. II Bibliothecæ Mss. pag. 736 hæc leguntur: Anno DCCXVI, anno V regnante Pippino rege, obiit Wicterpus, episcopus et abba S. Martini (Masciacensis in diocesi Bituricensi.) Fuit autem Baugorius, genere Heilouingus: senex et plus quam octogenarius, usque ad id tempus sedebat, propria manu scribens libros; idem, ut apparet, qui libelli cujusdam ad amicum popularem seu Bavarum umbilico scripsit. Scripsi ego ipse Wicterpus, quamquam peccator, episcopus jam senex, puto nonagenarius, aut supra, dolentibus membris et caligantibus oculis... Tertio anno regnante Pipino, filio Caroli, rege Francorum, mense Junio, in diebus decem scripsi hunc libellum, hoc est, anno DCCXIV a Nativitate Christi, VII Indict. Sed hic omnino alius est a Wicterpo Rotuli Benedicto-Burani: dicitur quidem episcopus, sed quales in claustris erant, quibus nulla, quam regerent, diocesis fuit; nec sensu alio, quam quo de Andegario in eodem Chronico ad annum 790 legitur: Andegarius, episcopus monasterii S. Martini, obiit XV Kalendas Februarii. Dicitur abbas, quod nusquam de suo Wicterpo Rotuli auctor dicit: dicitur obiisse anno 756, at Wicterpus, de quo Rotuli auctor, dicitur Lantfridum post annos ab anno 740 aut 742 viginti quinque aut plures sepeliisse: quare verosimile non est, hoc de Wicterpo quidquam Rotuli auctori venisse in mentem. Sedisse vero istis annis Augustæ Marcomannum, nec Meichelbeckius, nec, quem citat, Gassarus probatum dedit. Fit itaque ex citato Rotulo admodum verosimile, episcopus Augustanus etiam ultra Lycum, ante S. Simpertum munus suum exercuisse. Verum id tantum fortasse sibi voluit Adilbertus, demum sub S. Simperto factum, ut ea Bavariæ pars solemnibus Leonis III et Caroli Magni litteris diocesi Augustanæ primum fuerit adjuncta seu confirmata, quo pacto omnis Adilbertum inter et Rotuli Benedicti-Burani erit sublata dissensio. Factum item esse potuit, ut Bavariæ portio, Lyco quidem anni contigua, sed a Danubio remotior, ante Simperti episcopatum, Augustanis præsulibus paruerit, alte-

C

ra vero portio, quæ Danubio Neoburgoque propinquior est, S. Simperto præsulæ, diocesi Augustanæ primum accesserit. Ceterum non omnis Neoburgensis diocesis Augustanæ adjuncta fuit: Nam quæ ex nostra parte (Eichstettensium) Danubii sita sunt, inquit Greterus in calce Appendicis ad episcopos Eichstettenses, Eychstadiano episcopatu cessisse videntur, quæ divisio etiamnum durat: nam ipsum Neoburgum, et quæ nobis trans Danubium sunt, ad Augustanum episcopatum spectant; reliqua ad Eychstadianum, nisi quod juxta Ingolstadium pagus, trans Danubium, cui a Salvatore nomen est, cum aliquot adjunctis, sub diocesi Eystettensi censetur.

44 S. Simpertus, si Corbiniano Khamm credimus, pluribus synodis, Moguntinæ, Ratisponensi, Francofurtensi, Aquisgranensi I, Theodovillensi, Wormatiensi, et Aquisgranensi II interfuit; conciliorum patribus, Carolo Magno et Ludovico Pio in religionis regnorumque negotiis plurimum conciliis suis profuit, decreta synodalia promulgavit, observarique curavit, juvenuti literis instituendæ scalas aperuit ad S. Afræ, etc., quæ partim vera, partim recidenda sunt. Cum ex variis, quas a variis statui laudatus auctor ait, episcopatus S. Simperti epochis, temporis ordine ea prima sit, quæ episcopatus ejus initium anno 779 illigat, satis indicat, memoratas abs se hic synodos post illum annum fuisse habitas: inde vero ducto initio, invento apud Hartzheimium in Indice Chronologico Conciliorum Germaniæ tom. II initio synodum Wormatiensem, alteram quidem celebratam anno 786, alteram anno 803; Aquisgranensem I anno 789, secundam anno 797; Ratisponensem anno 798, alteram anno 803; Francofurtensem anno 794; Moguntinam anno 800, et item alteram anno 813; Theodovillensem denique anno 805; quibus quidem omnibus (sed Moguntinam anni 813 excipie) habita ratione temporis, quo Augustæ sedit, interesse Simpertus potuit: interfueritne re ipsa, uti nec plane negare, ita nec asserere ausim. Decretorum a Simperto promulgatorum, et sollicitudinis ejus, ut sancte observarentur, specimen habes supra, ubi de Statutis synodalibus, Morbacensibus cænobitis ab ipso promulgatis, sermo fuit; quod autem de scholis, per ipsum Augustæ Vindelicorum erudiendæ juvenuti institutis, Corbinianus Khamm dixit, nititur verosimiliter Epistola Caroli Magni anno 788 data ad Baugulfum, abbatem Fuldensem, quæ pro scholis per singula episcopia et monasteria instituendis est. Frequenter denique ipsum in aula Caroli Magni versatum, ac gravioris momenti negotiis, licet invitum, fuisse irretitum, ex iis, quæ ex Statutis synodalibus num. 17 retulimus, perspicuum est: at idem ipsi, in aula Ludovici frequentissime versanti, obtigisse recidendum est; cum ex dictis supra num. 12 Ludovici imperatoris tempora S. Simpertus non attigerit.

cetera ejus
in episcopatu
gesta.

D

E

F

A

§ IV. S. Simperti obitus, sepultura, miracula quædam, translatio prima, cœptus auctusque ejusdem cultus sacer.

Sub initium
seculi IX e
vitis ereptus
S. Simpertus

Haud equidem dubito, quin plura, æterna posteritatis memoria digna, in episcopatu suo gesserit S. Simpertus, sed quæ nobis temporum vicissitudo injuriæque eripuit. Per annos triginta Augustanæ ecclesiæ præfuisse Adilbertus aliique passim tradunt; quod etsi sat certis antiquisque monumentis evinci haud possit, a communi traditione temere hic mihi recedendum non putavi. Annum vero, circa quem obierit (nempe 808 aut sequenti) quatenus licuit, jam determinatum habes ex dictis supra. Adilbertus ad laborum suorum in cœlis mercedem evocatum ait Leone III ecclesiam, Carolo Magno Occidentis imperium moderante, quod temporis spatium ab anno 794 usque ad 814 excurrit; diem vero emortualem ei statuit XIII Octobris, quo notatur in vetustissimo S. Udalrici Necrologio (quamvis absque Sancti titulo, teste Mabillonio tom. IV Analectorum pag. 328) ideo fortassis omissis, quod Necrologium prius scriptum fuerit, quam S. Simpertus pro sancto a Pontifice declaratus, cultumque specialem et publicum, qua de re infra dicitur, fuerit consecutus. Hinc, ut apparet, non alio, quam Episcopi titulo a biographo S. Udalrici mox citando decoratus fuit seculo IX. Colitur equidem eo die S. Simpertus, neque inveni, qui ea in re Adilberto contradicere.

sepultusque
in S. Afræ

46 Erat id temporis episcopis Augustanis in more positum, ut in ecclesia S. Afræ juxta Augustam deponi exuvias suas vellent; præterea fuerat eadem ecclesia S. Simperti curis et cineribus excitata, ut dictum est supra: pronum ergo erat, ut ibidem se sepultum S. Simpertus vellet; quod e votis ejus factum, teste Adilberto, nimirum, in choro juxta gradus, ut ex S. Udalrici biographo, infra latius citando, colligere fas est. Jacuere illic S. Simperti exuvie ab obitu ejus annis centum sexaginta et eo amplius, ut Adilbertus scribit, donec iterato S. Afræ ecclesia incendio perit. Hungaris S. Udalrici tempore universam Bavariam devastantibus ac Augustam obsidentibus. Verum non constat sibi Adilberti calculus; contigit enim ea Hungarorum in Alamaniam excursio, ut mox ostendam, anno 955: hinc autem annos 160 retrorsum si numeres, ad annum saltem 795 revolveris, Leonis III quidem primum, sed ante susceptas a Carolo Magno imperii habenas quintum; cum tamen obiisse S. Simpertum, imperiale sceptrum adhuc regente Karolo Magno, Adilbertus dicat. Addit porro Adilbertus pulsus Hungaris, S. Afræ ecclesiam sine tecto, sepulcrumque S. Simperti imbribus mansisse expositum; sed monitum fuisse in somnis a Deo S. Udalricum, ut S. Simperti tumulum congruo tecto operiendum curaret. Jacbant in eo templa aliorum quoque Sanctorum corpora; sed ea adversus aeris injurias erant utcumque munita: quapropter solius S. Simperti mentio Udalrico divinitus facta videtur; forsan quod hic minus, quam par esset, coleretur, aut impedire

Tomus VI Octobris.

Deus voluerit, ne perpetua Servi sui merita oblivioni traderentur. Exin captum esse S. Simpertum velut Sanctum a fidelibus invocari, Stengelius in ejus Vita affirmat.

AUCTORE
J. B.

47 Verum ne res hæc, ut ab auctore parum idoneo asserta, minus habeatur credibilis, scriptoris Vita S. Udalrici, Sancto huic non æqualis modo, sed etiam familiaris, hanc in rem verba lectori sistere juverit: Ecclesiam autem, inquit tom. II Julii, pag. III, num. 50, sanctæ Afræ, quæ a paganis fuerat cremata, adhuc reædificata non erat, sed tugurium glössibus (scandulis) tectum altaria ab imbribus et intemperiebus defendebat; sepulchrum Simperti episcopi, in choro juxta gradus situm, adhuc sine tecto remanebat, de cujus operimento in visione admonitus, lignis more operculi arte conjunctis tegebat. Idem auctor annum obsessæ ab Hungaris Augustæ crematæque ab iisdem S. Afræ ecclesiæ diserte exprimit DCCCCLV; Sigebertus tamen 957, Marianus 956 notat; aliis plerisque id ad annum 955 referentibus. Addit porro, quod et Adilbertus facit, reparata jam, sed tumultuario tantum opere, S. Afræ ecclesia, non modo post S. Udalricum iterato monitum divinitus fuisse, ut eam splendore opere instauraret: Hac revelatione (secunda) perdoctus (inquit) quid sibi esset faciendum, muros ex maxima parte ab ignibus depositos (an depastos?) cum magna festinatione reædificare fecit, et priori altitudini mensuram unius cubiti superposuit; cryptaque congruenti occidentalem partem ecclesiæ decoravit, super ædificia in sua præsentia caute mensurata, summo studio incidere et adducere præcepit, et non tardavit, donec imbricibus eam ex toto cooperuit, et interius ædem ecclesiæ laquea, iis vestivit, et lucida pictura decoravit, et ornamenta ecclesiæ, quæ propter barbaros in civitatem fuerunt deportata et in matrici ecclesia (cathedrali, a S. Simperto anno 807 instaurata et S. Mariæ dicata, ut scribit in Simperto Corbinianus Khamm) servata restitui fecit.

prodigiis in-
clarescere
incipit secu-
lo X;

E

48 Stetit S. Afræ ecclesia, per S. Udalricum instaurata, usque ad seculum XI, quo ad annum duodecimum provento, sub Brunone episcopo Augustano canonicis, qui hactenus eam administrarant, substituti sunt Ordinis Benedictini alumni, primusque ejus loci abbas constitutus est Reginbaldus. Sub idem vero tempus sepultus illic S. Udalricus tot tantisper inclarescere prodigiis cepit, ut ecclesiæ, quæ S. Afræ hactenus dicta fuerat, etiam S. Udalrici nomen accesserit; quo nomine in diplomate Henrici II imperatoris, anno 1033 dati, part. III Hierarchiæ Augustæ pag. XI appellatum invenio. Eodem item seculo, Adalberone abbate, propagato civitatis Augustanæ pomerio, SS. Afræ et Udalrici monasterium sinu monium receptum. Ita Bernardus Hertfelder, ejusdem monasterii Prior, de Basilica SS. Afræ et Udalrici part. I, partim cap. III, partim IV. Anno vero ejusdem seculi 64 (perperam apud Pezium, uti et in utraque Ms. S. Simperti Vita, a Wiltheimio et Gamansio nostris decessoribus missa, legitur annus 1004) rursus collapsum SS. Afræ et Udalrici templum ab Embricone, Augustano episcopo, restitutum fuit, qua occasione inventæ non S. Simperti modo, sed etiam SS. Wic-

translati
primum se-
culo XI eius
reliquis,
F

AUCTORE
J. B.

terpi, Nitgarii et Adalberonis, Augustanorum pariter præsulum, reliquæ translatae fuerunt ad Australem partem basilicæ sub quodam fornice in eum, ubi nunc (circa medium seculum XIII, quo scribebat Adilbertus) venerantur a populo locum. Atque hæc prima corporis S. Simperti translatio fuit, quam secuta sunt miracula, quæ deinceps Adilbertus narrat; sed ea tantum, quæ temporibus suis sunt propiora. Horum primum, quod combusto iterum SS. Afræ et Udalrici tum templo, tum cenobio, seculo XII contigit, anno 1180 contigisse perperam legitur; cum anno 1183, VI Kalendas Julii in novam illam calamitatem cenobium suum incidisse scribant Hertfeldius, Stengelius et Corbinianus Khamm.

crescunt miracula,

49 Quæ autem prodigia S. Simperti meritis ac intercessione ostendere Deum voluisse Adilbertus narrat, summam hæc sunt: abactus pedum tumor, tumba S. Simperti, etsi dio exposita, ab imbris tamen intacta, dolor capitis et angina sublata, ejectus ex humano corpore demon, restituta vesano mentis sanitas, illæsus a lupi dentibus infans, reditus brachii usus, vinculum ferreum sponte ruptum, paralysis depulsa, visus cæcæ femine restitutus, brachium arefactum manusque contracta ad usum atque vigorem pristinum revocata. Crescente vero prodigiorum numero, crevit pariter fidelium ad S. Simperti tumulum concursus, piarum oblationum copia, et sacer sancti Episcopi cultus: sacrum SS. Simperto et Adalberoni diem speciali cultu coli voluit Udalscalcus, Augustanus ab anno 1184 episcopus; eorundem item depositionis diem celebrari jussit Henricus III, in abbatem SS. Afræ et Udalrici eodem anno electus, teste Corbiniano Khamm part. I Hierarchiæ Augustanæ pag. 228, et part. III, pag. 48. Quamvis autem apud Pezium nulla deinceps narrentur S. Simperti miracula, quæ ante annum 1465 facta sint, dubium tamen non est, quin seculis XIII et XIV iis magis magisque inclaretur, uti ex mox dicendis abunde patescet.

ejusque cultum Udalricianis indulget Nicolaus V.

50 Nam, ut scribit Corbinianus Khamm part. I Hierarchiæ Augustanæ pag. 281, anno 1450 Petrus a Schaumberg, episcopus Augustanus et S. R. E. Cardinalis, S. Simperti miraculorum frequentia motus, cælestem hunc Virum, miraculis fulgentem, Nicolao V summo Pontifici proposuit, atque instar aliorum Sanctorum a cunctis fidelibus coli, in memorato autem monasterio (SS. Afræ et Udalrici) divino etiam Officio celebrari posse ab eodem Pontifice (vivæ vocis oraculo) impetravit; postquam nimirum, uti Sigismundus scribit, Pontifici Legenda ac Historia metrica cum certis prosis oblata perspectaque fuerat. Neque solum S. Simperti cultum Udalricianis ascetis indulxit, sed eos insigni hoc elogio, teste eodem Sigismundo, ornatos voluit: Nos, dum in minoribus essemus, locum et Fratres ipsius vidimus, judicamusque esse Viros bonos, nec suspicamur deceptionem aliquam. Quare, ut ejusdem beati Simperti obitum cum solemnibus Officio peragant, volumus, donec legatus has ad partes transmissus fuerit a Sede: tunc fiant facienda. Error tamen in Sigismundi verbis cubat; neque enim Felix V (Amedeus, Sabaudia dux et antipapa) S. Simperti cultum, uti apud illum legitur, indulxit, sed Nicolaus V, Eugenii IV (cui con-

stanter adhæsit Petrus a Schaumberg, teste Corbiniano Khamm part. III, pag. 77) successor. Sic enim legitur in testimonio publico, quod de hoc Nicolai V indulto, dedit laudatus Augustanus præsul anno 1468 sexta Februarii, cujus part. I Hierarchiæ Augustanæ pag. 76 hoc fragmentum exhibetur: Ut abbas et conventus monasterii SS. Udalrici et Afræ Augustensis Officium divinum tam diurnum, quam nocturnum, cum Historia et Legenda in codicibus ac libris veteribus de B. Symberto repertis debita cum reverentia canendo et legendo persolvere possent et deberent, ipseque B. Symbertus per eos et alios Christi fideles de cetero tamquam Sanctus sine alicujus peccati labe et transgressionis nota revereri et venerari possit, eadem autoritate simili vivæ vocis oraculo concessit et indulxit.

51 Pontificis munificentiam æmulatus Petrus episcopus, ut S. Simperti cultum et ipse promoveret, hæc testimonio mox relato subnequit: Omnibus utriusque sexus fidelibus contritis et confessis, qui in die S. Symberti capellam seu altare ejusdem S. Symberti, in prædicto monasterio SS. Udalrici et Afræ sitam vel situm, devote visitaverint, et pro conservatione ejusdem capellæ sive altaris, calicum, librorum, ac aliorum ornamentorum, pro divino cultu inibi necessariorum, quotiescumque manus porrexerint adjutrices, centum dies de injunctis illis penitentiis misericorditer in Domino relaxamus, præsentibus, in perpetuum duraturis. Concessum hæc monasterio Udalriciano S. Simperti Officium recitandi indultum Gregorius XV anno 1622 ad diocesim Augustanam extendit, ac sub ritu duplici ejus Officium recitari jussit, Joannis Merck, abbatis Udalriciani, cura, quod postmodum, inquit Corbinianus Khamm sæpe laudatus part. III Hierarchiæ Augustanæ pag. 131, ad festum II classis fuit elevatum. Clemens vero XI, curis Wilibaldi Popp, abbatis Udalriciani, anno 1713, die VIII Octobris, citato mox Corbiniano Khamm pag. 195 teste, indulgentias plenarias omnibus fidelibus die XIII Octobris S. Simperto sacra, in S. Udalrici templo lucrandas concessit.

52 Symbolam quoque suam ad promovendum S. Simperti cultum abbates Udalriciani, Henricus episcopus Augustanus, Maximilianus cæsar et civitas Augustana contulerunt. Joannes Melchior de Stanham, Udalricianus ab anno 1459 ad annum 1474 abbas, post Nicolai V indultum, de quo supra, Antiphonam, Versiculum et collectam de S. Symperito, episcopo Augustano, inter suffragia seu commemorationes communes, in Vesperis et Laudibus persolvendas, ordinavit, inquit Corbinianus Khamm part. III, pag. 80. Idem de Conrado abbate: Insuper sacellum S. Joannis Baptistæ et Evangelistæ supra S. Simperti sepulchrum cum miræ artis fornice construens, ipsum sepulchrum clathro, ære ductili artificiose fabricato, cinxit, anno 1496. Sacellum S. Simperti, eodem teste pag. 130, exornavit Joannes Merck, de quo numero superiore. Addit pag. 106 de Wilibaldo Popp, de quo item numero superiore: Anno 1714 pro veteri statua inaurata S. Symberti, aliam ex lapide Pario substituens, ipsum ejus sepulchrum lapide Porphyretico sumptuose exornavit. Occasione ejus stru-

cturæ

D

aliquæ Pontifices auctori,

E

promoveunt abbates Udalriciani

F

A cturæ conspiciebatur cista ferrea, duobus pedibus, et novem pollicibus longa, atque novem pollicibus lata, binis vinculis seu laminis ferreis in longitudine et tribus in latitudine constricta. Supra hujatē cistam hæc legebantur verba : « S. Simpertus episcopus Augustensis, » *De Frederico de Zollerem, episcopo Augustano, et Joanne Gillingen, S. Udalrici abbate, infra dicitur.*

Henricus episcopus, Maximilianus cesar, et civitas Augustana.

53 *De Henrico vero, Augustano episcopo, part. I, pag. 393 ita Corbinianus Khamm* : Anno 1624 festum S. Symberti, episcopi Augustani et diocesis tutelaris secundarii, jam ante centum annos (imo fere ducentos ex num. 50) in monasterio SS. Udalrici et Afræ officio canonico celebratum per totum diocesanum territorium sub ritu duplici die XIII Octobris peragendum promulgavit. Ad S. Udalricum solemnitatem octiduanam indulsit; quam deinceps speciatim describit, ac videre loco citato poterit, si qui pompæ illius cognoscendæ sit cupidus. Maximilianus cesar S. Simperto, *parta de Bohemii victoria, militare tropæum consecravit; quod olim ad ejus tumbam pependit, hac inscriptione* : MDIII pridie Idus Septembris. Imp. cæs. Maximiliano. P. F. aug. victore. auxiliariis. duobus. Alberto. baiorario. Erchione. brunswicensis. marchionibusque brandenburgensibus. Friderico patre. Casimiro et Georgio filiis. hostes. Bohemi. in. campis. Noricorum. non longe a Ratisbona. danubiana. urbe. percussis. cæsi. profligati. et cum aliis sarcinis. impedimentisque. signa. hæc. quæ. vides. recepta. ob partam. victoriam. divo. Simperto. dedicata. sunt. Ita Stengelius in Notis ad Vitam S. Simperti. Civitas vero Augustana anno 1628 gravi pestilentia, anno autem 1646 gravi obsidione fuit afflicta : cessare cepit illa, instituta supplicatione die Octobris XIII S. Simperto sacra; hæc vero eodem die soluta fuit, ob quæ, inquit Corbinianus Khamm part. III, pag. 132, aliaque innumera indigenis et alienigenis præstita beneficia in totius diocesis Augustanæ Patronum secundarium est assumptus. Addi his potest Udalricus Zürcher, canonicus Augustanus, cujus, ut sæpe laudatus scriptor part. I. Hierarchiæ Augustanæ pag. 645, S. Simperto in ecclesia cathedrali altare pietas exiit anno 1658. Verum hæc de initio cultus sacri, S. Simperto impensi, ejusque progressu dicta sint satis, atque interruptum translationum reliquiarum ejus filum repetamus.

B

C

§ V. Reliquæ S. Simperti reliquiarum translationes, Officia propria, apud martyrologos memoria.

S. Simperti reliquie illarum anno 1491 et sequenti transferuntur,

Primam sacri S. Simperti corporis translationem, qua id e templi Udalriciani choro, ubi primum fuerat tumulatum, in quodam fornice ad Australem ejusdem partem reconditum fuit, anno 1064, cum combustum e cineribus templum excitasset Embrico, præsul Augustanus, factam, jam vidimus supra. Conflagravit iterum anno 1183 Udalricianum una cum templo cœnobium (ut num. 84 dictum) irruen-

tiumque trabium pondere confractum quidem sepulchrum S. Simperti, sed corpus ejus loco motum haud fuit; eaque occasione cum obambulans forte mulier per foramen S. Simperti reliquias tetigisset, pedem retraxit tumore percussam, quo tamen malo, invocata ejusdem Sancti ope, liberata, continuo valetudini pristinae est restituta; tum item, ut supra num. 49 paucis innui, vel ipsi imbres S. Simperti tumbam, etsi dño exposita, nec pavimento altius elevata foret, attingere non sunt ausi. Anno item 1333 idem monasterium igne correptum legi; nulla autem, ut apparet, tum facta mutatio, quæ quidem ad S. Simperti tumbam aut reliquias spectet. At anno 1474, novam templi fabricam, ab anno 1467 per Melchiorum abbatem ceptam, successor ejus Henricus Fries festiva SS. Apostolorum Petri et Pauli luce ventorum vi disjectam vidit, eo graviore jactura, quod S. Simperti lipsana rudibus obruta deperditaque latuerint, donec anno 1491 ab ejus successore, Joanne de Gillingen, faciliter fuere detecta, inventaque in tumulo ante altare ejus nomini consecratum, sed, ut diximus, soli altitudinem non excedente. Excepta e veteri sarcophago ac in novum translata Joannes abbas in sacristiam religiosa pompa et inspectante Maximiliano, tum Romano rege, die S. Andreae sacra seu pridie Calendas Decembris deduci jussit; ibidemque servata, dum anno insequente feria II Paschalis in priorem quidem locum, sed in altiorem tumbam relata (excepto capite aliisque paucis) pompa prorsus insigni fuere, quam in Monumentis S. Simperti Vitæ infra subjiciendis late descriptam invenies.

55 Enituit ea occasione Fridericus de Zollerem, episcopi Augustani, in S. Simpertum pietas, ut qui non tantum eorum, quæ tunc acta sunt, pars magna esse voluerit, sed etiam edicto caverit, ne quid S. Simperti reliquiarum perditum iret aut furacibus manibus in prædam cederet. Edictum ex parte 3 Hierarchiæ Augustanæ pag. 93 et sequenti huc transcribo: Fridericus, Dei et Apostolicæ Sedis gratia episcopus Augustensis. Universis et singulis ecclesiarum parochialium plebanis, viceplebanis, ceterisque clericis, notariis et tabelionibus publicis, per diocesim et civitatem nostram ubilibet constitutis, salutem in Domino. Cum itaque, sicut ordinavimus, reliquias S. Symberti, confessoris ep. et prædecessoris nostri, in monasterio SS. Udalrici et Afræ Augustensi Ordinis S. Benedicti reconditas, de veteri tumba in novum sarcophagum transferri, ut majori reverentia et honore venerentur et habeantur. Volentes itaque, ut nihil de reliquiis hujusmodi alienetur: idcirco vobis omnibus et singulis supradictis, et cuilibet vestrum in virtute sanctæ obedientiæ mandamus, quatenus venerabili ac religiosi nobis in Christo sincere dilectis, abbati et fratribus dicti monasterii conjunctim et divisim; ac omnibus et singulis aliis Christi fidelibus, clericis et laicis autoritate nostra inhibeatis, quibus et nos sub pœnis et censuris, in forma scriptis, inhibemus per præsentem, ne de reliquiis hujusmodi alienent, recipiant, seu alienari et recipi, neque alicui personæ cujuscunque dignitatis, status vel conditionis existat, aliquid de dictis reliquiis publice, vel occulte, dent, tradant,

AUCTORE
J. B.

E

e quibus ne quid hac occasione defraudetur, cavet episcopus Augustanus.

F

* supple statutum sit aut quid simile.

AUCTORE
J. B.

dant, seu dari aut tradi permittant, sub excommunicationis poena, quam omnes et singulos praesentis nostrae inhibitionis violatores ipso facto incurere volumus. Per praesentes volentes eosdem excommunicatos, et quemlibet eorum sic ligatos manere, quousque a nobis absolutionis beneficium meruerint obtinere. Inhibemus etiam omnibus et singulis confessoribus sub dicta poena, ne excommunicatos, aut aliquem eorum in foro poenitentiali a peccatis eorum, et dicto excessu, praeterquam in mortis articulo, absolvant, donec dictis abbati et conventui reliquias hujusmodi restituant realiter cum effectu. In cuius rei testimonium praesentes litteras appensione sigilli nostri jussimus communiri. Datum ex castro Dillingen die Veneris septima mensis Octobris anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo primo. Ceterum nescio, qua de causa Stengelius in Vita S. Simperti et Corbinianus Khamm Hierarchiae Augustanae part. III, pag. 103 solemnem hanc anni 1492 translationem Feriae III Paschatis illigarint, qua quidem die peracta infra legitur in Instrumento ea de re confecto; sed cum feria Paschatis cum die XXIII Aprilis ibidem connectatur, eoque anno Pascha incidit in diem XXII ejusdem mensis, manifestum est, aut in assignanda feria tertia Paschatis, aut in die XXIII Aprilis errorem illic esse commissum: ego, retento die XXIII Aprilis, feriae III Paschatis secundam substitui, secutus ea in re fidem Instrumenti, a Frederico, episcopo Augustano, editi et hic in calce Monumentorum infra exhibitae, in quo hi characteres Chronici, optime sibi mutuo cohaerentes, occurrunt: Datum et actum Augustae in monasterio ac locis supra dictis sub anno Nativitatis Domini MCCCCXII, Indict. x, die vero Lunae, vicesima tertia mensis Aprilis, qua erat feria II Paschae, etc.

Translatio
ultima facta
anno 1579.

56 Praeter duas memoratas translationes (nempe praecipuas, quarum prior anno 1064, posterior anno 1492 ex dictis contigit) ossa S. Symberti, inquit Corbinianus Khamm part. I Hierarchiae Augustanae quae anno 1709 prodit, pag. 104, sacra solenni pompa anno MDLXXIX tertio et ultimo sub abbate Koplino sunt translata ad sacellum laterale ante relatam; cum antiquitas extra dictum sacellum praeterea ferreis clathris circumdatum requiescerent. Praemiserat autem eadem pagina de illo sacello notitiam hanc: Hic ipse locus (in quo anno 1492 reposita sunt S. Simperti ossa) isthaec aetate sacellum S. Symberti appellatur, positum sub concamerato arcu dividente sacellum superius S. Joannis Baptistae et Euangelistae (a Conrado abbate ad privatum abbatum oratorium anno 1496 deputatum) a sacello inferiore S. Symberti. In isto inferiore sacello hodie extat altare, a Rmo D. D. Michaelae episcopo Adramytano, Augustano suffraganeo, consecratum die III Octobris anno MDLXXXII. Atque ex cornu Epistolae visitur Mausoleum D. Symberti ob frequentia miracula, ut memini, famosissimi. Tumba ejus iconem exhibet Hertfeldius de Basilica SS. Udalrici et Afrae paginis 56 et 57 intersertam; busti pag. 90, quod nescio, an S. Simperti statuam argenteam auro oblitam exhibeat, an illius, quod Conradi Morlin concionibus deberi ait Corbinianus

Khamm part. III, pag. 97; qui parte I, pag. 454 etiam in templo cathedrali hujusmodi ex argento statuam, cujus basi insignes (S. Simperti ut reor) reliquiae inclusae sunt, anno 1681 pro exornanda ara principe confectam scribit. Capitis S. Simperti, seorsim a ceteris ejus reliquiis servati, citatus Hertfeldius pag. 92 are incisum exhibet, quod Mariae Fuccarinae ex illustri Schwarzenbergiorum stirpe pia munificentia mitra pretiosa exornavit. Quotannis denique in cathedrali templo pridie S. Michaelis una cum aliis Sanctorum reliquiis S. Simperti partem laudatus Corbinianus Khamm part. I, pag. 488 venerationi publicae exponi ait. Facile igitur, quam insigni cultu in dioecesi praesertim Augustana S. Simpertus gaudet, ex hactenus dictis lector intelliget.

57 Quod vero ad monasterium SS. Udalrici et Afrae spectatim attinet, triplex in supellectile nostra litteraria officium de S. Simperto, illic celebrari solitum, ex Proprio Sanctorum monasterii transcriptum, reperio. Primum ex his, die S. Simperti sacro, seu XIII Octobris recitandum, duplex est, continetque Lectiones quatuor Sancto proprias, quibus vita ejus paucis exponitur, tum miraculum pueri faucibus lupi erepti, et S. Simpertus a Nicolao V Sanctorum albo adscriptus refertur; et hoc quidem Pauli V auctoritate approbatum fuisse, subjungitur. Alterum, in Lectiones item quatuor divisum, ritu duplici in festo Inventionis die prima Decembris recitandum notatur: Lectione prima mentio fit destructae per Hungaros, S. Udalrici Augustano praesule, ecclesiae S. Afrae; secunda muniti ab eodem sancto praesule adversus aëris injurias S. Simperti tumuli; tertia et quarta secundae Inventionis reliquiarum S. Simperti, Joannis de Gillingen abbatis Udalriciani tempore factae. Tertium denique, pariter duplex: de tribus S. Simperti supra memoratis translationibus, quatuor item Lectionibus, agit; recitandam vero notatur feria quarta post Dominicam in Albis. Locum quoque habet S. Simpertus in Officiis propriis dioecesis Augustanae, anno 1638 Dilingae excussis, ubi, praeter Lectiones tres proprias, haec etiam Oratio legitur: Deus, qui beati Symberti, confessoris tui atque pontificis, gloriosa merita virtutibus et miraculis evidenter declarasti; da nobis ejus patrocinio salutem mentis et corporis; ut ipsius exempla sequentes, a malis omnibus liberati, ad te feliciter pervenire mereamus. Per Dominum, etc.

58 Cum autem S. Simpertus seculo demum XV Sanctorum numero Pontificis auctoritate adscriptus fuerit, frustra in Martyrologiis, paulo antiquioribus, ejus mentionem quaeras: Sollerius in Auctariis Usuardinis ad diem XIII Octobris ex Molano hoc ejus transcriptum elogium: Simperti episcopi duodecimi ecclesiae Augustensis, circa annum D. DCCLXVI; cujus corpus requiescit in cenobio sanctorum Udalrici et Afrae. Per cuius merita, inter varia miracula, muliercula quaedam pauper recuperavit officium brachii unius ac manus, quo per aliquot annos caruerat. Quae pro sanitate recepta laudes exsolvit, et brachium cereum ad indicium sanitatis suae ibi reliquit. Ad XIII Octobris diem S. Simpertum referunt etiam Walasserus in Martyrologio Germanico, auctor Martyrologii Basileensis, Dorgainus in Calendario Benedictino, Ferrarius in Catalogo Sanctorum, Martyro-

logio

Officia propria in S. Simperti honorem recitata.

E

F

ejusdemque apud martyrologos mentio.

A *logio Romano non inscriptorum, Castellanus in Martyrologio Universali, Arnoldus Wion Ligni Vitæ part. 2, pag. 338; sed Grevenus et Buccelinus in Menologio Benedictino ad diem Octobris duodecimum, quamvis perperam.*

Nota 18.

ADILBERTI

PRIORIS UDALRICIANI

LIBER

DE VITA ET MIRACULIS

S. SIMPERTI.

B

Incipit Præfatio in Vitam S. Simperti episcopi.

Adilbertus Prior monasterii S. Udalrici,

a

Quia utile et necessarium est, ut in exordio et capite cujusque libri Præfatio ponatur, per quam futuri Operis materia, intentio scribentis, utilitas legentis sive qualitas indicetur; unde circa principium hujus libri hac de causa auctor necessario debet præponi, ut lectores sciant, cujus dicitis fidem adhibere debeant. Ego itaque Adilbertus a, Prior Augustensis cœnobii Ordinis divi Benedicti, quondam parvulorum pædagogus, vovi et proposui (quæ tandem in senectute complevi) coadunare et conscribere, videlicet aliqua virtutum insignia confessoris Christi Simperti b, Augustensis episcopi; ad hoc inductus et illectus gratiæ suæ beneficio, mihi apud sepulchrum illius collato in quadam incommoditate corporis, in qua laboravi tunc temporis.

beneficio a S. Simperto affectus,

2 Quia vero pene omnia ejus gesta per incuriam et negligentiam tunc viventium non sunt scripta, pauca tamen, quæ de eo scripta, reperi, aut indagando cognovi, hic in unum coadunando descripsi. Cessant enim interdum a Sanctis fieri miracula tam pro servitutis divinæ negligentia, quam etiam pro incorrigibili inhabitantium malitia. Cessant et idcirco, quia, cum aliquando per intercessionem Sanctorum eveniunt, non solum laudes vel grates Deo debitæ ejusque Sanctis minime referuntur, sed nec memoriæ commendantur. Sed cur ego præcipue aliqua requiring de sanctitate illius sum sollicitus, quam in memetipso misereticorder sum expertus? Quis unquam debillum credulus ad tumulum ejus devenit, et non sanitatem meruit?

hujus Vitam ac nonnulla Miracula describenda suscipit.

3 Ex frequentia itaque et usu illorum jam diu nulla notantur, nulla publicantur, nulla scribuntur, quia, si quis ea hactenus scribere voluisset, jam dudum ingens volumen complexisset. Pauca tamen, quæ de eo a veracibus viris sunt relata mihi, hic conscripsi, ne omnimodis sanctitatem illius tacuisse viderer. Ex paucis siquidem velut ex multis abundans Dei donum potest compre-

hendi, quia sanctitas non tantum in signorum occasione commendatur, quam c etiam in executione præceptorum Dei et vitæ conversationis puritate. Explicit Præfatio.

AUCTORE
ADILBERTO.
c

ANNOTATA.

a *Vixit seculo XIII ex numero I, post obitum S. Simperti quinto.*

b *Ms., a P. Alexandro Wiltheimio ad decessores nostros missum, passim habet Sympertus. Sed i simplex adhibetur in altero Ms., ex codice monasterii S. Udalrici transcriptum, et a P. Gamansio ad nos olim missum.*

c *Ms. a P. Wiltheimio missum habet: quantum.*

INCIPIT VITA

S. SIMPERTI

AUGUSTENSIS EPISCOPI.

§ I. S. Simperti ortus, mores, gesta in episcopatu et sepultura in S. Afræ a.

a

Beatus igitur Simpertus, omnium virtutum gratia a Deo decoratus, quibus pollere episcopum debere describit Apostolus, a glorioso Francorum rege, et Romanorum imperatore domno Karolo, immo b divinitus ad hoc prædestinatus, duodecimo ordinis loco a beato Dionysio c Augustensi ecclesiæ in pontificem est prælatus d: qui numerus duodecimus multis sacratus nominibus, et tam ex Novi, quam Veteris Testamenti scriptis insignitus vocabulis ordinationi suæ per meritum vitæ non incongrue potest aptari, quæ ad eruditionem legentium vel audientium partim conquisita hic volumus recitari.

CAP. I.

S. Simpertus, episcopus Augustanus XII,

b

c

d

F

5 Sunt enim duodecim signa, duodecim menses, duodecim horæ diei, duodecim fontes in Elim e, duodecim exploratores f, duodecim principes plebis Israël g, duodecim lapides in rationali h, duodecim lapides altaris i, duodecim lapides de Jordane sublati k, duodecim panes propositionum l, duodecim boves sub æneo mari m, duodecim stellæ in corona sponsæ n, duodecim fundamenta o, duodecim portæ civitatis p, duodecim fructus ligni paradisi, duodecim millia in valle Salinarum q, duodecim millia signati r, duodecim Patriarchæ, duodecim Prophetæ, duodecim Apostoli, duodecim Sedes. Per cujus numeri vocabula et proprietates pater iste Simpertus, sui que similes sancti Prædicatores, figuratè exprimuntur: quia in domo Dei, hoc est, in sancta Ecclesia, per virtutum suarum operationes, quasi signa mensium fulserunt in firmamento, et veluti stellæ in corona sponsæ, aut in rationali lapidum gemmæ, contra pericula mundi extiterunt fortes, ut terræ promissæ exploratores;

ad quem numerum e Sacra Scriptura varie attulit auctor,

e

f

g

h

i

k

l

m

n

o

p

q

r

AUCTORE
ADILBERTO.

Caroli Magni
ex sorore ne-
pos,

s

t

CAP. II.

angelicis mo-
ribus efful-
gens, factus-
que episco-
pus Augu-
stanus,

u

x

S. Afræ tem-
plum et Fu-
essense mo-
nasterium
instaurat.

C

y

z

CAP. III.

Augustanam
diocesim
propagat

aa

bb

tores; constantes, ut plebis Israël duces, sive duodecim millium propugnatores in valle Salinarum. Doctores quoque erant virtutum et justitiæ ac præceptorum Dei, ut Patriarchæ, Prophetæ et Apostoli.

6 De ejus itaque Simperti parentum origine suaque nativitate et infantia vel etiam pueritia, quia litteris nusquam aliquid declaratum est, etiam nos quidquam scribere non præsumimus. Id tamen de eo referimus, quod ex veridica seniorum nostrorum relatione, ex antiqua ad nos deducta traditione audivimus, eum ex sorore nepotem domni Karoli regis et imperatoris fuisse, et ex regia stirpe genealogiam duxisse. Ejus namque imitanda et laudanda opera, quæ gessit, qualiter vixerit et docuerit, quomodo subditis præesse et prodesse studuerit, ex vitioso scriptorum neglectu in oblivionem posteris, ut prædiximus, pene sunt tradita.

7 Eum u itaque angelicam vitam inter homines duxisse, et corporis castigatione se templum Spiritui Sancto exhibuisse, et jugi sacri altaris oblatione se Deo hostiam vivam immolasse, post transitum ejus crebris signorum attestationibus probatur. Constituto igitur eo a domno Karolo ad pontificatus dignitatem x præcepit, et ut Dominus quondam Jeremiæ in principio suæ prophetiæ, construere et reedificare cuncta, quæ ibi destructa et exusta reperisset. Quod ut possibilis perficere valeret, per regiam auctoritatem dedit ad eadem loca cuncta, quæ a domno Pipino, patre suo et prædecessore in regno, devotionis causa illuc fuerant contradita. Ipse quoque iisdem donis non modica addidit dona, ininitatus Hiram, regem Tyri, qui superaddidit dona sua donis David, transmittens Salomoni ad ædificationem templi ligna cedrina et abiegna ad voluntatem ejus.

8 Vir autem Domini Simpertus, sicut ex mandato domni Caroli regis perceperat, veluti Judas Machabæus, mortuo Antiochio, recepta civitate et templo, diruta et exusta reedificavit, et altare novum de ignitis lapidibus fecit: sic ipse cepit summa cum diligentia reedificare ecclesiam beatæ Afræ et cœnobium S. Magni in Faucibus, quæ sacra loca et alia per plura ex tyrannica seditione, orta inter Utilonem, ducem Noricorum, et Godfridum, ducem Alemannorum, post obitum pii regis Pipini concremata ac destructa erant y. Quæ omnia plenius in Vita beati Magni, quisque scire volens, legere potest z: unde et nos hic repetere propter fastidium nolumus.

9 Ipse autem Augustensis episcopatus, cujus regimen et curam susceperat, non adeo rebus, temporalibus secundum sæculi fastum, ut nunc, tunc temporis pollebat, sed adhuc, ut in primitiva Ecclesia, juxta præceptum Domini voluntariæ paupertati subjacebat, nec quisquam in clero aliquid proprii possidebat, sed erant illis omnia communia: quam vir Domini Simpertus omnimodis, prout facultas sibi expetebat, secundum timorem Domini sublimare et ditare studebat. Parochiam quoque in utraque parte Lemannici fluvii, qui Lycus dicitur, qua tunc primum aa eadem ecclesia augmentata est, auctoritate domni Papæ Leonis tertii bb, nec non et consensu

et confirmatione domni Karoli, jam facti imperatoris, annuente Deo, in utroque ducatu, Noricorum videlicet et Alemannorum, coadunavit.

10 Rexit autem S. Simpertus Augustensem ecclesiam annis triginta secundum formam institutionis, quam beatus Paulus Apostolus, Timotheo scribens, sic indixit: « Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate. Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi in impositione manuum presbyterii. Hæc meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus; hoc enim faciens, et teipsum salvum faciens, et eos, qui te audiunt cc: » Quam formam vir Domini Simpertus plenarie executus suis verbis divinæ prædicationis intimabat, exemplis virtutum in semet ostendendo confirmabat.

11 Bono itaque certamine cum vitiis et concupiscentiis certato, cursuque temporis sui in sanctitate et justitia consummato, cum jam fide recta servata, de reliquo reponenda esset sibi corona justitiæ, quam repromisit Deus diligentibus se, præside sanctæ Romanæ ecclesiæ Papa Leone tertio, imperiali vero sceptro adhuc regente Karolo Magno, trigesimo ordinationis anno, corporis incommoditate cum ægritudine præventus, inter divina orationum colloquia quarto Idus Octobris spiritum cælo reddidit, ad ætheriasque mansiones angelicus deportatus officii, sine fine possessurus intravit, lucemque hujus sæculi superna habitatione commutavit dd. Cujus sacrum corpus cum funeribus ee exequiis in ecclesiam S. Afræ, quam ipse concremata ac destructam reedificaverat, est delatum et honorifice, ut concedens erat, in choro juxta gradus est humatum, quo in loco diversis incommoditatibus corporis laborantes, vota sua voventes et peragentes integerrimæ sanitati sunt restituti.

12 Evolutis itaque post transitum ejus centum sexaginta et eo amplius annorum curriculis, cum beatus Udalricus, cujus nomen ex virtutum ejus fama celebre per totam Germaniam habebatur, Augustensi præesit ecclesiæ, effera gens Hunnorum e finibus suis egressa, ripam Lyci fluminis transiens ecclesiam beatæ Afræ secundariæ exussit ff, totamque Alemanniam deprædando vastavit. Cum ergo aliquo tempore sine tecti operimento eadem ecclesia remaneret, et sepulchrum beati Simperti in choro juxta gradus situm pluviarum imbribus, et nivium algoribus pateret, quadam nocte, dum vir Dei Udalricus lassus artubus aliquantulum sopori et requiei indulisset, divinitus in visione admonetur, ut tumultum sancti Simperti congruo procuraret tecto. Cui admonitioni vir Dei incunctanter obtemperabat, lignisque firmioribus illud more operculi aræ conjunctis ab imbribus protegebat.

13 Hinc liquido cunctis patere poterit, quanti meriti hic Vir beatus in conspectu divinæ Majestatis in hoc sæculo degens fuerit, cujus cineribus talis honor deferri gg jubetur divinitus; tamquam injustam foret, tam sancta membra pluviarum inundationi patere, cum multi Martyres et Confessores sub divo videantur requiescere et horam resurrectionis expectare. In hoc quoque

D

ac post annos
regiminis 50

cc

obit, sepeli-
turque in S.
Afræ.

E

dd

ee

CAP. IV.

Ejus sepul-
chrum, die
expositum,
S. Udalricus

F

ff

legere in vi-
sione jubetur.

gg

ejus

A ejus sanctitatis indicium comprobari potest, quod primitus vir Dei Udalricus de injuria tumuli ejus divinitus describatur admoneri, cum in eadem basilica multa Sanctorum corpora, et præcipue gloriosæ Christi martyris Afræ ejusdem loci matronæ, nec non puellarum ejus, videantur incunctanter conservata a populo venerari, quæ etiam basilica postmodum non dissimili revelationis admonitu ab eo jubetur reedificari.

ANNOTATA.

a Adilberti lucubrationem partitus est in varia capita Pezsius, usque singulos præfixit titulos. Capitulorum numerum dabunt numeri majores in margine positi; titulorum vero substantiam notæ numeris singulis item in margine nostro adscriptæ.

b Ms. Wiltheimii minus recte habet: primo.

c De quo actum apud nos est ad diem xxvi Februarii.

d Sed priusquam Carolus dignitate imperatoria auctus fuerit ex num. 3 Commentarii prævii.

e Exodi cap. xv, v. 27: Venerunt autem in Elim filii Israël, ubi erant duodecim fontes aquarum.

f Singulorum nomina expressa habet Numerorum cap. xiii, v. 5.

g Numerorum cap. 1, v. 44.

h Videsis librum Exodi cap. xxxix, v. 8 et sequentibus.

i Vide lib. iii Regum cap. xviii, v. 30 et sequenti.

k Vide librum Josue cap. iv.

l Vide librum Levitici cap. xxiv, v. 5.

m Vide lib. iii Regum v. 44.

n Apocalypsis cap. xii, v. 1.

o Apocalypsis cap. xxi, v. 14.

p Ibidem, v. 12.

q In lib. i Paralipomenon cap. xviii, v. 12 et sequenti legitur: Abisai vero, filius Sarvia, percussit Edom in valle Salinarum decem et octo millia, et constituit in Edom præsidium, ut serviret Idumæa David.

r Apocalypsis cap. 7, v. 5 et sequentibus.

s Pater illi, ut ferunt, fuit Ambertus, mater Simphoriana, Pippini filia, et Caroli Magni soror.

t De ejus juventute nonnulla habes § 1, num. 14 Commentarii prævii; sequenti vero, quæ ex monacho factus abbas Morbacensis gessit. Ceterum in Ms. Wiltheimii perperam pro scribere non præsumimus legitur scribere præsumimus.

u Ms. Wiltheimii habet sic; Gamansii hic.

x Annum, quo episcopatum adierit utcumque determinatum habes § 1 Commentarii prævii num. 13.

y Probabilem combusti S. Afræ templi epocham dedimus num. 33 Commentarii prævii.

z Laudati ab Adilberto scriptoris de S. Simperto, Utilone et Godfrido verba discussa sunt § 3, num. 29 et sequentibus Commentarii prævii.

aa Simpertus quidem ultra Lycum, Norici Almanniaque terminum, curam episcopalem extendit ex num. 40; sed non episcoporum Augustanorum primus ex num. 41 Commentarii prævii.

bb Sedit ab anno 795 usque ad annum 816.

cc Ita fere Paulus, epistola I ad Timotheum cap. iv, v. 12 et sequentibus.

dd Sub annum 808 seu 809 ex dictis in Commentarii prævii num. 13.

ee Lege: funebribus.

ff Anno 955, secundum anonymum S. Udalrici biographum apud Velserum cap. xii, in quem annum consentiunt plerique scriptores.

gg Mss. tam Wiltheimii quam Gamansii habent: deferre.

AUCTORE
ADILBERTO.

§ II. Beneficia quædam mortalibus sancti Simperti intercessione collata.

Qualiter vero corpus ejus sit transpositum in eum, ubi nunc veneratur, locum, paucis verbis insinuemus. Anno itaque primo ordinationis Embriconis, Augustensis episcopi, qui est ab Incarnatione Domini millesimus quartus a, relictis ab antecessore suo b quinquaginta talentis argenti, ecclesia S. Afræ, ut hodie cernitur, a fundamentis construitur, et multa Sanctorum corpora reperiuntur. Perfecta itaque templi structura, corporis ejus reliquiæ cum aliis sanctorum Confessorum Wicterpi et Niegarii et Adilberonis c, ad australem partem basilicæ sub quodam fornice in eum, ubi nunc venerantur a populo, locum decenti honore sunt retumulatæ, ubi, præstante d gratia Christi, meritis Confessoris sui cæcis visus, surdis auditus, claudis gressus redditur, et daemniaca violentia ab obsessis corporibus excluditur. Diversis quoque incommoditatibus corporis laborantes, frequenter in visione nocturna admoniti, persæpe etiam spe confidentiæ adducti, ac votis inibi peractis, pristinae sanitati integerrime sunt restituti. De quibus ejus insignibus ad eruditionem incredulorum, ad confirmationem credentium dignum fore censemus aliqua hic inserere.

15 Anno itaque Incarnationis Domini millesimo centesimo octogesimo ex improvisu quorundam infelicium flamma exurgente, ædificia cuncta basilicæ et cœnobii sancti Udalrici et beatæ Afræ ex permissione divina in favillas cinerum sunt redacta, ad cujus infortunii miseriam considerandam, et donis charitatis sublevandam, non modica turba ex vicinis civitatibus, oppidis et villis advenit. Accidit autem die quadam, dum mulier quædam prope tumultum beati Simperti deambularet, ut ex improvisu in illud per foramen quoddam, quod ex nimietate flammarum ignis ibi forte patebat, delapsa hæsisset, et aliquantulum de ipsius sancti Patris reliquiis contigisset, unde expergefata, dum pedem inlapsum retraxit, eum subito intumuisse conspexit. Quæ mox reatum suum voce lamentabili confessa, in Sanctum Dei se peccasse, est conquesta. Quid post ageret, ignorabat; spem tamen suam in Sancto Dei ponebat, et prece cum fletibus ad eum profusa, ab eo pristinae sanitati sic est restituta.

16 Hoc quoque non silendum, sed relatione fore dignum reor, quod non sine parva admiratione seniorum nostrorum attestatio circa tumultum

CAP. V.

Seculo xi ejus reliquiis primum translatis,

E

a

b

c

d

ejus intercessione sanatur mulieri pes tumidus,

F

magna

tumulum

AUCTORE
ADILBERTO.
intacta ab
imbris
ejus tumba
servatur,

tumulum ejus divina providentia gestum cognovimus. Post exustionem ergo basilicæ aliquot dierum spatiis imbrum inundatione eadem basilica aquis pluviarum adeo est repleta, ut ligna, quæ ab ignium flammis relicta fuerant, circumquaque per ecclesiam supernatare viderentur, nec alicubi per siccum introeundi cuiquam facultas daretur. Tumba vero confessoris Christi Simperti, quæ nullo modo distabat e pavimento, sed adæquata erat solo, sic omni ex parte in circuitu ejus ab illa inundatione intacta et sicca permansit, ac si firmioribus tectis in superficie operta fuisset: quod sanctitatis ejus indicium est æquiparandum revelationi præscriptæ, quæ e beato Udalrico cœlitus indictum describitur fuisse, ut tumulum ejus defenderet ab imbrum effusione. Ex quibus etiam nobis nosse datur, quanta dilectione ejus spiritus in conspectu divinæ Majestatis habeatur, cujus corpus in terra humatum sic assidue cœlitus procuratur.

B
CAP. VI.
punitur liberaturque
mulier, quæ
ceres ad
ejus tumulum
accensus
alio transtulerat,

17 Quædam mulier honestæ vitæ, cum sanctimoniali quadam, quæ in infirmitate sua votum fecerat, ad sepulchrum sancti Simperti veniens, cereos, qui illic oblati erant, transportavit, et alibi in eodem monasterio accensus ad memoriam Sanctorum collocavit. Inde domum rediens horribili cœpit dolore fatigari, ita ut pene totam noctem clamando transiret. Modicum interim soporata, videtur sibi esse in ecclesia beati Udalrici et sanctæ Affræ, et ossa beati Simperti quasi neglecta et dispersa in pavimento jacere. Et, dum staret super his attonita, audit vocem quasi de ossibus procedentem: Quia mihi oblata transportasti et alibi collocasti, merito torqueris; et nisi de his satisfacias Deo et mihi, non liberaberis. Præterea dic Henrico Priori, ut meliorem reverentiam ossibus meis statuatur exhiberi, quia ego et sanctus Udalricus in conspectu Domini pro isto loco jugiter preces effundimus. Mulier expegefacta a somno et ad sepulchrum tendens beati Simperti cum oblationibus, oratione facta, sanitati est restituta.

alter gutturis malo, alter demone liberatur.

C
f
g
h

18 Vir quidam de oppido Mendichingen morbo swynancie subito prægravatus, tumore exteriori ac interiori urgente, ita cœpit nocte quadam provocari g, ut a multis esset desperatus. Dum interim somno raptus, videt beatum Udalricum prope stantem infulat h, et ejus ora et guttur molliter tractantem et dicentem: Vade ad sepulchrum beati Simperti, et illic tuas defer oblationes, ac pro sanitate corporis tui Deo et ipsi gratias age, Mirabile dictu! Mox ut ille evigilavit, rupto tumore intrinsicis, tantum saniei et cruoris evomuit, ut intuentibus stuporem faceret pariter et admirationem, et homo liberatus est. Veniens ergo ad memoriam beati Simperti, gratias egit Deo, qui in Sanctis suis semper est mirabilis. In hoc miraculo notandum est, quam sancta et salutaria sint præcepta Apostolica, quæ etiam Sancti post hanc vitam videntur adimplere, de quibus hoc: « Honore invicem prævenientes i » videtur hic sanctus Udalricus complere, dum per se describitur artus ægri contractasse, ipsumque sanitatem recepisse, ac de hoc beato Simperto præcepit gratias referre, non dubium, quin fides ejusdem ægroti hæc obtinen-

da proposuisset a beato Simperto. Eodem fere tempore quandam a dæmone vexatum audivimus ad memoriam ejus liberatum: sed qualiter hoc evenit, aut unde idem homo fuerit, nescimus, qui tunc temporis vix duodennis fuit.

19 Fuit quoque in oppido Nuwenburg, provincie Bavarie k, vir quidam divitiis hujus sæculi admodum præditus. Hic filium suum adolescentem, nomine Chunradum, jumenta equorum quadam nocte circa tempus messis hordeaceæ depascendi causa jussit minare l. Qui, obtemperans jussionibus patris, in dotem frugum triticeæ messis cujusdam ecclesie S. Stephani Protomartyris, sicut ejusdem satellitum vulgi moris est, fraudulenter equos induxit, cujus temeritatis mox pœnas exsolvit. Nam circa mediam noctem quodam territu expegefactus, in vesaniam mentis repente est raptus. Qui, ut domum delatus est, pater cœpit ab eo percontari, unde sic cœpisset mente alienari. Ille autem ad interrogata non respondit; sed tantum verba blasphemie et gestus suæ protulit vesanie. In tantam quoque amentiam devenit, ut semiusta vel ambusta manibus ligna a foco arripere, et ex eade secum commorantes propelleret. Quid plura? Ad loca Sanctorum circumquaque sanitatis gratia a propinquis cum muneribus deducitur; sed minime sanitatis dono potitur. Tandem a quodam fratre converso, nomine Adilberone, propinquo suo, delatus Augustam, et in monasterium sancti Udalrici sospitatis gratia est presentatus. Peracto autem ad reliquias corporis beati Udalrici cum muneribus voto, non est potitus ibi sanitatis dono. Dehinc ad tumulum beati Simperti simili modo cum oblatione defertur, ut vel ibi sospitatem consequeretur.

20 Expletisque rite votis, ut se ab oratione a tumulo erexit, extenta cervice, more dementium cum furibundo visu caput gyrando circumferre cœpit. Quod ut frater jam dictus conspexit, elevatis oculis ac manibus in cœlum inspirare cœpit. Cui ille demens: Quid sic, inquit, ex imo cordis ingemuisti? Qui respondens ait: Nobis merito est dolendum et gemendum, qui tantum sensus tui conspiciamus defectum. At ille demisso vultu: Ne doleas gemendo, inquit, de cetero: quia me per merita sancti Simperti curatum sentio. Tunc omnes simul adstantes manus utrasque ad cœlum levantes Deum omnipotentem laudabant, qui non derelinquit sperantes in se, qui per merita sancti Confessoris hunc sui pristinae restituit sanitati. Ille vero, unde venerat, reductus, in brevi viribus totius corporis est integerrime restitutus. Postea pro satisfactione peccatorum suorum Jerosolymitanam expeditionem profectus in terra peregrinationis feliciter est defunctus et sepultus.

21 In superiore regione m fuit quadam famina magnæ devotionis operibus intenta, quæ, sanctitate sancti Simperti cognita, frequenter Augustam devenit ad tumulum ejus orandi causa. Huic quoque parvulus infans erat, quem materno affectu nutrebat; qui die quadam a domo aliquantulum digressus, a lupo ibi deambulante est raptus, et in sylvam deportatus. Mater vero misera, ubi se orbatam prole sua vidit, voce lamentabili

D

insanus
k

l

E

sanæ menti,

F

CAP. VII.

puer a lupo
raptus matris
incolumis,
m

bili

A bili pectus tundendo pugnis ibat, quidve ageret, nesciebat. Spem tamen suam in Deo et patrocinio sancti Simperti ponebat, talique modo orabat : O sancte Simperte, ne despicias me miseram, sed in gratiam tuam prolem meam habeto commendatam : interventu tuo divinam clementiam credo pro peccatis meis posse placari, et a te mihi dilectam prolem meam confido illasam representari. His similibus peroratis, damna suae conquerebatur calamitatis. Exactis ergo aliquantibus horarum spatiis, illa crudelissima bellua, et, ut ita dixerim, quodammodo generi humano inimica, cum praedicto infanto, quem ad ingluviem suae voracitatis reprimendam rapuerat, accurrit, et in eodem, quo hunc sustulit, loco illasum deponit, sylvarumque latibula non sine trepidatione revisit. Quem mater summa exultatione susceptum Augustam deambulando unis secum deferrebat, cunctisque, qualiter hunc per merita sancti Simperti redivivum a lupo recepisset, intimavit, votisque cum gratiarum actionibus Deo ac beato Simperto ad tumulum ejus exactis, ad declarandam hujus miraculi magnitudinem factum ex cera lupum portantem in ore puerum inibi suspendit, qui deinceps tempore multo ad confirmationem hujus facti ante cunctorum advenientium obtutus ibi pendit.

B
 paupercula
 usus brachii
 manusque,
 n
 o
 p
 C
 * lege adstantes
 CAP. VIII.
 loquela muto
 restituitur.
 q

22 Ex oppido quodam Noricorum, Mamendorf dicto n, fuit quaedam pauper muliercula, quae inter alios corporis defectus officio brachii unius ac manus per aliquos annos caruerat. Haec Augustam cum quibusdam aliis comprovincialibus suis agressa, tumulum Christi confessoris Simperti sospitatis adiit causa. Ubi ad gratiam sui cum gemitibus prece effusa, non est ab eo illic sanitatem consecuta. Attamen confidentia sua o, quam in Deo et meritis sancti Simperti posuerat, non relicta, domum sine sanitate est reversa. Quo dum pervenit, his similibus miseriam suam deflendo orare coepit : O sancte Simperte, qui multis in ecclesia tua in necessitatibus suis petentibus larga ostendisti p, cur non mihi eadem pietatis gratia subvenisti, misertus meae paupertatis, qua multis affligor annis? His similibus voce lachrimabili expletis, compago illa artuum brachii et manus, quae ex longinquitate incurvata aruerat, meritis sancti Simperti ita repente resolvi coeperat, ut deinceps non sine admiratione multorum, quibus calamitas sua fuerat nota, ad cujusvis operis officium eis uteretur. Voti itaque sui cum sospitate compos effecta, Augustam est laetabunda reversa, tumulumque sancti Simperti adiit, et Deo ac confessori suo pro sanitate recepta laudes exsolvit, et brachium cereum ad indicium sanitatis suae ibi reliquit. Hujus miraculi factum multis illic commanentibus ab ea est patefactum, quod et nos, sicut ex veridica relatione cujusdam aeditui nostri, cui providentia ejusdem sepulchri erat commissa, ibi simul adstante cognovimus, huic paginae ad notitiam posterorum inseruimus.

23 Mutus quidam serviens erat cujusdam cultoris praedii unius in villa, Chennenhausem q dicta, sacristam ecclesiae sancti Udalrici et beatae Afrae attingentis, qui pro absolute scelerum suorum et restitutione loquelae duobus circulis

obligaverat se ferreis, cum qua satisfactione, habitu suscepto peregrini iter aggressus sancti Aegidii, cujus intercessione et meritis coartatione unius circuli meruit liberari. Dehinc diversa regionum loca deambulando circumvit, ac Sanctorum patrocinia requisivit. Sicque fama comperta de sacrosancto Corporis Domini mysterio et permutatione in Augusta facta r, cum frequentia populari eandem civitatem est aggressus, omnipotentis Dei misericordiam quaesiturus. Sed ipse, qui constrictas mutorum reserat linguas, et infantium linguas facit disertas, privatum diu per gratiam suam ditavit loquendi usu.

24 Dehinc orandi causa basilicam beati Udalrici adiit et Sanctorum illic quiescentium patrocinia quaesivit. Ad tumulum quoque sancti Simperti frequenter veniens oraturus ejusque auxilium non frustra implorabat. Nam die quodam cum se, genu flexo super tumbam ejus, in orationem declinasset, gravi illo, quo adhuc coartabatur, circulo ferri meruit absolvi. Ad cujus contractionis sonitum frater ille conversus (de quo supra mentionem fecimus) cominus assistens aliquantulum expergefactus mirari coepit, quidnam clangoris auribus insonuerit; adpropriansque illi ait : Quidnam hic est ferri, cujus contractionis sonitum aure percepi? Ille vero gratiam a Sancto Dei sibi collatam dissimulare volens : Nihil, inquit. Frater itaque, extracto brachio illius, ut locum circuli vidit, sic illum increpando dixit : Quid, miser, agere voluisti? Cur donum Dei celare voluisti? Ne occultando dissimules, quod ad laudem Dei propalari decet, et ad corroborationem fidelium in publico commemorari debet. Grates refer Deo ac beato Simperto, ob cujus meritum tibi est collatum hoc beneficium, et noveris te per suffragia ejus ab his flagitiorum criminibus absolutum, pro quibus te sic istis ferreis circulis voluisti esse constrictum s. Qui referens Deo et sancto ejus Confessori gratiarum actiones, ibi idem ferrum reliquit suspensum ad hujus facti indicium, ut cunctis advenientibus liquido pateret, quanto patrocinio angustiatis hic Vir sanctus apud Omnipotentem subvenire valeret.

25 Per idem tempus adductus est in carro Augustam paralyticus quidam, qui multis annis nulla arte medicinali a sui incommoditate corporis poterat liberari. Hic in ecclesiam sanctae Crucis cum fuisset delatus, ac per triduum in ea vigiliis et obsecrationibus Dei clementiam pro sospitate esset precatus, non illic, quod petebat, assecutus. Dehinc, qui eum adduxerant, spiritu consilii instructi, eum in ecclesiam sancti Udalrici et beatae Afrae ad Sanctorum ibi quiescentium patrocinia imploranda decreverunt adduci. Qui fores ejusdem ecclesiae dum fuissent ingressi, ab eo, quem aegrotum in gestatorio deferebant, sunt praemoniti : Primum deferte me ad hoc sepulchrum, quod oppositum obtutibus cervicis t populari frequentia obsitum. Stabant itaque ad tumulum beati Simperti utriusque sexus advenientium perplures, indicia signorum illic dependentia considerantes et clementiam Dei laudantes.

26 Cumque eum coram tumulo deposuissent, paralytico,

AUCTORE
ADILBERTO.

vinctulumque
rumpitur,

E

s

F

vigor pristinus

t

AUCTORE
ADALBERTO.

et per aliquot horæ spatium iuvenem Christi Confessoris implorasset, cœpit repente quidam sanitatis vigor per omnes artus ægroti morose reptando diffundi, ita ut procul dubio ei daretur intelligi, quod per merita S. Simperti ab incommoditate corporis sui meruisset liberari, dixitque comitibus suis : Confido, charissimi, omnipotentem Deum per interventum Confessoris sui paupertatem meam ad salvationem mei respexisse, quia sentio artus meos aliquantulum vigoris recepisse; removete itaque ista infelicitatis meæ indicia, meque in jam diu desiderata sinite vobiscum in nomine Christi, quoquo modo potero, reptare terra. Qui mox eum inter manus et brachia tollentes, circumquaque illum per ejusdem basilicæ orationum loca ducebant gaudentes, ejusque pristinæ sanitati per sancti Simperti merita plurimum applaudentes. Sicque factum est, ut, qui multo tempore per alios in gestatorio ferebatur, integerrimæ restitutus sanitati, per se deambulando eosdem, quocumque licuisset, absolute sequeretur.

B
CAP. IX.
CXXC

27 Alio quoque tempore ex oppido, Mazensielere dicto, quidam orationis causa divertentur. Hi secum eadem devotionis intentione mulierem per quadriennium oculorum visu divina permissione orbatam adducebant, quam simul secum circumquaque orationum loca deambulando pro restauratione luminis, baculo regente gressum, ferebant. Ad tumbam itaque Christi confessoris Simperti dum pervenerunt, eam illic orantem, ejusque patrocinium invocantem reliquerunt. Post biduum vero, unde venerant, dum redire proposuissent, ac eandem mulierulam, quam adduxerant, se comitari præcepissent; illa omnimodis renuit, quia spem salutis suæ in Sancto Dei posuit. Tandem increpatione verborum coacta, non voluntarie illos est secuta. Factumque est, dum contra mansionem suam tenderent, et mens illius in compunctione posita in Sancto Dei hæreret, Deus, qui corda, humilium respicit, de alto prospectans, deprecationem ejus exaudivit, et cæcitatatis ejus miseriam per suffragia sancti Confessoris taliter amovit.

C
visus,

28 Cum itaque eos, cum quibus venerat, invita sequeretur, ac baculo, quem manu gestabat, vestigia perscrutaretur, subito incalescentibus oculis post confricationem palpebrarum ceperunt aliquantulum protractam, recedente caligine, illustrari lumine, adeo ut sine conductu alicujus incederet, et circumquaque posita clare videret. Illa itaque, ubi se voluntatis suæ compotem per merita sancti Simperti vidit effectam, et ab opprobrio cæcitatatis dono Dei salvatam, dixit comitibus suis : Procedite, quia domum ad præsens non comitabor vos; sed Augustam revertar sancto Simperto pro sanitate mihi collata gratiarum actiones redditura. Cujus dictis illi assensum non præbebant, sed eam, quia villæ prope erant, ad quam tendebant, secum progredi compellebant. Ita vero, quia voluntati eorum reniti non poterat, consentiens cum illis villam intrabat. Jamque advesperascente, dum lassata membra sopori collocasset, nullam corpori suo poterat accommodare quietem. Mane autem facto, Augustam rediit, et Christi Confessori pro visu recepto

grates exsolvit, ipsiusque ecclesiæ custodibus intinavit, qualiter per meritum sancti Simperti in reditu lumen diu perditum recepit. Ad tumulum itaque ejus per triduum in oratione excubiis celebratis, cum gaudio domum est reversa.

29 Fuit etiam in civitate Augusta quidam qui acus pellificibus faciebat, nobis bene notus, qui in obsequio suo quamdam stultam habebat faminam. Hæc quodam Sabbato, vespertinali tempore transacto, ut moris est infunitarum mulierum, ad diem Dominicam vel alium festivum pexis et ornatis capillis, lota et illita facie, operibus diabolicæ deceptionis cœpit insistere. Moxque ultio et correptio divina super eam devenit, et arefacto brachio dextro et incurvata manu, contortis in volam digitis, iniquitatis suæ vindictam recepit. In tantam etiam repente conversa fuit ipsa manus scabiem, ut intuentibus horribilem præberet stuporem. Per aliquos ergo dies hoc flagello castigata, et vita pristina in melius commutata, jejuniis et orationibus intenta reatum confitendo instabat. Quodam itaque Dominico die, qui anniversariam diem beati Simperti antecedebat, vespertino tempore ad sepulchrum ejus veniebat, et solotenus se prosternebat, manumque et brachium super illud posuit, precesque cum lachrymis ad Dei Famulum profudit, et sanitatem pristinam per merita ejus ab omnipotente Deo promeruit.

D
ac mulieri
brachii ariditate manusque scabie percussa, sanitas redidit.

ANNOTATA.

a Imo 1064, ut habent Mss. tam Wiltheimii, quam Gamansii.

b Henrico II.

c Relati sunt in Opus nostrum S. Wictorpus quidem ad XVIII Aprilis; sancti vero Adalbero et Nitgarius ad diem IX Octobris.

d Perperam in Ms. Wiltheimii perstante.

e Lege: qua, uti legitur in Mss. Wiltheimii et Gamansii.

f Ita legitur apud Wiltheimium et Gamansium; Stengelius de Miraculis S. Simperti Augustæ Vindelicorum anno 1620 Germanice editis locum hunc vocat Pagum Menchingen.

g Utrumque Ms. citatum habet præfocari.

h Lege: infulatum ex iisdem Mss.

i Ad Romanos cap. 12. v. 10.

k Ad Danubium in confinis diocesium Augustanæ, Eichstettensis et Ratisponensis.

l Ms. Gamansii addit foras.

m Germanis Oberland, seu, ut reor, Suevia Superior.

n Ita etiam Mss. tam Wiltheimii, quam Gamansii. Pezius in margine signat Amendorf. Videtur legi apud Stengelium lib. II de S. Simperto cap. III Mamendorf.

o Lege confidentia sua.

p Ms. Gamansii: O S. Simperte, qui multis misericordiam tuam in suis necessitatibus petentibus large ostendisti.

q Stengelius ad litteram n citatus habet Zemets-hausen.

r Anno 1194 ex num. 3 Commentarii prævii.

s Hinc discimus penitentia genus, quo graviorum criminum

A *ciriminum rei, sacerdotum jussu ferreis constricti vinculis, Sanctorum tumbas, dum ea solverentur, circuibant, licet a Carolo Magno improbatum, seculo adhuc XV, si non sacerdotum jussu, saltem a rudibus sponte fuisse susceptum.*

† *Legendum: cernitis.*

c *De Schaumberg, episcopum Augustanum, de quo supra in Commentario prævio.*

d *Joanne ab Hohenstein.*

e *Colitur III Novembris.*

f *Minus recte Ms. Wiltheimii: expertus.*

g *Idem male habet MCCCCLXIX.*

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

LIBER

MIRACULORUM S. SIMPERTI

Ab anno MCCCCLXV usque ad annum MCCCCLXXI.

In nomine Jesu ac ejus præsulis Simperti incipit Prologus in Miracula ejusdem sancti Simperti episcopi.

Summatim tantum auctor se quædam S. Simperti miracula traditurum ait.

Non mihi nunc per eloquentiæ prata (ducendus est calamus, nec laborandum, ut tibi, optime pater *a*, ostendam variorum pulchritudinem colorum, sed simplici, et, ut ita dicam, tumultuario stilo sanctissimi patroni Simperti summarice sunt narranda miracula, ut lector videlicet et rem habeat et fastidio non gravetur. Nam cum tot quotidie fiant, ut nedum scriptoris proprii officium, sed etiam notarii requirant: frustra laborem absumerem in texendo uno, ubi mox adest aliud æque urgens. Omittam igitur aliquando nomina personarum, locorum, cæterasque circumstantias, et quasi raptim carpens intentionem facti, eum, qui de aliis informari cupit, ad longiorem Annotationem, quæ apud vos est, transmittens. Nam Priores loci sibi id officii semper assumpserunt, ut Simperti tui tumbam curæ haberent. Sic Adalbero *b* Historiam et Legendam compilando cum annexis miraculis, sic Hairicus ejus apud Sedem Apostolicam sollicitator per dominum Cardinalem *c* venerationem procuravit, sic tu nunc quoque religiose ac devote facis. Taceo de antecessore tuo *d*, qui maximam spem in sancto Simperto repositam habuit, dum pro fabricæ inceptione laboraret; vetera igitur pro nunc omittens sua facta, qualiter videlicet in monasterio Morbacensi, cui primus S. Pirminius *e* præfuit *f*, ipse quartus abbas laudabiliter vixerit ac ex post gubernavit, qualiter Augustæ prælatus fuerit, tantum ea, ut quidem pauca narrabimus facta, quæ nostra ætate sunt gesta, et hoc Christi in nomine incipimus a Gratia anno MCCCCLXV *g*.

ANNOTATA.

a Melchiorem, abbatem Udalricianum ab anno 1456 usque ad 1474, indicat hic anonymus.

b Seu Adilbertus, Lucubrationis præcedentis Vitæ et quædam miracula Sancti complectentis, auctor.

DISTINCTIO I.

PIMUM MIRACULUM. Puer pridie natus sua primordia rupturæ defectu, quem carbunculum vocant medici, erga testes deformat. Physici cum suo Avicenna, chirurgi cum suis crudelibus instrumentis nec spem, nec auxilium conferre se negant. Deficiente humano adest divinum, per sancti Simperti videlicet subsidium. Mater enim sollicita eundem pulsat precibus, votoque preces cumulat, ad tumbam... *a* quartum mensem invalescente morbo, puerum portabat saluumque recepit. **SECUNDUM.** Tumor mulieris guttur usque ad suffocationem per dies quatuordecim perstrinxerat, qui et famelicum reddebat stomachum et strictum anhelitum. Extremis jam appropinquans votum sancto emisit cum prece Simperto, in momentoque sanatur. **TERTIUM.** Gravabatur quædam bonæ famæ mulier stomachi doloribus, et quasi id parum esset, pungebatur erga pectoralia gravissime. Invocabat sanctum Simpertum, sanifatique restituitur, dum sacris adducitur reliquiis. **QUARTUM.** Parvus necdum annum attingerat et miserabile infelicitatis humanæ factus jam spectaculum, thisiaca, cum spasmatica vehementissimo dolore per multorum dierum spatia miserabiliter torquebatur, adeo ut nedum matri, sed et ceteris fieret dirum cernere. Sanctum Simpertum cum quadam fiducia gemebunda invocat mater, eumque ad tumbam ejus transmisit. Receptum sanitatem accepisse lætata est.

3 QUINTUM. Tussi cum præcordia honestæ matronæ per sex annos fatigantur, quod mortis solet esse præludium, cunctis gravis reddita obsonitum, glebam flexo poplite sancti Simperti terit, vota exaggerat, sospitaque recedit. Nec minus vicina ejus, dum hæc percipiens et dolore dentium in tertium mensem torqueretur, propositum sequitur, sanaque domum repedit. **SEXTUM.** Intercisionem vitalium, quam Syncopen Græci appellant, virgo dum per quatuor annos patitur, cunctis de facie pallida, corpore attenuata facta jam spectaculum, votum cumulat, preces cum lacrimis fundit, et vigorosa a sancti Simperti tumba revertitur. Sodalis ejus attracta exemplo, quæ in infirmitate gravi circa pectoralia fatigabatur, similiter humi prosternitur ægra, sed per Sancti merita levatur sana. **SEPTIMUM.** Pleuresis latus mulieris invaserat simul destitutione virium in pedibus. Dum præsentem de funere clam tractant, ipsa salutis spem a sancto Simperto corde postulat, mutatoque ejus miserabili statu se, ut votum persolvat, ecclesiæ præsentare festinat. Concivis, quæ lippientes jam oculos per triennium, horridos cæteris, sibi inutiles portaverat, exemplo tracta fidem pectore hausit: et similiter orat et impetrat.

Pueri herma, tumor gutturi, dolor pectoris, plethysis,

a

E

tussis, dolor dentium, syncope, pectus, oppressum, pleuresis, lippientes oculis, sospes

F

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.
*periculose
parturiens,
surditas, tu-
mor vacca,
caeca fere
mulier, fe-
tus mortu-
riens,*

b
c d

4 OCTAVUM. Mulier foetum jam ad solem se-
cursus *b* naturæ suffragaretur, processurum
portat, dum ultra mensem vitam an habeat, hæ-
sitat, et ob hoc periclitaretur, votum sanctissi-
mo Udalrico et ejus antecessori Simperto, uti
hic patronis et in patria concivibus emittit, vita
jam quasi abortivo partusque matri datur. Altera
puerum surdum et monstrum pene naturæ offert
sancto Simperto, et sanum reportat. Et ut sim-
plicis oviculæ *c* factum enarrem, et *d* vaccam
habuit et pueros. Hæc tota spes, omnes divitiæ
ejus, vermem voraverat in gramine. Intumescit
animal miserum, lamentatur vidua pro se suis-
que pueris lac defuturum, orphanorum et vidua-
rum patronum invocat sanctum Simpertum. Ver-
mis de animali per os egreditur, mulieri lamen-
tanti spes cum effectu arrisit. NONUM. Cæcutiens
mulier per decem jam annos et tantum jubar
quoddam ocellis hauriens, nimis rebus et corpore
misera, dum non considerat Isaac se habere
consortem, nec senescentis Jacob advertit cæci-
tatem, suis imputat plagam peccatis. Dum ea ad
sancti deplangit Simperti tumbam spe veniæ, to-
tum sentit suum hominem salvum. Altera dum
periclitatur in partu, et foetus, ut cunctis vide-
batur, tandem egreditur, abortivus, et per dua-
rum horarum spatia sine indicio vitæ permanet.
Tandem oblatione ceræ et tritici promissa, non
solum simplicem vocem plangentis, ut cuncti,
sed etiam tubalem emittit.

hydropica,
clinica, bra-
chio saucia,
paralytica,
e

5 DECIMUM. Ex villa propinqua paupercula in
puerperio hydropisim contraxerat... *e* quiesce-
rent, quæ a matre sua ad civitatem deducta, ut
medicorum opem quæreret, dum hospitam suam
ea de re alloquitur, audivit hæc verba: Est in
ecclesia nostra sancti Udalrici medicus anima-
rum et corporum, qui factus et verbis cunctis suf-
fragatur, sanctus videlicet Simpertus; hunc adi-
te et ei preces porrigite. Sequuntur consilium
mater et filia, et ad tumbam quam devotissime
orant. En, subito filia matrem advocans ait:
Sentio quoddam in me intestinum, mater, ruptum.
Unde, ut ad hospitium eamus, propera. Quo ve-
nientes, filia se sanam reperit, cibum sumpsit,
reversa post ad tumbam cum testibus gratias
egit. UNDECIMUM. Alia pedibus ambobus clauda
pene jam per biennium, tandem totaliter lecto
decumbens ad spatium sex mensium paupertate
ac infirmitate gravata, suspirabunde sanctum
Simpertum invocat, et festum ejus se semper ce-
lebraturam et tumbam visitaturam spondet, in-
super censum annualem in signum proprietatis
porrecturam. Sentit auxilium, baculo innixa lo-
cum visitat, post in brevi sanitati totaliter resi-
tuitur. Vicina ejus brachium habens saucium
jam per triennium, votum emittit et gaudium
cumulat. Dum tertia jam per decem septimanas
destituta officio membrorum paralytica jacet,
non inferiori fide opem postulat ac impetrat.

vertigo, au-
ris fluxus,
struma S.
Simperti in-
tercessione
sanantur.

6 DUODECIMUM. Vicina quædam hic per tri-
ginta annos oculos lippos habens, deficiente acie,
volens per gradus in penu quodam descendere,
labitur, testaque capitis lapidibus illisa, vertiginem
contraxit cum dispendio sensuum. Tandem
ad sanctum Simpertum conversa cum precibus
spondit oblationem, et, ut fit, mens immota

manet, lacrimæ volvuntur inanes. Sanitati re-
stituta, oblita est medici sui: sed mox infirmitas
gravior rediit, et, dum tardat votum reddere, fa-
cta sunt novissima ejus pejora prioribus. Du-
plicat igitur vota et firmat propositum. Habebat
autem adolescentem filium, qui horribilem flu-
xum per aurem unam patiebatur in capite. Con-
fabulabantur igitur simul de multis miraculis,
quæ quotidie fiebant ac promulgabantur publice
populo, et paulatim spem et devotionem eleva-
bant in Sanctum. Spondent jam in proxima ejus
festivitate, quæ appropinquabat, oblationem et
preces porrecturos et ejus laudem coram cunctis
mortalibus propalatueros. Adest mox sancti Sim-
perti pietas, sanat, et educit ex suis cubiculis in-
firmos, stant ante sacram tumbam, remque, ut
gesta erat, fratribus et aliis narrant, factaque
oblatione læti ad propria sua redeunt. Stru-
mosum nasum habens per multos annos et alia
lepræ incurrebat suspicionem. Sanctum his pro-
vocata adiit, mox tumore sedato, curatam se læ-
tatur.

7 Conclusio præcedentium. Videtur mihi qui-
dam in aurem garrire, quod tot jam miracula de
mulieribus recitaverim. Amen dico tibi, si Barach
ire voluisset ad prælium *f*, Delbora devictis ho-
stibus non triumphasset. Jeremias carcere clau-
ditur, et ad prophetissam nuntii mittuntur. Sa-
cerdotes et pharisæi crucifigunt Filium Dei, et
mulieres plorant. Magdalena confidit, dum Apo-
stoli dubitant. Defecerant Saræ muliebria, et
præcipitur Abraham, ut ei obediat. Rebecca per-
git ad interrogandum, et condigna haurit oracu-
la *g*. Maria, soror Moysi, victorias Domino canit.
Rachel Efratæ nomen nostræ dedit *h*. Filiæ
Salphaad hæreditatem inter Fratres Dei acci-
piunt. Ruth, Ester, Judith sacris voluminibus
nomina indiderunt. Anna prophetissa generat
levitam prophetam, judicem sacro orine venera-
bilem. Thecutes mulier David sanctissimum in-
terrogatione, ænigmatem et exemplo concludit.
Quid dicam de regina Saba? Elisabeth utero pro-
phetat et voce. Anna, filia Phanuelis, in templo
templum efficitur Dei. Sequuntur mulieres Sal-
vatore, et ei, qui de quinque panibus turbam
satiat, ministrant. Cum Samaritana loquitur ad
puteum, et ejus conversione saturatur. Sed hæc,
ne tu glorieris in nomine tuo, nec mulieres pœ-
niteat sexus, dicta sint. Nunc de Smi Simperti
meritis, qualiter viris etiam adiutorio exstiterint,
perstringamus.

ANNOTATA.

a Lacunam ex Ms. Wiltheimii sic supple: ad
tumbam ejus post quartum mensem, etc.; vel ex
Ms. Gamansii: post quasi quartum mensem.

b Lagendum videtur, si cursus, ut habetur in
Ms. Gamansii.

c Lege aniculæ ex Ms. Gamansii, non oviculæ
aut aviculæ.

d Lege ea.

e Supple ex utroque Ms. Wiltheimii et Gaman-
sii: ita ut vitalia jam pene, etc.

f Nempe

A *f Nempæ absque Debbora. Vide libri Judicium cap. 5, v. 8 et 9.*

Ms. utrumque habet: audit oracula. Respicit illud Genesis cap. 35, v. 19 et binis sequentibus: Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via, quæ ducit ad Ephratam, hæc est, Bethlehem. Erexitque Jacob titulum super sepulchrum ejus: hic est titulus monumenti Rachel, usque in præsentem diem.

DISTINCTIO II.

Morbus comitialis, malum grave,

PRIMUM MIRACULUM. Epilentesi, quæ etiam comitialis morbus seu Hercules dicitur (nam Hercules ejus tædio affectus se combussit) quidam mihi etiam notus invaditur *a*, præcepsque non semel, sed repetitis vicibus pulsatur. Uxor gravissimo mœrore consternata, dum mariti miseriam deplorasset, vidit in somnis se constitutam juxta tumbam sancti Simperti cum imagine cerea et candela ad sacra Missarum apta, ex locelloque Sancti procedere hanc vocem: Vade, vir tuus restituitur sanitati. Evigilans mox viro retulit, Sanctum invocavit, spondet oblationem, et, quia pauperculus erat, ostiatim a vicinis stipem mendicat, votum solvit. Restituuntur ei vires sensuum, quos morbi gravitas tulerat, et ultra pestis illa validissima ab eo aufugit. Convicanus ejus puerulus simili morbo præventum habens exemplo trahitur, nec minori patrocinio liberatur. Pauper quidam etiam, textoris servus, qui nuper advenerat, frequenter et pronuntiare miracula et visitare sepulchrum solitus, in valetudinem gravem incidit. Sanctum vero nominare nesciens cum implorabat, ut advenæ misereretur, Pater pauperum mox eum de statu levat ac sanum dimittit.

hernia, brachii dolor, membrorum contractio, manus tumore, capitis gutturisque dolor, oculorum caligo,

9 SECUNDUM. Pauper quidam ex Bajoariorum finibus ruptura admodum rara præventus, debilitate ex hoc nimia laborabat, angustiaturque, si aliquando pro necessitate corporis sibi esset laborandum usque ad virium defectum. Sanctum Simpertum (cujus laus volitabat per ora cunctorum) invocavit et oblationem ad ejus tumbam latuum spondet. Mox intestinis suum in locum reversis, caro resarcitur. Hæc dum audiuntur, alter per decem annos brachii unius tortus passionibus acutus et eundem Sanctum inclamat, nec caret auxilio. **TERTIUM.** Vicinus quidam hujus sanctissimi loci habuit filium octennem. Is contractus et claudis pedibus per tres menses, cunctis medicis desperantibus, amicorum fide huc ad sanctum Simpertum delatus, medicum verum, et qui nescit longa molimina, expertus est. Alter inflatam manum ex venenifero tractu squalidamque gerens, sanctæ Dignæ *b* mausoleum et S. Simperti tumbam adiit, sanitatemque pro fatigatione et fide recepit. **QUARTUM.** Honestus admodum vir ex Lechhausen *c* villa gravi dolore capitis longo tempore torquebatur, et (mira dicturus sum) Tantali pœnas ab inferis emersisse putares. Inflato subito gutture, abundantia sibi et potus labra fruebantur, stomachus marcebat inedia, vigor unde et cæteris membris undecima jam die

negabatur. Pulsatus homo fama sancti Simperti votum cum oblatione cereæ promittit. Mox sanitate tam capitis, quam gutturis percepta, Priorem loci contestatur penes tumbam stantem, ne silentio beneficium tegat. Et quasi hoc parum esset, mox alium, qui cæcutientibus oculis victum quærere vix laboribus suis valebat, sanitati restituit, qui duos oculos cereos attulerat, et duarum Missarum Officia procuraverat.

10 QUINTUM. Cunctis in monasterio notus, vicinus quidam ex illorum numero, qui miseris animalibus loris injectis currus ducunt, quos etiam vectores seu aurigas vocitant, invaditur subito dolore magno in spina dorsi, lectoque decubuit supinus. Quem notus sibi visitat, consimilia se passum esse affirmat, et sancti Simperti præsulis meritis sanatum post oblationem ad tumbam. Provocatur hoc exemplo æger, et quem cruciabat dolor, simulque angustiabat equorum, qui eum, ut quemdam apud gentiles canes sui, comedebant: oculos erigit, preces fundit, votum cum modio tritici ad tumbam spondet, levatur, et suis laboribus aptus restituitur. Ne domum ejus egrediamur, et redeundum sit, uxor ejus periclitatur eodem anno in partu. Tandem puerum enixa mortuum, cum jam projiciendum pene esset abortivum, voto emisso, cereæ videlicet imaginis cum modio tritici, puero anima donata mox a cunctis circumstantibus cernitur.

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

dolor spinæ dorsi, mors a factu abortivo,

11 SEXTUM. Dum solemniter festum sancti perageretur Simperti, olim Augustensis episcopi tot homines supervenerunt, narrantes sancti Confessoris erga se pietatem, ut Prior loci cum aliis duobus fratribus occuparentur in Annotatione Miraculorum. Nam, ut idem mihi retulit, quod ea die vix spatium ad necessarium cibum capiendum habuerit. Advenit quidam ex parochia sancti Georgii dicens, se per viginti annos cruciatum torsionibus unius cruris, cunctis medicis desperatis *d*, suam uxorem hesterno post Vesperas audisse sermonem de sancti Simperti meritis simul et miraculorum promulgationem, suasisse, ut et ipse ex spe bona ad Sanctum confugiat: Ego, inquam, verti me ad verba levia dicens: Mulieres natura leves, ad credendum proclives. Tandem cum lecto recubuissem, dolor vehementior solitus *e* adest, per totam noctem, ut timebam, me cruciaturus. Vexatus ergo intellexi tandem, quæ uxor dixerat. Lachrimis perfusus, ad sancti Simperti pietatem conversus, cunctis diebus vitæ meæ Orationem Dominicam ob ejus honorem bina vice me diuturnum *f* promisi, festumque ejus semper celebraturum. Et ecce inveteratus dolor subito recessit, et coram vobis hic adsto sanus, grates Deo, laudem Sancto referens. Et quia vix fide dignus erat, Prior jussit memoriæ tradere, et cum hoc a me nunc fieret, legens ita se habere affirmavit, seque ex ejus manu oblationem cereæ percepisse.

cruris dolor,

d

f

e

f

12 SEPTIMUM. Convicanus noster quidam gravi dysenteria per triennium laborabat. Res misera et horribilis, dum vix ingesta alvo, rursus indigesta cum acerbissimo essent dolore in secessu emittenda. Audiens hæc miracula devotissime ad tumbam venit, orat et oblationem pro posse spondet, domum revertitur. Et tamquam

dysenteria, tussis acris, vulnus pedis,

si

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

si periculosum esset, ut subito staret fluxus, optimus medicus noster Simpertus paulatim morbum sanat, et in paucis diebus conualescit. Homo pistrinae artis nobis pro sua devotione valde gratus masculum habens, qui in Lycum fluvium ceciderat, et vix extractus, dum propter infrigidationem praecordialium tussi acriter laborabat, desperantibus aliis jam de vita ejus, pater conscius sibi familiarium actionum (nam omni die tumbam Sancti visitare consueverat) magnam fiduciam habuit; sancto Simperto invocato, filio mox sanitatem impetravit. OCTAVUM. Sed nec sacerdotibus gemma sacerdotum deest. Plebanus quidam ex villa Lankwaid, dum in sancti patroni nostri Simperti festo ligna ad focum aptat, securi nodum pedis ex improvise tam periculose dividit, ut multi vitam, caeteri spem sanitatis denegarent. Adstabant sibi sui subditi compatientes. Pastori ac inter alia dum desperatio jam humani auxilii laederet, recitant sancti Simperti miracula, nescientes hunc fore ejus festivitatis diem. Presbyter rem considerat alta mente, votum ad altare ejus facit, et se ibi Missam in honore ejus celebraturum spondet. Mox fluxus sanguinis stetit, dolor cessat ac in brevi vulnus cicatrice tegitur, monasterium adiit, votoque soluto, fratribus sanus rem recitat, laus unde Deo solvitur.

13 NONUM. Juvenis quidam, dum, ut mos est huic aetati gaudere equis, cabellum incircumspecte regit, ac se laetatur insidere sonipedi, ab eo excussus ac vehementissime terrae illis prosterntur, ita ut sine sensu, voce et anheliu omnino judicaretur mortuus. Accurrunt vicini, et tandem superveniunt propinqui, clamor in caelum levatur. Quibus mens altior fuit, eum cum voto et cera sancto offerendum spondent Simperto. Mox vita redit, sanus assurgit et fidejussores suos voto soluto liberat. DECIMUM. Cui merito flectitur omne genu, Jesus cuidam honesto apud saeculum viro dolorem immisit in junctura circa genu, ut non jam pes suum officium valeret exequi. Et ne fortuitum putares, duravit ea infirmitas per decem et octo annos, et non solum reddidit pedem gravem ad portandum, sed etiam dolore vehementi taediosum. Audit homo Sancti merita, locum adiit, orat, offert, seque totum Simperto committit praesuli. Excipit Sanctus claudum, et, ne cadat, in ambos pedes erigit sanum.

14 UNDECIMUM. Medici, quos Graeci vocant chirurgicos, crudeles putantur et miseri. An non miseria alienis dolore vulneribus et mortuas carnes inclementi secare ferro, non horrere curantem, quod horret ipse, qui patitur? Ex his quidam de oppido Landsperg g, dum putridam curat patientis manum, videt praevalere contra cauteria carnem. Desperat, veretur, dispendium famae ac rerum ob hoc incurere. Juxta ergo Scripturam, quod ante medicinam facere debuit, divinum videlicet invocare auxilium, tandem post facit, Augustam venit, sanctum Simpertum voce ac prece pulsat, ut, quod in se non videt possibile, jubeat auxilium Dei implere. Domum post preces revertitur in fide nihil haesitans et se plus proficisse precibus apud Sanctum videt, quam arte. Rursus revertitur, misericordiam Dei apud tumbam collaudans.

15 DUODECIMUM. Suadet nobis divina Scriptura dicens: "Ad aliquem Sanctorum convertere." Cujus consilio inductus quidam parochiae nostrae civis, dum gravi angustiaretur in causa, et videret periculum, quod humana ratione non posset subterfugere, ad sanctum Simpertum confugit et vovit se cunctis Dominicæ Passionis h ob ejus venerationem quinquies Dominicam orationem persolutorum, liberaturque mox ab angustia. Processu temporis Alpium, quae muri vice Italiam ambiunt, pro quibusdam suis causis partes adiit, et in latrones incidit, qui eum etiam a via interrupta petrarum ducentes bonis spoliant, manibus pedibusque cum funibus ad arborem fortiter ligatum dimitunt. Qui totis viribus se, si posset, enodare tentat; sed frustra. Tandem viribus deficientibus lassus Deum orat, et ecce subito videtur sibi, quod Virum statura et vestibus venerabilem praesulem ante se videat dicentem: Jacta spem tuam in Domino, et ego preces tuas, adjunctis meis, sibi offeram, teque liberabo. Intellexit homo, patronum suum adesse sibi sanctum Simpertum, clamat et petit, ut sibi vel semel adhuc sanctum locum sepulturae ejus aspicere liceat. Funes e manibus solvuntur, et pedes ipse extricat, et, receptis ligaturis, ad tumbam venit, et, ibidem votis solutis, ante oculos hominum suspendit.

16 Conclusio praecedentium. Testes ideo ad miracula non nominatim appono, quia viventes eos apud te, optime pater i, inveniunt, tum etiam, quia tibi fratribusque omnia nota sunt, utpote pridie gesta, tum etiam, quia futuris nil ad finem confert. Si enim mentiri me, quod professionem meam non decet, utique judicare voluerint, et testium nomina conficta judicare possunt. Duodecim itaque incisionum capitula de mulieribus prius, nunc duodecim de viris habes, et in antiqua etiam Legenda duodecim k, ut senarius per se ductus ad perfectissimum numerum faciat; superest, ut uni quoque, qui hesternam legit scripta, et conclusionem ejus laudaverat, ejusdem Doctoris cujus sunt verba, et hodie aliquid adjiciam.

17 Samson leone fortior, saxo durior, et qui unus et nudus mille est persecutus, in Dalila mollescit amplexibus. David secundum cor Domini electus, postquam deambulans super tectum domus suae, Bethsabeae captus est visione, adulterio junxit homicidium. Salomon, per quem cecinit ipsa Sapientia, qui disputavit de cedro Libani usque ad hysopum, qui egreditur de pariete, recessit a Domino, qui amator mulierum fuit. Et ne aliquis de sanguinis propinquitate confideret, in illicitam Thamar sororis Ammon frater exarsit incendium. O superi, quot hodie sidera superbus ponit thronum suum l! Quot petras excavat, ut habitet coluber in foraminibus ipsarum! Istiusmodi sexus reprehensibilem facit monachum, janua diaboli, via iniquitatis, scorpionis aculeus, nocivumque genus est feminarum, flammigero igne percudit femina conscientiam pariter conversantis, exuritque fundamenta montium. Si cum viris feminae habitent, viscarium non deerit diabolo. Ferreas mentes libido domat. Benignus es? Gaudeo. Pudicus es? Falsum est. Si pudicitiam quaeris, femina, quam videris bene

D
angustia cordis, mortisque periculum S. Simperti intercessione depulsa.

h

E

Cur testium nomina non apponam auctor.

i

k

F

Muliebris sexus reprehensio.

l

con-

mortis ex lapsu periculum, claudicatio,

B

C

putredo manus,

g

A conversantem, mente diligas, non corporali frequentes accessu. Memento semper, quod paradisi colonum de paradiso fœmina eiecerit. Hæc præter ordinem rei: nunc ad communem omnium patronum sanctum Simpertum stiliu vertamus, et mixtim de utroque sexu deinceps dicamus.

ANNOTATA.

a Ex hoc aliisque quæ in decursu occurrent, dictis ætatem auctoris facile lector colligit.

b Colitur hæc sancta Martyr Augustæ Vindelicorum XII Augusti.

c Pagus est non procul Augusta Vindelicorum dissitus ad dexteram Lyci fluminis ripam.

d Supple: habuisse.

e Ms. Wiltheimii solito.

f Lege secundum utrumque Ms.: dicturum.

g Bavariz oppidum est, decimo circiter ab Augusta Vindelicorum Meridiem versus milliari.

B h An cunctis diebus Dominicæ Passionis?

i Melchiorum, abbatem intelligit auctor.

k Quæ supra habes in lucubratione Adilberti, Prioris Udalriciani.

l Ms. Gamansii: O quot super hodie sidera superbus thronum suum ponit!

DISTINCTIO III.

Claudum, urinae detentione, aliisque morbis,

* stranguria

C PRIMUM MIRACULUM. Nil possidens misera vilana præter miseras, tribulationem et angustias, dum filiam claudam pede uno ulceroso et fluente quotidie adspicit, et parvulum stranguinea laborantem; sed, dum omne humanum cessat suffragium, adest miserorum patronus sanctus Simpertus, nec munera pensat, et ambobus subvenit. Nam, dum pro filia se Sancto annuatim spondet denarium representaturam ad tumbam, levatur. Pro parvulo dum oblationem ceræ facit, et ipse sanatur. In consimili omnino casu ex Meringe mulier parvulum ejulantem ac plorantem propter urinæ detentionem adducit; sanus reportatur. Claudus quoque ex Noricorum provincia biga impositus, dum equorum ministerio advehitur, in via sanatus pedibus locum visitat. SECUNDUM. Hydropticus de Ginzburg a adolescens, turgentibus membris, anhelitum vix jam ducens, dum jam extremum traheret spiritum, a circumstantibus sancto commendatur Simperto cum voto. Mox, spiritu resumpto, levatur, ingenti per genitalia humore profluente. Ruptura circa pudibunda miser pusio hic Augustæ percussus, dum parentes spondent, se trina vice ad tumbam puerum allaturos cum orationibus et oblatione, sanatur. Supervenerunt et tunc duæ mulieres, quælibet parvulum adducens, et quidem ex diversis locis, affirmantes, se gravibus infirmitatibus simul et quemlibet parvulum liberatos.

calculis, alienatione mentis laborantes, terra suffocatum,

19 TERTIUM. Vesica pueri cujusdam duobus calculis sive lapidibus obrusa, dum ob tenellam ætatem periculum esset scindendi, sancto Simperto invocato, ambo per urinam cito projiciun-

tur. Quidam etiam bonæ famæ Augustensis, adducens suæ calamitatis testes, retulit, se in pueritia læsum in capite, unde semper gravi debilitate sensuum laborabat. Cum autem ecclesia ædificaretur, et sanctus Simpertus coruscaret in miraculis, promisit sancto Udalrico ac sancto Simperto, se laboraturum in propria persona per septimanam in opere fabricæ. Quarta die, dum sollicitus operi instaret, invasit eum arcter sua infirmitas, adeo ut, sensu perduto, aliena loqueretur. Reductus domum mox sensit caput insolita titillatione pulsari. Et ecce, os quoddam miræ magnitudinis ex superiori parte in fauces cecidit, quod extrahens se sanum sensit. QUARTUM. Quidam rusticus, vocatus Wilham Fistl, de Schwabchingen, cum sua familia in fossam limi extra villam egressus, pro domo sua cœperunt limum fodere. Aliis igitur domum in vehiculo ferentibus, remansit unus sedecim annorum, nomine Joannes, qui cum fodiendo incautius locum excavaret, terra subsecuta eundem totaliter obruit. Et reversus deinde rusticus terram delapsam vidit, famulum quæsit, et vix tandem unam manum erectam et extra terram protensam vidit. Acclamavit divinam pietatem per sancti Simperti merita, et cum sex aliis personis et cereis eum ad tumbam ejus presentaturum pollicetur, terram removet, suffocatum extrahit, et manum ori applicat. Nec erat vox, nec spiritus. Rursus Sanctum invocat, et oscitare cœpit juvenis, et ipse invocans sanctum Simpertum restitutus vitæ juxta votum octava abhinc die hic comparet, votoque satisfacit, humiliter supplicans, ut fratres mirabilia talia non celarent.

20 QUINTUM. In parochia sancti Georii b quidam honestus vir dolore pedum sic affligebatur, ut nec se vertere in lecto posset, nisi manus portarent in aliud latus. Nocte quadam audivit vocem corripientis: Cur, miser, tædio desperationeque sepultus hic jaces? Surge, sanctoque Simperto votum cum precibus porrigere, et ejus misericordiam c experieris. Evigilans suspirando admonitioni satisfacit; ad sepulchrum dum manere vellet se facere portari, sanum se reperit. Mulier consimillima d infirmitate circumvallata, dum consideraret, se de substantia viri sui non debere sine ejus consensu alienationem facere, virum advocat, et consensu impetrato, ceræ libras e tres ad tumbam vovet, moxque sanam ipsam illam presentat f. SEXTUM. Maniam medici vocant passiones cerebri, quam quidam incurrens quindecim annos gravissime laborabat; ita ut cunctis onerosus ea faceret, quæ non essent sani hominis, ipse non sanus juraret Orestes. Amicis sanctum Simpertum invocantibus, ei subvenitur; ad tumbam adductus sensibus redditur. Consimili dum quidam inciperet passione laborare, pusillanimitati jam usque ad desperationem deditus, vix animo consisteret, votum Sancto faciens, ab invasione liberatur, ac a periculo tantæ infirmitatis præservatur. Quidam etiam vesania capitis laborans, dum triduo sic persisteret, ut quidam eum obsessum a dæmone judicarent, voto pro eo facto, adducitur, et sanus revertitur.

21 SEPTIMUM. Ruptum et inane mulier quædam

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

E

dolentes pedibus, mentis impotes, b

c

F

d

e

f

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.
cæcum,
oculis
dolentes,
hecticum,
herniosos,

dam habens cerebrum, dum gravi laboraret insaniam, altero jam mense completo, gravis facta hominibus, et, dum deficeret eis, utpote villanis, locus, quo miseram includerent, tandem, consilio inito communi, sancto eam Simperto attente committunt, et de substantiâ pauperulæ tres libras ceræ spondent. Restituitur itaque sensibus, et per se votum factum pro se exequitur. Alter dum tanto spatio temporis lumen oculorum amisisset, oblationem spondit notabilem, moxque gratiam Dei meritis Sancti sensit, sanusque ad locum sepulchri venit. OCTAVUM. Advenerunt etiam simul multæ personæ, litteram credentialem desuper secum habentes a viro notabili et fide digno, ferentes singuli cereum unius libræ in manibus suis, qui fatebantur, se in sancti Simperti nomine a dolore oculorum cum ejus invocatione pristinae sanitati restitutos. Adolescens etiam quidam hectica *g* præventus, dum singulis momentis viribus decresceret, et, ut ita dicam, moreretur, voto emisso, ad sepulchrumque deductus sanus repedavit ad propria. NONUM. Quidam vir honestæ famæ et vitæ fideque dignus suis litteris *h* missis cum oblatione fratribus significavit, quod ruptis intestinis circa verenda per annos viginti et ultra impediatur et torquebatur doloribus. Percipiens, tot quotidie sanctum Simpertum coruscare miraculis, cum nulla ei omnino spes esset in homine, conversus toto corde ad Deum petit, ut, quod ejus peccatis exigentibus, divina justitia intulisset, meritis sancti Simperti removeret, voto etiam adjecto siliginis videlicet *i* modicum cum cæteris oblationibus. Moxque misericordiam, quam sperando quæsierat, utiliter invenit. Nam, non obstante tantæ infirmitatis periculosa longitudine, sanus evasit. Juvenis etiam de villa Holzheim consimili ruptura læsus a matre pauperula adducitur, et æque sanitati restituitur.

torsionibus
agitam,
usu pedum
destitutam,

22 DECIMUM. Mulier quædam istius civitatis incola, parochiana sancti Udalrici, torsionibus et quotidianis punctionibus per septem annos quotidie fatigata, nullo potuit medicorum suffragio curari. Dum omni festo die tot per ferias facta audiret publicari miracula devote ad Dominum conversa, spem suam in sancto Simperto posuit, optimæ suæ tunicæ oblationem spondit cum obligatione ad certas quotidie orationes. Mox sanitati restituitur; nec tamen cito miraculum manifestat, sed per mensem et ultra differens, tandem id publice pronuntiare fecit. UNDECIMUM. Pauperula quædam vidua, multum Deo devota in parochia ista, incidit in caminum dupliciter accensum, videlicet paupertate et infirmitate. Nam per tres annos usum pedum amisit, et per sex menses paralytica facta, dum tantis doloribus miserisque affligitur, ad Deum, qui pater pauperum, consolator viduarum est, conversa, inter se suaque peccata sancti Simperti merita prætendens, lachrymas fudit, quæ ascenderunt. de genis ejus usque ad deducentem eas. Accessit Sancti patrocini, se elevat de grabato, sineque adminiculo alicujus hominis vel sustentaculi sepulchrum visitat, laudes Deo ac Sancto persolvit.

calculo her-
niquæ afflic-
tos sanat.

23 DUODECIMUM. In calce unum adjicimus, in quo præsertim sanctus Simpertus clarius quoti-

die sua merita perhibetur ostendere, videlicet circa rupturas et lapides vesicæ. Quidam parochianus hujus ecclesiæ adolescentem filium habuit tredecim annorum, qui gravissimo clamore turbabat nedum parentes, sed etiam vicinos, siquando, natura urgente, urina esset emittenda. Miseri parentes quotidiano affligebantur dolore in filio, dum præstare auxilium non valerent. Tandem crudelis adducitur chirurgicus, qui juxta morem, ligato juvene, incidit juvenem, et lapidem tam miræ magnitudinis, ut pene ovo gallinæ equipararetur, cunctis stupentibus egerit. Quo viso, non apposuit ultra quærere. Juvenis eodem sero incidit infirmitatem tam gravem, ut desperarent de vita omnes. Mater vero singulari spe sanctum Simpertum invocat lachrymis et precibus. Juvenis, resumpto spiritu, aliquantulum secretum petit naturæ secessum. Mox de eo per secessum alius vesicæ lapis longior prior, qui aperta vesica excisus fuerat, et pene tantæ spissitudinis egreditur. Res mira, et si non esset omnipotens Deus lex naturæ, supra naturam! Puer sanatur, lapides pro signo ad sepulchrum tabulæ affixi suspenduntur. Quæcumque facit Deus, et ejus præsul Simpertus facit, et majora, si nostra exigunt merita, facturus est. Puer etiam alius emisit per urinam duos lapides, mox ut Sanctus fuit invocatus. Alius ruptus mox reintegratus, ut oblatio fuit promissa. Cessandum est, et silentio potius lectori insinuabimus, ea, quæ restant, quam calamo.

24 Conclusio totius. Hanc, venerabilis pater *k*, brevem lucubrationem celeri stilo lecto decumbens dictavi, volens desiderio tuo et fratrum satisfacere, sed non potui. Ecce enim affers cistam plenam cartulis, ex quibus Verbi Dei declamator populo miracula sancti publicavit Simperti, de quibus major erit difficultas eligendi, videlicet *l* quæ dicenda, quam electa stilo qualiter commendentur. Alteri ergo etiam locum tribuens, quod potui, hoc feci, et, ut nosti statum mentis meæ, pro me aliis satisfacias, ut, qui non ignoscit ingenio, ignoscat tempori, quia dies mali sunt et amaritudine pleni. Vale ergo cum omnibus fratribus felix in Domino, et pro me peccatore orare ne cesses. Perpetrata sunt hæc miracula inter alia excerpta ab anno Domini MCCCCLXV usque ad LXXI sub dominis Pio *m* et Paulo *n* Apostolicis, Friderico imperatore, domino Petro *o* et Joanne *p* episcopis ecclesiæ Augustensis, et venerabili abbate Melchior *q* hujus monasterii et Priore Conrado *r*. MCCCCLXXI.

ANNOTATA.

a Sueviæ oppido ad fluvium Guntz haud procul a Danubio.

b Ms. Gamansii : Georgii.

c Ms. utrumque habet : manum.

d Eadem Mss. habent : consimili maxima.

e Male in Ms. Wiltheimii legitur : rubras.

f Idem Ms. rursus male : namque sanam illam ipsam putat.

g Corrupte in utroque Ms. legitur : ethica.

h Ms. Wiltheimii recte : liberis.

i Minus

- A i Minus recte item habet : fideliter.
 k *Abbatis hujus Udalriciani nomen exprimitur paulo post, nempe Melchior.*
 l *Vide mox dicta ad litteram i.*
 m *At Pius hujus nominis II obiit anno 1464 mense Augusto.*
 n *Hujus nominis item II, et Pii successore. Obiit anno 1471 mense Julio.*
 o *Nempe a Schaumberg. Obiit anno 1469.*
 p *Hujus nominis II, et Petri successore proximo.*
 q *Nempe de Stanham : Udalricianas infulas gessit ab anno 1459 usque ad 1474.*
 r *Alio a Conrado Morlin, qui anno 1496 ex Priore in abbatem Udalricianum electus est, anno Professionis suæ 24, teste Corbiniano Khamm, parte 3 Hierarchiæ Augustanæ pag. 105.*

gentesimum octogesimum octavum quinto Idus Julius Paulus, pistor pagi Dietingen *d*, suis duobus filiis (quorum major natu, Joannes nomine, undecimum attigerat annum; alter, cui nomen Paulus, nonum vix attigit annum) mandavit proxima e silvecula deducere ligna; qui patris paruerunt jussis. Casu biga super Joannem grandiore natu cadens, eum afflixit cruentur. Quod ipsius frater, Paulus videlicet, spectans, nec tamen adjumento huic esse valens perdo-
 luit, horribiliterque clamitando cum luctu lares patris rapido petens * cursu, rem gestam illic certe genitori, qui lanificio vacabat, obnuntiaturus. Quo audito, valde obstupuit, ita ut præ dolore nesciret prorsus, quid factu opus foret. Sed paulo post in se reversus sanctorum antistitum Udalrici et Simperti patrocinia cordetenus magis, quam verbotenus flagitare coepit, ipsis magnopere proprium commendans natum, qui vel eorum meritis hunc superstitem videre commereretur, sese pollicens eundem ad sanctorum Udalrici et Simperti tumbas argentea cum oblatione, quamprimum valeret, sistere velle.

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

Curru
d

* lege : petiit

LIBRI

B MIRACULORUM S. SIMPERTI

Ab anno MCCCCLXXXVIII ad MCCCXC
 patrorum.

PARS I.

Auctoris
 præfatio.

S i miracula voles Simperti noscere sancti,
 Qui præsul clarus Rhetica in urbe fuit;
 Scilicet Augustæ gestando corpore curas
 Pro grege commisso nocte dieque vigil :
 Ista legas, quæ, quamvis simplicibus modo verbis,
 Est animi motus commemorare mei.
 Cum quibus omnipotens Genitor virtute superna
 Consuevit Sanctum mirificare suum.
 Attamen ut nihil intexam de flamine falsi,
 Voce soluta eadem nova a referre tibi.
 Nolo tamen, credas, me nunc describere cuncta,
 Talis quando labor posse meum superat.
 Imo supervacuum potuisse foret, quod in Afræ
 Sanctæ cœnobio bibliotheca docet.
 Hic * ita libatis crassa tenuique minerva,
 Sigismunde *b*, volo moriger esse tibi,
 Multo nempe tuis satagam molimine votis
 Implendis valeat qualiter esse locus.
 Tametsi tremat ingenii exiguissima virtus,
 Quæ nullo (ceu nosti) micat eloquio.
 Unde minus proprie si quando loquar, veniam des,
 Frater; sed scripta primitus aure nota.
 Nam tua virtus, quin mihi permanens fides hunc
 Sponte laborem me faxit obire gravem.
 Fert animus etiam Conrado parere Priori
 Morlin *c*, qui mihi devinctus amore fuit;
 Cujus honor meritis et fama perennis in horas
 Crescit, et is nec debile nomen habet.
 Propterea, quamvis valde sim viribus impar,
 Quælibet attento, patre jubente meo.
 Nam quia vestra nisi, frater, nunc jussa facessam,
 Nominor impostor veridicusque parum.
 Hinc Opus aggredior rogatans, incepta secundes
 Pneuma, Deus, mihi Sanctum tribuendo tuum.

cap. I.

1 Circa Domini annum millesimum quadrin-
 Tomus VII Octobris.

2 Postea pervenit ad bigam, ubi filius oppres-
 sus semivivus jacebat, ac ratus eum jam mortuum, quoniam corporis nigredo speciem mortui hominis præ se ferebat. Quem humi jacentem levans, humeris suis imposuit, domumque repedabat. Porro circa undecimam diei horam usque ad vesperem quispiam in ipso non quivit elicere vitæ signum. Vesperi autem interventu beatissimorum confessorum Udalrici Simperti que cepit respirare, ac viribus pedetentim fortescere. Sanguinis nempe non parum duobus exibat e vulneribus. Demum (Deo suorum ob intercessionem Sanctorum robur præstante) penitus convaluit. Eapropter ejus genitor cum oblatione sponsona *, ac illo, qui convaluerat, ad præfatorum sarcophagos episcoporum Augustam pergens, miraculum cunctis ad Dei gloriam et suorum narravit Sanctorum, domino Sigismundo Lang, ibidem tum temporis sacristando *e*, filium una cum cæcitate patefecit ingenti cum gratiarum relatione.

Oppressus :

* sponsa seu
 promissa

3 Petrus Sartor, in Pacis Monte seu Fridberg / incola, puerum nondum anniculum, ingentes propter calculum dolores perpetientem, habuit; quem conjux sua, videlicet mater pueri, ad sancti Simperti mausoleum cerea cum oblatione votivum facit, magno flagitans conatu, quatenus Pater sanctus infantulo, veluti cæteris, dignaretur in istis periculis fore adminiculo. Unde factum est, ut noctu (quod mirum profecto fuerit auditu) lapilli duo per urinæ fistulam sine quavis pueri læsione sancti Pontificis interventu exirent; et alter lapillorum erat in quantitate unius pisæ, quem posthac mulier ostendit patri custodi ac præsentavit magna cum gratiarum actione. Eadem tempestate cum quædam persona continuas tredecim hebdomadas et integro anno capitis dolore laborasset, *g* se divi Simperti diem quotannis festivatam, ac unum cruciferum ad gazophylacium ejus posituram. Extemplo sanctissimi Patris opitulancia fuit sanata. Puerulus quidam in uno digitorum usque eo susceperat læsionem, quo parentes sui omnimodam verebantur digitelli abscissionem. At postquam ipsum

F
 calculo, capitis dolore,
 ex digito,
 f

g

AUCTORE
ANONYMO.
MONACHO S.
UDALRICI.

* supple de-
voverunt, et
ventre, cor-
poris animæ
que periculo,
cæcitate, de-
bilitate,

h i

* an cum?
B

surditate,
hernia, pedi-
bus, corporis
languore,
hernia,

k

C

l

CAP. II.

tumore cor-
poris, lethar-
li, gravique
morbo, cæci-
tate laboran-
tes,
m

cereò cum digitulo et aliquibus oratiunculis * ad sancti Simperti venerunt sepulchrum, sanitatem extemplo percepit omnimodam.

4 Mulier quædam molucrum, hoc est, ventris dolorem patiens, propter ingentesque dolores duas circiter hebdomadas vel parumper plus quiescere nequam valuit; quæ tamen, posteaquam beato ceream devoverat Simperto candelam, ventris habentem latitudinem, quam mox profluvium ventris perinde dissolvit, sicque sana effecta est. Quidam et corporis et animæ discrimen incidens, nec illud a se humanitus eximi spes sibi ulla fuit: quem tamen Deus (quia absque divino adminiculo nil usuvenit) ob sancti Simperti merita paucos intra dies, quam fecit eidem Sancto votum, ab hujusmodi periculo gratiose liberavit. Joannes Zeberlein de Kauffpeiren h, viginti quatuor septimanis i oculis captus, id est, oculorum usu privatus, se cum aliquibus orationibus et xenii causa recuperandi visus ad sanctum devovit Simpertum, qui * meritis ejusdem Sancti sanitas est sibi collata, unde coram pluribus patri sacratæ viris narravit fide dignis. Margareta Widemennin, Augustensis urbis indigena, corporis debilitate ultra annum gravata, grossum unum suis laboribus primo acquirendum, sancto se spondit Simperto sacrificaturam. Quare tali fuit exonerata morbo, nulli dubium, quin meritis ejusdem Sancti.

5 Joannes Sibnacht de Silva surditatem incurrebat. Sancti Simperti (cui votum duobus cum nummis fecerat) intercessione prorsus fit exors surditatis. Elisabeth Sweickerin quadam in ruptura plus quam sedecim annos laboraverat. Beati patris precatu Simperti medetur, postquam libram ceræ, quam promiserat Sancto, exsolvit. Ex apoplexia quidam Augustensis urbis dextri pedis officium amissum post votum peractum beato Simperto indeptus est. Anna similiter Seigerin de Mittelstetten, quæ annos tredecim k corporis languore fuerat gravata, post votum meritis beati Simperti fit incolumis. Otilia quoque Widemennin, Augustensis urbis indigena, beato Simperto suis opulante precibus, ibi se tris, id est, tres rosarios secundum ipsius tumbam geniculatim spondit oraturam, in ruptura, quam duodecim l circiter annos nequaquam ingentes citra cruciatus pertulerat, sanata fuit.

6 Joannes molendinarius, in pago Inningen m demorans, qui omnino expectabatur moriturus propter totius corporis exuberantiam, qua in mortem viginti hebdomadibus infirmabatur, similiter post votum beato Simperto emissum incolumitati restituitur. Agneta Beirin de Augusta Vindelicæ mirum in modum corporis conflictata morbo, quæ etiam ecclesiasticis præmuniebatur Sacramentis, ob omnipotenti Deo, qui omnibus dat esse et vivere, sanatur, beato Simperto, cui propriam tunicam devoverat, suppetias ferente, id est, auxilia. Balthazar Miller Zimmerman, quando primum sese cum oblatione et oratione ad Viri Dei, scilicet Simperti, vovit sepulchrum, de graviuscula corporis invaletudine, quam quatuor circiter annos toleraverat, liberatus est.

Per eandem tempestatem Margarethæ Probstin de Klain-Oettingen n per semestrem oculi doluerunt in tantum, ut visum pene amitteret, tribus potissimum hebdomadibus, in quibus omnino capta fuit oculis seu privata visu. Eapropter, ut istiusmodi a se cæcitatem sanctis deprecaretur precatibus, divinum Simpertum adiit rogatura, pollicens annuatim, dum viveret, quartam sili-ginis metretæ partem sub ejus sacrificaturam honore, sicque voti compos effecta fuit.

7 Item aliud insuper miraculum constat esse factum per divum Simpertum, in Sixto videlicet Hafs de Wertingen, qui totaliter loquelam ex apoplexia quatuor circiter annos amiserat. Verum enimvero conjux sua, postquam quotannis duobus dum nummis ipsum beato Confessori devovit, e vestigio fandi copiam divinitus accepit. Mater-familias quædam, Augustensis oppidi inhabitatrix, ubique terrarum famosissimi, fuit, beato Simperto suppetante, ex perquam seu valde magnis et corporis et animæ turbis quibus circumdata erat, liberata, postquam eidem Sancto fecit votum. Item Joannes Meitting de Ostendorf surdaster effectus, postquam quartale cereæ ac lumen per caput sancto devovit Simperto, mirabili quodam modo auditum recepit pristinum. Nam in auribus ejus, nescio quid frangitur, et sic subito, favente Deo, aures ejus apertæ sunt. Mulieri cuidam erat infantulus eo usque infirmus, ut emori propediem arbitrareretur. Verum illa, sumpta fiducia, votum Deo et sancto Simperto faciens, ut, si meritis ejus puer sanaretur, ceream se imaginem instar ipsius infantuli ad tumbam velle Sancti offerre *, mox incolumitate potitur infantulus.

8 Quidam pauperculus multos per annos defectum haud parvum in uno pedum habens sanctissimi patris Simperti obnixius implorabat auxilium, se juxta ipsius sepulchrum recipiendo et duo rosaria gloriosissimæ Virginis Mariæ oraturum, nec non unam oblaturam candelam *. Hinc contigit (quando ex animo dantis censetur munus magnum) ut pedis, beato Pontifice suppetias ferente, omnimodam perciperet sanitatem. Honestissima quædam matrona, miserabiliter debilitate corporis prægravata, sancto se Simperto multa cum instantia commendans, insuper promittens ceream candelam juxta corporis sui latitudinem ejus ad tumbam se exhibituram, ac * statim sui voti efficitur compos. Quidam puerulus perquam seu valde calculosus extitit, quem parentes sancto Simperto una cum denario votivum quotannis constituere. Quod ut actum est, Deo propter sui sancti merita Simperti propitiante, illico ab eadem liberatur calculositate infirmitate. Mater-familias quædam pleuresin habens, votum sancto dum emisit Simperto, medelam ipsius meritis e vestigio indepta fuit.

9 Item quædam alia persona honesta capitis dolorem pertulit vehementer ita dumtaxat, ut se maniam seu mentis alienationem propediem seu cito timeret incursum. Quocirca beati patris Simperti subsidium cœpit flagitare instantius, vovens se quotannis seu singulis annis, dum viveret, sua de substantia juste parta sive acquisita quidpiam sub ejus honore simul cum lumine

obla-

D

n

mutus, cor-
pore animæ
que afflicta,
surdaster,
puer mortis
proximus,

E

* lege ad tumbam Sancti offerret, ommissa voce se male affectus pede, corpore debilitis, calculosus, pleuresin patiens, * supple spondendo

F

* abundat

capite dolens, urinum non retinens, heruosus,

A oblaturam. Quid amplius? Mira res et a Deo facta! Omnis capitis dolor abscessit, nec ultra fatigat hominem, quem sancti Simperti oratio a tanto cruciatu fecit immunem. Puella quædam nondum nubilus per quatuor annorum spatium nequens retinere lotium seu urinam, ad sanctum fecit vota Simpertum. Illico a tanta fuit exempta turpitudine. Puerulus quidam ruptus venit ad sepulchrum sancti cum oblatione Simperti. Redditur incolumis, Deo propter sui sancti Confessoris meritum propitiante.

ex immodico
menstruo-
rum fluxu de
vita pericli-
tans, corpore
infirmus, ca-
pitis dolentes,

10 Matrona quædam, Augustensis urbis incolæ, undecim circiter annos tantopere ac tam jugiter menses, id est, menstrua patiebatur, ut nulla fere hora ipsam talis relinqueret fluxus; quin sæpenumero propter ipsum ad mortem usque periclitaretur. Postremum vero, cum humanis foret destituta auxiliis, sanctum pergit invocare Simpertum, spondens, se, dum sanaretur, ipsius sancti Patris tumbam indies, quoad superstes esset, semel accessuram, specialemque istic orationem dicturam. Nec spe sua frustratur, quia fluxus istiusmodi meritis propulsatur sui Confessoris, nec eam postea aliquomodo, nisi fæminarum solito more molestavit. Quidam virorum corporis infirmitate ad mortem gravatus, et voto emisso cum lumine per corpus o, ad beati Simperti tumbam obtinuit sospitatem optatam. Quædam honesta persona, perquam caput dolens, lumen unum per capitulum mensum p sancto vovens Simperto recuperavit sanitatem pristinam. Adolescens quidam capitis magnos tandem dolores sustinuit, donec sancto Simperto unum lumen per caput vovit, et, soluto voto, posthac tali levatus est dolore.

puer cibos
digerere ne-
quens, cor-
pore dolens,
pleuresim
patiens, gut-
ture tumi-
dus,

11 Quædam matrona puerulum habens, nullum in xv hebdomadibus cibum digerere valentem: quæ infirmitas meritis divi Simperti propulsatur, quando sibi devotatus fuit. Pergraviter quidem puer totius corporis conflictatus doloribus, ad beati patris Simperti sarcothalamum tribus cum orationibus q ac totidem rosariis beatæ Virginis ibidem dicendis devotatus, ejusdem Sancti precatu sanitati restituitur. Quædam magnæ honestatis virgo, pleuresim patiens, se promisit cum orationibus et lumine, sui corporis longitudinem complectente, sancti Simperti sepulchrum visitaturam, omnimode fidens a Deo mederi ejus interventu, sicut et factum est. Nam magno cum mentis tripudio adiit ædituum nostrum referens, quomodo meritis beati Pontificis illorum exors facta fuisset cruciatuum. Guttur cujusdam adolescentis in tantum intumuit, ut nil aliud, quam mors ipsius, a parentibus in horas præstolabatur. Verum, posteaquam tertio se cum lumine, ter latitudinem colli proprii complectente, iturum ad tumbam Viri Dei, scilicet Simperti, spondidit, restitutus fuit sanitati.

CAP. III.
gravissimis
doloribus
quassata,
phreneticus,

12 Honestæ pariter persona gravissimis doloribus aliquamdiu quatiebatur. Eapropter se pluries sancto commendavit Simperto, supplicans sibi instanter, auxilio foret ac medelam a Superioris impetraret. Quare factum est, ut meritis ejus, quem invocarat, dolores istiusmodi prorsus ab ea fuerint eliminati, propitiante Deo glorioso, qui ad melius cuncta dirigendo disponit. Quidam

adolescens phrenesim incidens, quem majores sui cum cera et candela, ejus corporis longitudinem complectente, ad sanctum voverunt Simpertum, cujus et opitulatu sospitatem nactus est. Sed quia id publicare ad gloriam Dei et sancti patris Simperti per presbyterum in cancellis neglexerant, in pristinam recidivavit infirmitatem. Quare parentes majori quam antea percussi sunt dolore, præcipue cum demirarentur, sive ignorarent, quid facto opus esset, tametsi sive quamvis jam dudum conceptam fiduciam super Viri Dei adjuvamine non usquequaque exuerent, quin magis ac magis rogarent, quatenus puer veluti antehac suis medicaretur intercessionibus, spondentes, se in antea nullam commissuros negligentiam, imo acturos enixe, ut tale in cancellis publicaretur miraculum. Quare demum pro secundo, divo confessore Simperto suppetias seu auxilium ferente, percepit sanitatem.

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

13 Adeo quædam persona fuit gravata morbo ingenti, ut sibi nil aliud præter mortem imminere videretur. Attamen nihilominus pro sanitate recuperanda votum emisit, sepulchrum divi Simperti quibusdam cum orationibus accederet, ac unum ibidem nummum offerret, sicque, Altissimo favente, validitatem indepta est bonam. Optima quidem conversationis adolescentulus per plures annos vertigine capitis graviter molestatus. Unde, postquam in honore divi patris Simperti se specialem quotidie dicturum orationem promisit, gratiose liberatus fuit. Guttur cujusdam personæ in tantum fuit tumefactum, ut quasi mortis esset constituta in articulo. Voto autem per eam facto una cum oblatione nec non oratione beato scilicet patri Simperto, ab istiusmodi se liberatam gaudebat discrimine. Quidam puer tres circiter annos seu per tres annos gibbum admodum deformem habuit, qui tamen meritis beati Simperti ab eo sublatus est, quoniam id a parentibus instantissime postulatum fuit: cujus etiam causa ad Sancti promiserunt ipsum puerulum una per corpus r cum lumine capellam sistere velle, dum expers fieret istiusmodi deformitatis, sicut postea contigit: nam pristinam accepit sanitatem. Quædam persona, dorsi cruciatu graviter conflictata, sancti Simperti spondidit se una cum cereo lumine mausoleum invisere velle, unde ejusdem opitulatione commeruit sanatum iri.

morbo lethali,
capitis
vertigine,
gutturis tu-
mido labo-
rantes, gib-
bus, dorsi
dolorem pa-
tiens,

14 Eodem tempore Petrus Weiss de Meringen s infantem calculosum, nondum semestrem, habuit, cujus per tumbam t meritis sancti Simperti octo lapilluli quantitatis pisarum exivere (nam lapillos custodi præsentavit) ac eos servatum iri valde rogans, ac publice monstrari cum maxima gratiarum actionum relatione. Virgo quædam, longo cæcitiens tempore, sancti patris Simperti orationibus visum obtinuit clarum, voto prius emisso, quod apud ejus sepulchrum beatæ Virginis Mariæ unum oraret rosarium. In Finningen rurestri Petrus Prunner cæcus fuit annis tribus in uno oculorum, cui tandem, ut beato Simperto fecit votum, lumen ejusdem ocelli restitutum est. Puer cujusdam matris-familias tam vehementer vermes habebat, ut mortis quasi periculum incurreret. Postquam autem ad sancti

calculosus,
cæcitiens,
cæcus, ver-
mibus cru-
ciatus, her-
nosus, capi-
te laborans,
phreneticus,
s
t

Simperti

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

Simperti tumbam uno cum lumine cereo secundum corpusculi latitudinem fuit devotatus, statim expectatam sanitatem suscepit. Udalricus, piscator Augustensis, ruptus viginti annis fuit. Idcirco quam maxime sancti Simperti supplex petiit juvamen, seque cum media ceræ libra ad mausoleum ejus devovit. Hinc Deus, cui nihil est difficile, rupturam istiusmodi ab eo meritis sancti Simperti usquequaque sustulit. Dolor magnus caput cujusdam mulieris invaserat, qui tamen meritis depellitur sancti Simperti, voto postquam se strinxit ejus sepulchrum visitaturam, isthique juxta capitis latitudinem cereum accensuram. Stephanus Werenhofer de Lantsperga u puerum habuit phreneticum, quem cerea cum effigie instar pueruli plasmata sanctum ad Simpertum vovit, cujus et meritis sanitatem percepit.

u
mentis im-
pos, her-
niosa, bra-
chio dolens,

x
B

15 Barbara Mayrin de Limershausen similiter intercessione divi Simperti, cui fecerat votum, mederi a Deo meruit in ruptura, quam viginti quinque annos habuerat. Eadem tempestate Udalricus Tockler de Graben x per semiannum ita morbo fuit affectus, ut e lecto et surgere propriis non posset viribus, et ad cerebri tantam veniret exinanitionem, ut tum sensus, tum rationis fieret expers, adeoque nullum agnosceret hominem. De quo conjunx ejus quamplurimum doluit, propemodum mariti solatio desolata: per aliquot dies lachrymas effudit abunde. Postremum, audita miraculorum fama, quæ fiebant ad beati Simperti sepulchrum, illuc et ipsum maritum recuperandæ sanitatis gratia lineis exutum ac discalceatum vovit. Quid plura dixerimus? Nam Deus, a quo dependet et cælum et terra, mirabilis in Sanctis suis existens, interventu, ut pie creditur, divi Simperti intra quindecim dies tantum roboris viginti horis præfato dedit Udalrico, quo illa, quæ uxor voverat, ipsemet persolveret, ac quæque, ceu dicta sunt, custodi referre posset. Habebat quædam persona in uno brachiorum usque adeo cebras et magnas puncturas, ut quiescere nullo potuerit tempore. Hæc sancti antistitis Simperti implorabat juvamen, dejurisque figens se, dum sanaretur, brachium cereum sub ipsius laturam honore: quo peracto, quivis dolor opitulatu beati Simperti propulsatus est.

C
CAP. IV.

collo trimens,
toto corpore
dolens, her-
niosis, para-
lytica, morbo
caduco obno-
xius;

y

16 Martino Stinger de Vischach eatenus coluntumuit, ut nec comedendi gratia hiscere per aliquot tempus potuerit. Demum vero, dum voto se astrinxit beato patri Simperto, integram adeptus est sanitatem. Persona quædam ingentes toto in corpore cruciatus perpetuens se ad sanctissimum Simperti mausoleum certis devotavit cum devotis oratiunculis et sanata est. Udalricus Eberlin ex Berckan y puerum habens nondum bimulum existentem, qui admodum ruptus erat, posteaquam vero cum quartali ceræ ad sanctum devotatur Simpertum, e vestigio discrimen rptionis elapsus est. Quædam honesta mulier, cui nomen Magdalena Riederin de Purgen z, per septennium existens paralytica, votum emittens, se, quamprimum ire posset, ad divi Simperti honorem mediam ceræ libram sacraturam, sanitatis compos efficitur, et decima quarta die aa post votum ipsamet Viri Dei tumbam accedens, qua

aa

voverat, mancipavit effectui; gaudens sana domum repedavit. Præterea Christofori Frank filioli, gravi utique morbo laborans, videlicet Herculeo sive caduco, meritis sanctissimi patris Simperti fit sanus, dum ad basilicam ejusdem Sancti una cum libatione devotatur.

17 Quædam mulier, nomine Barbara Schulerin, ex villa Puttenbach orta, per anni curriculum septem minus hebdomadibus valde gravi quassata morbo, præcipue tamen tribus mensibus, in quibus totaliter clinica sive paralytica exstitit. Intercessione beati Patris, jam dudum Episcopi Augustensis urbis, sanitatem indipiscitur, quando Sancti sese promiserat invisere tumbam, atque illic libram ceræ, nec non quædam alia velle ad honorem Dei ac divi Confessoris libatum ire. Quidam, nomine Magnus, telarum orditor de Gesserhausen, ultra triennium ruptus, sumpta fiducia percipiendæ sanitatis per merita sancti Simperti, semet ad ejus tumbam cum libra ceræ votivum reddidit. Nec id frustra fecit, quandoquidem usquequaque divi Præsulis intercessione ruptura distollitur ab eo. Honestam quædam persona in Augusta Refiæ, ecclesiæ sancti Mauriti parochiana, puerulum solito more cum balneari, subito livescebat puer haud aliter, quam mortuus foret. Quapropter nimis angustata, nesciens prorsus unde talis nigredo puero advenisset, sanctum omnino invocans Simpertum, infantulum, quem quibusdam cum muneribus ei devoverat, suppliciter commendans. Sicque puer post paucillum temporis spatium respiravit, livorque paulatim pristinum in candorem vertitur, ac medium circiter annum postea superstes fuit.

18 Mauritius, institor de Mindelhaym bb, admodum quam gravi mensibus decubuit tribus tali infirmitate, quam nec ulla quiverit levare medicina, quamquam sæpius frustra physiorum adhibuisset operam. Quocirca (necesse quidem erat, ad aliquem ut se, juxta quod in Job dicitur cc, converteret Sanctorum) divi Simperti instantissime flagitavit juvamen: votum faciens paulo mox convaluit. Nec illud certe puto prætereundum, quod mulier quædam duodecim prope annos rupturam perpetuens, postquam annulum, quem habebat, argenteum se spondit sub honore præfati Confessoris oblatum ire, Cunctipotentis gratia, qui cuncta restaurat verbo, sanitatem percepit. Alio similiter tempore divi Simperti declarata est sanctitas. Nam Petrus sartor de Kirchdorff puerum non adhuc bimatulum seu duorum annorum existentem habuit, qui se bullienti jure sive offa, quod super se fuderat, eatenus læsit, ut nullam dies noctesque valuerit habere quietudinem. Unde consternatus animo præfatus Petrus obnixè sanctum Simpertum, de cujus nunc miraculis audierat, rogavit, pro puero suppeditare dignaretur, pollicens ipsum simul cum aliquo pondusculo ceræ ad ejus tumulum, si mederetur, sistendum esse. Misericordia igitur divina, Sancti sui precatu condescendens, puerulum a combustionis dolore prorsus reddidit liberum.

19 Fuit nuper fœmina, cui nomen Agnes Warhapperin, pagum Pergen habitans, quæ in uno brachiorum doloribus, quos ex quodam sus-

D

paralytica,
herniosus,
infans in ar-
ticulo mortis
positus,

E

gravi morbo
delentus,
herniosa,
ambustus,
bb

cc

F

brachio do-
lens, pede
manuque de-
bilis, dorsi

ceperat

AUCTORE
ANONYMO
MONACHO S.
UDALRICI.

A
doloribus
cruciata,
mutus, morti
proxima,

ceperat casu, cruciabatur magnis. Sed mox eam ipsam defecere dolores, ut beatissimo Simperto se oblaturam pollicebatur ferreum brachium, et sic tandem melius habuit. Quidam Augustensis apoplexia dextri pedis et manus officium amisit: post votum factum beato Simperto sanus efficitur. Quædam fæminarum gravissimas dorsi perpetiens punctiones; sed, cum se ad sancti Simperti tumbam cerea cum imagine puerulum præ se ferente votivam constituisset, omnimodam adepta est sanitatem. Augustensis quidam Joannes Zolrer, auriga existens, cum una dierum sua cum quadriga mercibus referat Nurnbergam *dd* versus contenderet, onustum super ipsum cecidit plastrum, ac usque adeo quælibet ipsius membra comminuit, quo per triduum mutus omnino exstiterit. Ad sanctum vero Simpertum ubi cum libra ceræ votatus fuit, loquelam recepit. Margaretha Stellin de Igingen, non longe ab oppido Landsperg distante, cordis cruciatibus viginti circiter annos laborabat adeo magnis, ut fere post mensem vel sex septimanas ecclesiasticis præmuniatur Sacramentis (nam præ nimio dolore nonnumquam contingebat, quod in instanti putaretur spiritum efflatum ire) quæ tamen etiam sancti juvamine Simperti non caruit, dum ipsius ad tumbam se cum lumine per corpus *ee* vocit. eo quod translationem ejus nec non miracula, quæ Deus mediante ipso dignatus est operari, certo audivisset relatu.

calculosus,
mortis in pe-
riculo ver-
satus, verti-
gine labo-
rans, tribu-
tatione op-
pressa bene-
ficium sibi
S. Simper-
tum expe-
riuntur.

20 Puer septennis balneatoris, cui nomen Michaël, in Magershausen, calculosus in tantum extitit, ut sæpenumero mortis subjaceret periculo. Patre autem se cum quinque personis pueri causa ad sancti Simperti tumbam vovente, mox immodicus sive magnus lapillus per ejus egreditur fistulam, quem postea custodi porrexit, puellumque, mediante sancti patris Simperti interventu, sanatum ostendit. Puella quædam nimia corporis infirmitate agitabatur eatenus, ut haud quidquam cibi degustare potens esset. Quare de ejus vita propemodum desperabatur. Verum ea sancto sese devovit Simperto: bonam illico valetudinem indepta. Augustensis quidam, Joannes Purger vocitatus, per biennium apprime capitis morbo, quem vertiginem indigitare solemus, laborans, voto facto beato confessori Simperto una cum crucifero (pauper nempe fuit) usquequaque dolor tollitur ab eo. Virgo quædam per semestrem sane quam magnis in periculis ac tribulationibus exstetit; ita ut nullo posset se remedio ex his evolvere turbis. Unde fiducialiter se sancto commendavit Simperto (qui certe fidelis, ceu propatulum est, in periculis extitit assertor sive liberator) cujus etiam opitulamine liberata est.

ANNOTATA.

- a Sic etiam habent *Mss. nostra.*
b Indicat auctor Sigismundum Maisterlain, Chronici Augustani scriptorem.
c Dein ex Priore factus est abbas S. Udalrici.
d Ultra Danubium siti, circiter milliaribus Germanicis distans Donawerda Ulmam versus.
e *Ms. Gamansii recte*: sacristano.

f *Bavariæ oppido, Augusta Vindelicorum haud procul dissito.*

- g *Supple ex Ms. Wilheimii* vocit.
h *Oppido Sueviæ ad fluvium Wertach.*
i *Ms. Wilheimii*: duabus septimanis; *Gamansii*: viginti quinque.
k *Ms. Wilheimii*: annos sex.
l *Idem*: sex circiter annos.
m *Sueviæ scilicet, non procul Augusta Vindelicorum.*
n *In ducata Bavariæ ad lacum Ammersee.*
o *Id est, ut opinor, cum candela corporis sui longitudinem adæquante.*
p *An cum cereo ejusdem, cujus erat ejus caput, spissitudinis?*
q *Utrumque Ms. habet*: cum itionibus.
r *Videsis, quæ ad litteram o paulo ante sunt dicta.*
s *Bavariæ pagus est, duobus circiter milliaribus et dimidio Augusta distans.*
t *Lege*: tubum.
u *Bavariæ oppido ad Lycum fluvium.*
x *Vico prope Landspergam. Vide litteram u hic. Ms. Wilheimii habet* Braben.
y *Haud procul Augusta ad fluvium Wertach loco inventio, cui nomen Bercha.*
z *Vico prope Landspergam. Vide paulo supra litteram u.*
aa *Ms. Wilheimii habet*: primo die.
bb *Sueviæ oppido haud procul ob ortu fluvii cognominis.*
cc *Lib. Job cap. v, r. 1.*
dd *Amplam et liberam Germaniæ urbem in Franconia.*
ee *Vide litteram o.*

LIBRI

MIRACULORUM S. SIMPERTI

Ab anno MCCCCLXXXVIII ad MCCCXC
patratorum.

PARS II.

Eodem tempore Benedictus Roskopff ex Rain a visus indispicendi gratia (luscus siquidem in uno oculorum fuit) cum quartali ceræ sancto votum faciens Simperto, continuo Augustam versus iter arripuit. Verum in via (ut magis forsansua probaretur constantia) tantos ventum ob validum tolerabat labores, [ut] aliquantisper, domumne repedaret, an prosequeretur iter, anceps esset. Parva nimirum spes sibi erat perveniendi ad limina. Postea vero in se reversus, Deique ac confessoris Simperti, cujus in honore viam ingressus fuerat, fretus auxilio, proficiscitur ultra. Nec fides ejus, nec tanti laboris fatigatio mercede justa frustratur. Sanctus enim Simpertus voti compotem suum faciens b famulum: quoniam oculi acies perdita suis meritis, quando haud multum longe progressus fuit, restituta est. Huic c veluti duobus e fratribus, in divi Udalrici monasterio professis, die sequenti, postquam factum erat, in præsentiarum cujusdam viri per-

CAP. V.

Luscus, dolore dentium,

a

b

d

quam

AUCTORE
ANONYMO.
MONACHO S.
UDALRICI.

capitis, bra-
chii laboran-
tes, oculis
captus, lus-
ca, membris
debilis, gravi
morbo affe-
ctus sanati :

d

e

B

f g

h

i

C

restructum

incendium.

quam honesti, consanguinitate sibi devincti, ipsemet magno cum gaudio ad Dei gloriam enarravit, confessorisque sui Simperti. Quædam persona dolore dentium in tantum affligebatur, ut nullam prorsus quietudinem habere posset. Invocato autem sancto Simperto ab ea, spondit, se quotannis ipsius profestum jejunaturam et candelam et dentes cereos ad ejus mausoleum oblaturam. E vestigio restituta est sanitati.

22 Cuidam similiter virili personæ caput dolebat valde: qui tamen dolor beati Simperti meritis depellitur, quam cito huic juxta capitis latitudinem unum lumen devovit. Nec silendum reor, quod paucos ante dies quædem persona se ad quemdam hujus monasterii veriloquum contulit, maximos se dolores in uno brachiorum habuisse asseverans. Sed is *d* suum beato Simperto polluxerat *e* annulum, sanitatem omnimodam quamprimum nactam fuisse. Cum igitur votum, quemadmodum par fuit, persolvere vellet, alia supervenit persona rogans sibi annulum vendi, pecuniamque eandem beato Simperto offerri. Hac eadem itaque petitioni consentiente, statutoque die, qua pecuniam perciperet, cum concladium seu annulum dare vellet, mirum dictu! ipsum reperit fractum esse. Fuit nuper Joannes Gremenbach *f* in Memingen *g*, quindecim septimanis oculis captus, qui postmodum, sancto suppetias ferente Simperto, cui votum emiserat, illuminatum iri commovit. Anna Frein, de Engelried oriunda, uno oculorum per biennium lusca fuit, quæ tandem beatissimi patris Simperti opitulancia visum recepit, facto prius voto, quod ipsius Sancti quotannis, id est, singulis annis, inviseret tumbam. Thomas Cerdo de Tonhausen *h* omnibus in membris sane quam magnam per quadriennium sustinens debilitatem, mediante *i* divo Simperto, post votum factum, meritis, vires eorundem recepit. Fuit nuper magnæ honestatis persona, quæ duos se cereos secundum corporis et capitis sui latitudinem sanitatis impetrandæ gratia (decem siquidem circiter hebdomadas graviter vexata fuerat infirmitate) ad sancti Simperti sepulchrum spondit daturam, sicque, suffragantibus beati Patris orationibus, quamprimum fuit potita corporis sanitate.

23 Contingit, quando Deus etiam nobis in tribulatione existentibus, nec supplicantibus suorum propter Sanctorum merita subvenire dignatur, ceu sane quam liquido lector quisque studiosus ex sequentibus dignoscere poterit. In loco enim quodam, Hailbach nominato, vir, cui nomen Joannes Eberlin, degebat. Huic dormienti per somnium beatus est visus astitisse Simpertus: Age vero, dicens, me invocato; tum (propria quippe domus sibi flammis exuri videbatur) ab incendio liberabere. Porro visionem expergefactus flocci pendebat, potissimum quia needum quidpiam super divi Patris acceperat sanctitate.

24 Contigit autem non longo post tempore (in sancta utpote vigilia Paschæ) cum intempesta nox esset, domunculam, ubi furnus erat, flagrare, quibus ex flammis etiam stabulum coepit exuri. Neglecta nimirum solent incendia sumere vires, tum ibi experrectus talia videns, quid factu foret opus, omnino ignoravit, maxime quia ma-

gno ab hominibus segregatus fuit discrimine. Domus enim ipsius seorsum in campo situabatur. Demum vero sibi, quam dudum dormiens habuerat, visio in mentem veniens *k*, lachrymabundus beati Patris flagitavit adjumenta. Heu! heu! clamitans, destituor auxiliis, nec ab igne possessiunculam quivero tutare meam. Mi patrum sanctissime! quemadmodum noctu præcepisti mihi, præstes auxilia. Supplex igitur tuum deosco subsidium, quævis tuæ recommendans fidei. Faxis proinde tuo nunc oramine hæc grassari cesset flamma, ulterius ne progredi ausit, ne per hanc omnis mea pessimeat substantiola. Mirum dictu! Vix in hunc modum finierat verba, ignis quælibet dimisit ædificia, idque factum esse divi Simperti meritis, nemo fuerit, qui dubitet.

25 Agnes Stretlin de Dingna, quæ tribus annis paralyti decumbebatur, sancti Simperti opulatu fuit restituta valetudini, postquam se lumen per corpus et unum cruciferum in ejus honorem vovit offerre velle. Joannes sutor de Sutershoffen *l* triennem *m* habens filium. Is casu, nescio quo,.... *n* existens hebdomadarum in genitalibus rupturam suscepit. Qua de causa ipsum media cum libra ceræ ad sancti Confessoris devovit tumbam, sicque ejus meritis, propitiante Deo, a quo omnis medela, sospitatem indeptus est. Quædam persona maxime ultra rationem majorem in modum rupta, spondens se juxta sepulchrum sancti Simperti Dominicam Orationem cum totidem Salutationibus Angelicis septuagies septies oraturam, nec non cereum illic oblaturam, pergratiose ab eadem liberatur ruptura. Cuidam Augustensi, nomine Laurentio Winter, filiulus erat, qui matris ex utero digitellorum carebat articulis. Quocirca motus pater, haud secus quin nihilo eadem puero membra fuerunt, quam mancus si extitisset, ipsum ad beatam Virginem in crypta, quæ in cœmeterio juxta monasterium sancti Udalrici situatur, et ad sanctum Simpertum devovit, ipsorum pueri causa magnopere flagitando suppetias seu auxilia, quæ postea fuerunt secutæ; quia digitorum et articularum ac manuum officia precatu beatæ Virginis et divi antistitis Simperti usquequaque et ex toto sortitus est.

26 Honesta quædam mater-familias multo jam tempore gravi afflicta morbo, ita ut physicorum eam medicari valeret nullus, cum tamen multum studii operæque in quærendis remediis posuisset, cum cordis intenso affectu sancto se Simperto recommendavit, votum emittens de quibusdam implendis ad honorem Sancti, ut sanitatem indipisceretur. Unde factum est, quo beati Confessoris interventu talis morbus ab ea tolleretur. Puerulus quidam eatenus gravi afflictebatur infirmitate, quo vel parentes de ipsius vita desperarent, quamquam nihilominus beatum obnixè rogitarent Simpertum, quatenus puero dexteram daret seu auxilium præberet, spondentes sese ceream effigiem instar pueri sub ejus honore oblaturos. Quid plura? Vix votum emiserant, extemplo seu continuo puer melius coepit habere, ac tandem, Deo suffragante ob sancti Simperti merita, omnimode convalescit.

27 Digitus cuidam mulieris ex Haimhoffen adeo-

D

k

Paralytica,
hermiosis,
mutilo.

E

l m

n

F

CAP. VI.
gravi morbo
afflictis.

usque

A
e digito labo-
ravit, corpo-
re infirmo,
in tribulatio-
ne versanti,

*forte puru-
lentum*

usque exuberavit, quo instar manus quantitatem completeretur. Huic memoriae succurrit beati Simperti sanctitas et miraculorum gratia, quæ dicebatur de illo; sumpta fiducia recuperandæ sanitatis, sepulchrum ejus adiit, ac inter orandum digitulum putulentum* seu sanie plenum super altare Confessoris posuit, qui parvum post intervallum medius crepuit, saniesque plurima ex illo mirifice fluitans voti compotem fecit mulierem. Sixtus Hegeling in Fischach puerum habuit, qui præ magna corporis infirmitate nequitiam stare vel aliquorsum transire valuit, ceu ejus loci parochianis quibuslibet constat. Unde parentes ejus audientes miracula, quæ divina Misericordia per sanctum Simpertum patravit, ipsum puellum Sancti commendaverunt fidei, votivumque hunc constituentes obnixè postularunt, sospitatem filiolo impetraret. Sequenti proinde luce surgebat e lecto, transiens, ubilibet locorum cupiebat. Simperti vero id meritis accidisse, nullus est, qui deneget. Persona quædam valde honesta (prædestinati etiam aliquando, testante Scriptura, fornace Babylonica probantur acris) ingentibus tribulata tentationibus, per interventionem beati Simperti fuit ab eisdem liberata, postquam votum cum duabus Missis et annulo suo Antistiti fecit sanctissimo, scilicet Simperto.

*fluxum capi-
tis passio, e
pede, latere,
partu,*

28 Accidit eadem tempestate Petrum Has in Hirblingen habere puerum, qui duos circiter annos fluxu capitis admodum discriminoso fatigatus fuerat. Sed tandem quibusdam cum oblationibus ad viri Dei Simperti devotatus sepulchrum, ac statim incolumitatem percepit. Quædam matronarum malum habens pedem aliquarum candelam librarum ad beati Simperti tumbam vovit: deinde illico sanitatem accepit. Sympertus sartor ex Hymelstetten per quadriennium uno in latere gravissimos pertulit dolores, ut ipsum sæpenumero ex talibus propemodum mors sequeretur. Qui tandem sanitatis potiundæ gratia quartale unius libræ de cera recepit sese ad viri Dei tumbam Simperti oblaturum; sique divi interventu Simperti sospitati fuit restitutus. Honestissima quædam mulierum, ut puerum enixa fuerat, magnam incidit corporis infirmitatem, quæ tamen miraculose propulsabatur ab ea meritis gloriosæ Mariæ Virginis, nec non beati pontificis Simperti, quorum narraverat patrociniū, dejurioque se adstrinxerat, duos beatæ Virginis Rosarios in prædicta* animarum crypta se dicturam, unam insuper candelam per ventrem sua cum oblatione ad divi Simperti capellam sacrificaturam.

num. 23

*calculo, ad-
versitate,*

29 Meritis sancti Simperti puer annorum tredecim, calculosus existens, sanatus, prius tamen per genitricem suam facto voto, singulis, quoad viveret, annis duarum unciarum cereum sub honore beatissimi Patris offerret. Istiusmodi nempe voto emisso, compluseuli per virgam ipsius exivere lapilli. Id autem precatu divi Confessoris fore factum, reor subdubitate hominem saltem sanæ mentis neminem. Contigit, quamdam personam duris agitari adversitatibus (sæpe quidem numero Deus quosdam remordet adversis, ne longa felicitate luxurient) quæ postremum divi Simperti opitulamine, cui se commendaverat, erepta fuit ab iisdem adversitatibus. Michaël ta-

bernarius in Maningerin annis quatuordecim, qui calculosus, ingentes perferens dolores, miracula, quæ Deus suum per Sanctum, scilicet Simpertum, operabatur, vero accipiens relatu, sanitatis percipiendæ gratias monumentum ipsius spondit invisurum, et in quantum posset, propriis de rebus ibidem oblationem peracturum. Quibus magna cum fiducia et sancti Patris invocatione pollicens o, magnæ quantitatis lapillus per tubum viri exivit, quem postea, dum promissa effectui manciparet, custodi consignavit.

*AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.*

30 Quædam familiaris in urbe Vindelica, quam etiam fortuna malefida compluribus aliis in rebus spernere solebat, menses sive menstrua citra consuetum morem quam graviusculè patiebatur: quo fiebat, pauperiem toleraret immodicam, seu maximam. Etenim ancillari nequiebat, quemadmodum par fuisset, cum tamen aliunde non haberet, quibus vitam degeret. Hæc itaque divi Simperti audiens miracula, cœpit ipsius maxime rogare juvamina, pollicens, sub honore ejus duo se daturam numismata, viduam zelans Evangelicam, quæ duo æra minuta obtulit. Inde, quoniam Deus non donum, sed bonam pensat voluntatem, beato intercedente Confessore, nunquam passa fuit tam graviter menstrua, ut prius. Petro sacerdoti de Engelsperg, qui ex quam maxima, qua sex laboraverat hebdomatibus, infirmitate factus fuerat menceps p, tertio divus apparuit Simpertus, adstruens, ipsum sanitati restituendum, cum suum ad mausoleum faceret votum. Ex hoc itaque motus homo, præsertim quia jam ter hujusmodi visionem habuisset, dejurio decrevit, se cum aliquantulo ceræ tumbam gloriosi Confessoris invisurum. Quod votum, compos animi posteaquam fiebat interventu beati patris Simperti, complevit.

*immodico
menstruo-
rum fluxu,
amentia,*

E

P

31 Sexto Calendarum Novembrium die, anno Domini mccccxci quædam in primis ac præcipue magnæ honestatis mater-familias ex Gundelfingen sese una cum filiolo suo, tertium decimum agente annum, ad sanctissimi patris Simperti, jam olim episcopi Augustensis, sepulchrum conferens, quæ suum perhibuit filium per aliquot calculosum existisse annos, atque per quendam, ut putabatur, chyrurgicum incidendo, quemadmodum tali morbo laborantibus mederi solet, hunc fuisse sanatum; sed haud longo post tempore in eandem recidivasse infirmitatem: quapropter et se maritumque suum super hoc admodum fuisse coangustiatos, nescientes, quid facto opus foret. Dehinc sibi (ceu matres facere consueverunt) dies noctesque cogitanti, quonam modo mederetur filio, ad mentem veniebat, se lineis exutam vestibus debere vovere peregrinaturam q eodem cum nato ad præfati Pontificis Simperti tumbam. Quo scilicet voto emisso, mox per ipsius tubum, id est, urinæ fistulam, decem non parvæ quantitatis serupi exivere.

*CAP. VII.
calculo labo-
rantibus,*

F

q

32 Bernardus, sutor de Oberbalbach, per quatuordecim hebdomadas in tantum et anxietatibus et curis, nescio quibus, apud semetipsum excruciabatur, quo dies noctesque quiescere non valuit. Unde haud ab re seu ratione suspicabatur se fascinatam, præcipue cum causam tantarum nesciret anxietatum. Hinc quoniam hominum sibi conspiciatur

*animo anxio,
in mortis
discrimine
posita,*

spiciatur

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.
7

spicabatur deesse auxilium, vovit, se Montem-Sanctum r ob honorem gloriosæ Virginis Mariæ invisurum, et divi Simperti accessurum tumbam, istisque mediam ceræ libram oblaturum, quatenus vel eorum saltem patrocinio ab istiusmodi eximeretur molestiis, sicut postea contigit. Nam breviter prorsus fuit liberatus ab iisdem vexationibus. Pridie Calendas Decembris, sive in die S. Andreae apostoli anno Domini mccccxci cum divi Simperti, Augustensis jam olim episcopi, corpus secundarie fuit inventum, sane miraculum notatu dignum accidit. Mulier enim quædam, nomine Agnes Peuterleini de Waltpach, prædictæ intererat inventioni, quæ clanculo terræ aliquantum, ubi sancti Confessoris requieverat corpus, rapiebat, suis confidens oculis, qui tum perdolebant, sibi restitui sanitatem, dum hosce terra deliniret illa. Verum longe aliter, quam æstimaverat, usuvenit aut contigit: quandoquidem non post talem surreptionem tres horæ fuerant elapsæ, cum terra istiusmodi convertebatur in lapides, tametsi seu quamvis nec si mulier poenitentiam de furto, quamvis etiam pio, egit: qui tales secum asportavit domum. Quo pervento, gravissimum incidens morbum ac tantisper in huiusmodi ad mortem periclitabatur, sex scilicet hebdomadas, donec et sublata promisit se reportaturam, et ceram in satisfactionem vel potius in Sanctis, quem læserat (ceu creditur) placationem ad ejus oblaturam tumbam. Posthac indes corporis robur magis ac magis restituitur, usquequo sanitatem omnimodam percepit.

puero ægro,
graves cruciatibus
parentibus
super vita
ejus spes
esset nulla.
Sed memoriæ
eorum succurrebat
subito et
sanctitas
beati Simperti
et miraculorum
gratia, quæ
passim et
ubique de illo
dicebantur.
Sumpta
fiducia,
puerum cum
quibusdam
donationibus
Sancto devinciunt,
et obligant,
vitamque
ejus fideliter
petunt. Unde
factum est,
quod haud
longo post
tempore
sanctissimi
Patris
interventu
pristinam
recuperavit
sanitatem.
Quædam
persona,
postquam
gravibus
circumdata
cruciatibus,
divi Simperti
meritis ab
eis liberatur,
quando se
uno cum
rosario
beatæ
Virginis
ad ipsius
se devovit
tumbam.
Adam
Gietter de
Thonhausen
s, cum
febreret,
seu febrem
pateretur
eatenus,
ut animam
propemodum
exhalaret,
sancti
Simperti
maximopere
flagitavit
juvamen.
spondens
navare
operam
t, una
Missa sub
honore
divi
Antistitis
diceretur,
et quia
oblationem
posse
tenus
tumbam
ad ipsius
offerret.
Hinc
continuo,
cum
invocaverat
patrocinia,
salvus
evasit.
Conrado
Zenhart
ex
Desingen,
qui per
triennium
cæcus
fuerat,
beati
confessoris
Simperti,
cui votum
emiserat,
interventione,
visus
sibi
plene
restitutus
est.

C
abundat

s

t

gibboso, capitis fluxui obnoxio, ex pede dorsoque, corporis debilitate, infirmitate gravi male se naventibus,

34 Quædam mulier gibbosum habens puellum, quem sancto commendavit Simperto: cujus patrocinio paucos post dies fuit exemptus a tali prælibata corporis deformitate. Capitis fluxus item meritis divi Simperti a quodam depellitur puerulo, postquam parens ejus anulum suum in honorem Viri Dei se vovit oblaturam. Quædam mulier de Zusmerhausen u in die S. Thomæ Apostoli venit divi ad monasterium Udalrici, quæ

doloribus dorsi ac pedum usque eo per sedecim hebdomadas se perhibuit fuisse afflictam, ut nequam et nullo modo aliquo meare quiverit, donec ea ad sancti Simperti sepulchrum se transituram decreverit ac xeniolum in ejusdem Sancti honore se oblaturam sponderit, subito pristinam se indeptam fuisse sanitatem. Item puellus Petri Kugel de Gesserhausen meritis beati Simperti sortitur sanitatem (cum tamen biennio debilitate corporis laboravisset) ubi ad sarcophagum sancti Patris cum lumine ac uno numismate votatus fuit. Margaretha de Aix similiter patris Simperti interventu medetur ab infirmitate perquam magna, postquam se tumbam ejusdem Sancti cum quadam oblatione proposuit accessuram.

35 Joannes Kunig per trimestrem corporis et animi maximis circumdabatur anxietatibus, neque, saltem humanitus, faciliter talibus eximi potuit. Quocirca sancto se Simperto vovit, se quotannis unum oblaturum denarium, obnixè supplicans, ut suam dignaretur misereri ærumnam, et eam ipsam sanctis orationibus eliminatum ire, quod et secutum est. Nam brevi postea utriusque hominis tranquillitatem plenam beati Patris interventu sortitus est. Ingentes quædam persona capitis dolores per notabile tempus perpessa sancti Simperti meritis sanitatem indispiscitur, voto antea emisso, quod duas (quoniam non attendit Deus pretium muneris, sed devotionem offerentis) sub ipsius Sancti honore aures libraret cereas. Puerulus Erhardi Steirer precatu sancti Simperti a gibbositate, quam per quinquennium habuit, eximitur, statim postquam cum oblatione Sancto fuit devotatus. Cuidam personæ oculi diu caeculabantur x et adeo graviter, ut etiam Hostiam sacram, dum a sacerdote in ara elevaretur, nequam contemplari posset. Quæ tandem, postquam sancto Simperto duos vovit oculos, e vestigio lumen sat competens oculorum meruit obtentum iri. Joannes Ziegler de Herbersthofen y item a Deo, qui cuncta solo verbo restaurat, quadam in ruptura sancti Simperti meritis sanatur, posteaquam eidem Confessori mediam se libram cereæ daturum pollicitus est.

36 Persona quædam de Zusmerhausen z ad beatissimi antistitis Simperti sarcophagum se contulit, quæ cordis dolore per mensem, ut adstruebat, quam gravissime fuit affecta. Verum ubi sese promiserit, parumque ceræ (parvos equidem parva decent) ad Sancti sepulchrum oblaturam, pristina mox fuisse sanitati restitutam. Joannes currifex de Pibraco tres circiter annos surdaster existens. Cui, postquam pileum suum siligine fartum divo pollicebatur Simperto, auditus est restitutus. Verum [quia] in persolvendo non fidelem se gessit, nempe capellum haudquaquam semel, quod voverat, plenum obtulit, justo Dei judicio iterum obsurdesebat, quatenus experiretur Superis infidelem, non solum stultam seu temeram aa displicere promissionem. Unde homo mirandum in modum conculcatus, factæ fraudis poenitens, adhuc siligine plenus pileum beato devovit Antistiti. Quod ubi mancipavit effectui, mediantibus precibus, quem invocaverat, impetravit auditum. Quædam persona perhonestæ graves tantisper dolores sustulit cordis, donec vovit,

vit,

anxietatibus, capitis doloribus agitatis, gibboso, caecitanti, heretico,

E

z

y

F

CAP. VIII.

cordis dolore affecta, surdastro

z

aa

A vit, se navaturam, quod una in honore sancti Simperti legeretur Missa, et suum in gazophylacium eleēmosynam poneret, quin et quindecies Orationem Dominicam cum totidem Angelicis Salutationibus suam circa tumbam oraret. His omnibus nempe promissis, hujusmodi cordis dolores mox ab ea eliminantur.

puero infirmo, asthmate laboranti, nocturnis phantasmatibus vexato, morbo diuturno affecta,

37 Sanitas item cuidam puerulo divi antistitis Simperti precatu restituitur, posteaquam uno cum lumine ac denario nec non beatæ Virginis rosario ejus ad sepulchrum fuit devotatus. Quædam persona quatuor circiter annos crebras propter punctiones circa cor anhelitus (quia orthopnoica, id est, suspiriosa fuit) quam maximas habens difficultates, patrocinio sancti antistitis Simperti restituitur sanitati, postquam se decies quotidie sub ejus honore cum totidem Ave Maria Dominicam promisit dicturam Orationem. Andreas, cognomento Hierzog de Purtenbach, triennem habuit filiolum, qui præ terroribus inter somnandum saltem ad tempusculum dormire non potuit. Unde ipsum ad sancti Simperti tumbam una cum libra cera pro liberatione ejus duxit esse sistendum: quo suis ab hujusmodi nocturnis phantasmatibus puer beati Confessoris interventu liberatur. Item eadem tempestate fuit mulier quædam Agathes Tagwerckerin ingenti plus quam quinque annis morbo prædita, cui nullus (tametsi complures habuerit physicos ea propter consultos) mederi potuit, ideo forsitan, ceu pie creditur, [ut] hominibus claresceret, quanti sanctus Simpertus apud Deum esset meriti, cujus postea interventu (nam fecerat ei votum consequendæ sanitatis gratia) corporis firmitudinem accepit.

in itinere periclitanti ex pede, guttate, obstructis faucibus,

38 Præterea sub idem tempus in Vigilia Nativitatis Domini quidam virorum volens, nescio quorsum, proficisci. Porro quia viâ nescius per sex fere horas cepit ultro citroque seu huc atque illuc per campum palare et vagari, nec ullo quivit modo (quia nix terram operuerat) regiam invenire viam. Idcirco se vix citra periculum, sive absque discrimine, ab hominum posse pervenire consortium omnimode desperavit. Verum enimvero simul atque cum tribus rosariis orandis, totidemque luminibus se divi confessoris Simperti sponderat sepulchrum accessurum, per merita ejusdem Patris istiusmodi exoneratur discrimine ac via debita pervenit, quo tendebat. Quædam persona pedem aliquandiu malum habens; et postquam se sancto Simperto constituit votivam, pedisculi omnimodam indepta est sanitatem. Etiam alia persona graviusculus in jugulo aliquandiu dolores perpetens *bb*, sumpta fiducia recuperandæ sanitatis, quadrantem ceræ sancto devovit Simperto, cujus et meritis gratiose ab istiusmodi fuit liberata periculo. Nam *cc* etiam cuidam puellæ ossiculum inter comedendum ad guttur venerit, idque integrum per diem, tametsi plurifaria quiriret remedia, haudquaquam extrahere quivit. Quocirca vel quamobrem, quoniam quovis alio fuit destituta auxilio, sancti patris Simperti cepit flagitare auxilium. Tunc paulo mox, id est, statim cum parvo intervallo mirum dictu! ipsius meritis omnem citra dolorem ossiculum e gurgulio transivit.

Tomus vi Octobris.

39 Demum jam in calce scribendorum Miraculorum haud omittam miraculum plane notatu dignum. Monasterium sancti Martini Prezenhausen, Ordinis divi Benedicti, Augustensis ecclesiæ œconomum, quem Latine dispensatorem rite dixerimus, et nonnulli magistrum curiæ indigetant seu vocant, domus suæ, quam tunc in suburbio Gundelsingen *dd* possederat, habens, cui nomen Thomas Franck, qui per quatuor circiter septimanas adeo gravibus omnium viscerum stimulabatur doloribus, ut desperatus propemodum ab omnibus fuerit. Nequibat enim vel cibi vel potus pitissare quippiam. Omnia siquidem stomachabatur cibaria. Quo fiebat, sibi assistentes nihil præter mortis horam in eo præstolarentur. Subito autem (nec dubium, quin divinitus, quia sine divino Numine nihil salutis inspiratur homini) huic in mentem veniebant miracula, quibus confessor sanctus certe Simpertus in Augusta pollebat Vindelica. Qua de re intimo ex corde flagitare Sanctum orsus est, quatenus et sibi maxima in corporis debilitate constituto dignaretur suppeditare seu auxiliari, pollicens, dum convalesceret, ipsius mausolœum pariter cum conjugæ sua invisurum, ac illic oblationem argenteam sacrificaturum. Quid plura? Nondum infirmus plene votum emiserat, meritis sæpe dicti patris sancti Simperti suffragantibus, per Dei gratiam, a quo omnis medela, viribus fortescere cepit, ac pristina tandem fuit restitutus valetudini. Fecit autem Deus, suis in Sanctis existens mirabilis, hoc miraculum per beati confessoris sui Simperti merita anno MCCCXCIII.

Finiunt Miracula, quorum laude coruscat, etc.

ANNOTATA.

a Bavarix oppido, qua Lycus in Danubium se exonerat, sito.

b An fecit?

c Legendum forte: restituta est huic, veluti, etc.

d Lege, ubi ex Ms. Wiltheimii.

e Promiserat vel pollicita fuerat.

f Ms. Wiltheimii habet: Dremenbach.

g Oppido Sueviæ ad Ilaram fluvium in Augustanæ et Constantiensis diocesium confinio.

h Sueviæ pago ad fluvium Mindel non procul a Danubio.

i Lege: mediantibus.

k Lege: visione in mentem veniente.

l Ms. Gamansii: Eigarzhoffen; Wiltheimii: Sigershoffen.

m Ms. Wiltheimii: biennem.

n Supple ex Ms. Wiltheimii sex; vel duodecim ex Ms. Gamansii.

o Promissis.

p Mentis impos.

q Ita Ms. Wiltheimii; alia: peregraturam.

r Seu Andacense in Bavaria Superiori monasterium, in quod Ordo Benedictinus, ab anno 1132 inductus, anno 1455 postliminio reductus fuit. Mons-Sanctus dicitur a servatis illic Sanctorum reliquiis.

s Videtur litteram h supra.

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UBAURICI incolumitas restituta.

dd

E

F

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
ULDARICI.

t *Supple* : ut vel quod, quam conjunctionem auctor frequenter omittit.

u *Sueviæ pago prope Augustam Vindelicorum.*

x *Cæcutiebant.*

y *Pagum Habertshoven invenio alterum ad Lycum fluvium inter Augustam et Danubium; alterum item ad Lycum Landspergam inter et Fuessen.*

z *Vide hic supra litteram u.*

aa *Lege* : temerariam.

bb *Lege* : perpetuens.

cc *Deest in Ms. Gamansii.*

dd *Situm id oppidum est inter Ulmam et Donawerdam, ubi in Danubium sese exonerat fluvius Brentz, a quo monasterium, Ordinis sancti Benedicti paulo ante memoratum, Prenzenhausen seu Brentzenhausen dictum videtur.*

LIBRI

MIRACULORUM S. SIMPERTI

Ab anno MCCCCLXXXVIII usque ad annum

MCCCXC V. a

PARS III.

CAP. IX.

Tumor pedis, b

Vir quidam discretus et ætate ac moribus fidei dictorum præferens, Joannes Gros dictus, de oppido Weringen b nuncupato, per viginti circiter annos pedis unius inflatione adeo gravatus, ut ad opera, per quæ sibi victus necessaria acquirenda erant, plerumque prorsus invalidus redderetur, votis, hic sancto Pontifici cum oblatione emissis, melius mox dum habere inceperat, atque morbo dietim recedente, sui Benefactoris oblitus, dum per eum vota reddere, atque ad sepulchrum Viri sancti se præsentare differret, morbo redeunte, priores dolores cum penituntine dilati voti gemere cœpit, et lamentabiliter Sancto unam libram ceræ offerens, veniam postulans. Quid autem huic viro post hoc contigerit, et utrumne postea priora beneficia sanitatis per intercessionem Confessoris Divinitas in eum iterum contulerit, mihi non constat.

brachii et calculi dolor, c

41 Quædam honesta mulier, Anna Wagerin dicta, de villa Fischach c, mirabilia de sancto patrono nostro retulit Simperto. Hæc enim per duos integros annos brachium dextrum adeo per vehementissimos dolores sibi inutile redditum ait, ut non solum ad ullos labores inutile sibi fuisse, sed et ex vehementia doloris plerumque in furiam se pene versam adstruebat d. Ergo porro ex clara ejus narratione maleficiis eam adactam fuisse existimo e. Hæc igitur dum vi doloris in diversum cogitabunda, utrum de cætero posset convalere, si sancto Simperto se devoveret, imaginaretur; nec tamen votum voveret deliberata, subito igno-

tum sanitatis vigorem brachio infundi, morbumque sensim recedere advertit, quæ nil certius, quam a sancto Pontifice Simperto hoc sibi donum sanitatis collatum f, quod animo revolverat votum, mox opere cum oblatione complexit, veniensque in die S. Augustini MCCCXCIV ad sepulchrum octavam partem libræ ceræ laude cum eximia afferens. Puellus triennis, dum, lapillo urinæ vetante meatum, nimis doloribus ad extrema pene venisset, parens ejus, colonus villæ, dictæ Arlofried, provinciæ dictæ Reibschonaw, dictus Michaël Gleich, dum, filio misertus, sancto Simperto cum oblatione votum vovisset, mox sequenti nocte, puero dormiente, lapillis absque dolore decentibus, integram recepit sanitatem.

42 Addidit præterea beatus pontifex Simpertus suam magnificare gratiam cum viro prædicto. Nam filia ejus, puella duodennis, dum, ut solet, foris domum cum pueris luderet, fortuito equi ibidem decurrentis impulsu in terram collisa atque altero brachiolo graviter læsa, grandi parentes percussit mœrore. Qui dum inter angustias deprehensi patrocinium sancti Antistitis, de cujus fama plura audierunt, cum voto et oblatione explevissent, mox ejus beneficium in sanitate filia magnifice sunt experti, quod humiliter ac devote petierunt. Michaël Stoffer, ecclesiæ nostræ parochianus, dum subito rupturam passus, intestinis defluentibus, ad omnem laborem inutilis redderetur, calamitatem suam granditer ingemiseret, tandem meritis sancti pontificis Simperti adjutus (nam voto supplicii emisso, omni scilicet de vitæ suæ specialem depromere orationem, nec non singulis Dominicis oblationem offerre, exemplo deinde curatus) non frustra se tanti patroni opem implorasse gavisus est. Quædam honesta mulier Anna Huberin de Mindelhaim g in partu anxia [cum] periclitaretur, voto et ipsa cum oblatione pepi quo caput ornare consueverat, atque ceræ partem h a partu præpropere liberata, salvatori suo ac almo pontifici Simperto gratias ingentes reddidit.

43 Bartholomæus de Czusenalthaim, dum puerum suum tenellum quiddam in deglutendo adeo propemodum suffocatum, ut facies ejus jam ad instar carbonum denigraretur, sancto Pontifici pro ope devovisset se aliquid oblaturum, mox præter existimationem liberatum incolumem cum eximia gratiarum actione et lætitia suscepit. Inflatum dum habuit os Apollonia Kezin de Kasselbach i mulier perquam honesta atque eo usque turgentibus per colla venis, per quatuor hebdomadas tumidum, ut jam nihil certius, quam, defluente ad præcordia sanie, mortem inferre existimares sancto voto Præsuli cum ceræ oblatione, sanitatem recepit integram magno cum jubilo cordis. Leonardus Küng de oppido Echingen k, dum quatuor annorum filium diris per tres continuos dies clamoribus ex dolore calculi cunctos inquietantem sancto Simperto cum oblatione ceræ devovet, lapillo ultro progrediente, præter spem subito quietum atque ab omni dolore liberatum puerulum amplectitur. Anna Prunawein de villa Lechhausen l per quatuor continuos annos ventris et præcipue feminarum continuis gravissimisque

grave brachii vulnus, hernia, partus difficultas,

E

g

h

gutturis obstructio, oris tumor, calculi, ventris et capitis dolores,

i

k

l

simisque

A ^{an profecta?} simisque doloribus defatigata, ita ut plerumque ad omne opus redderetur inutilis, dum se sancto devovisset Simperto, sanata est profecto. Civis quidam hujus civitatis, vir inter præcipuos non mediocris, et se per quatuor continuas septimanas et capitis doloribus et ventris vehementissimis torsionibus vexatum dum B. Mariæ Virgini in crypta Mortuorum ac sancto præsulì Simperto vovisset votum, misericorditer ac integre se sanatum retulit.

phrenesis et testiculi tumor, ventris et capitis dolor, puerperii molestia. m

44 Mulier quædam honesta, vidua pauper de Radaw m castro, in die Assumptionis B. Mariæ puellum unum cum munere octavæ partis talenti ceræ sancto Simperto obtulit. Hic dum ante paucos dies phrenesi terribiliter adeo agigaretur, ut vitam jam eum vel modicam habere diffident omnes, votis cum supplici prece sancto Pontifici a matre ipsius, quam amplius pueri arctabant discrimina, oblati, mox puer a phrenesi liberatur. Intumuerat præterea testiculus pueri unus vehementer, qui liberatus a phrenesi, et ab hoc dolore eum posse liberari matri spes erat in sanctum Simpertum plurima, devovit Sancto, solvit sponso n, et integram a Deo meritis sancti Simperti obtinuit sanitatem. Quidam, Andreas nomine, ex prioribus hujus civitatis dolore capitis ventrisque per quatuor septimanas defatigatus, dum se B. Virgini in crypta Mortuorum ac sancto Simperto cum oblatione devovisset, morbo abeunte, statim se sensit sanatum. Anna Prumillerim de Meringen o, in puerperio molestissima infirmitate adeo gravata, ut tribus continuis diebus clamoribus cunctis secum manentibus requiem omnem negaret, dum sancto Simperto cum oblatione devovetur, dolore sedato sibi aliisque quietem concessit.

CAP. X. delirium, vulnus periculosum,

45 Anno mccccxcv vir quidam inter primos ejus civitatis cives haud infimus asserebat, quia, cum jam ante paucos dies ad thermas perrexisset una cum uxore sua, seu ad balneum naturale, et jam media via occulto Dei judicio comitantem uxorem alienationem mentis omnimodam incurrisse [cerneret], quis inde dolor pudorque virum hunc tenuerit honestum, dicat, qui potest! Anxius itaque et omni humano nudatus auxilio, Deo Sanctisque ejus supplices dedit preces. Denique inter omnes alios Sanctos, quos precibus votisque interpellabat, sancto Simperto peculiariter causam commisit uxoris. Mira res! Nulla intercedente temporis mora, uxor ad mentem reversa paucos intra dies omnino convalescens, Deo Sanctisque ejus, ac præcipue beato Simperto, cum voti solutione debitas pro beneficio tanto retulit gratiarum actiones. Margaretha porro Diettrichin dicta, vulnere periculosissime passa p, ut anhelitu jam prope intercepto, vitam etiam se amissuram trepidaret, dum cum vota ad sancti præsulis Simperti auxilium confugit, mox periculo omni abeunte, frustra se id nequaquam fecisse sensit.

pestis, surditas, q

46 Quidam colonus de oppido Inningen q referens, quia, cum dimidio prope anno elapso filium pestilentia mortaliter percussum, sancto Simperto cum media libra ceræ pro vita impetranda devovisset, atque statim puero sanato,

votum reddere distulisset, apparuisse sibi in somnis visibiliter sanctos Udalicum et Simpertum, et sancto Simperto quidem, quasi indignabundo pro voti dilatione atque comminante, abire disponendo r, sanctum autem Udalicum perstitisse, atque ut votum statim redderet, ne indignationem et vindictam sancti Simperti incurreret, persuadentem. Elisabeth Rymlin de oppido Bobingen tantis capitis doloribus per septem defatigata hebdomadas, ut, vi doloris auditus usu perduto, rationis quoque officium jamjam se amissuram timeret, dum se inter angustias apprehensa sancto Simperto cum oblatione et sacri sepulchri ejus visitatione devovet, sana in paucis illico diebus effecta votum cum gaudio reddens, benefactoris sui Simperti laudes extulit.

perurbatio mentis, faciei tumor, ventris dolor, E

47 Bernardus Stolz de Betmiis, servus strenui militis domini Georgii Gumpergers, dum quadam adversitate adeo mente gravatus atque conturbatus esset, ut tribus continuis horis absque sensu omni atque loquela, velut moriturnus jacuisset, cum per anxiam nimirum atque contristatam suam uxorem sancto Simperto cum cerea imagine atque visitatione ejus sepulchri devovetur, statim sensu loquelaque receptis, patroni sui Simperti ipse gaudens circa ejus sepulchrum cum uxore pariter comitante retulit. Inflata erat facies mulieris cujusdam ex parochia nostra, Dietpurgis nomine, vehementer, adeoque in pejus proficiens intumuit, ut communem flatum cum vita eam amissuram, nemo hesitaret. Denique tanta ejus faciem deformitas obduxerat, ut aspicientibus non hominis, sed larvæ species appareret. Cum igitur ad extremam jam defunctionem devenisset, sancti Confessoris, miserorum consolatoris Simperti recordata, vovit, ut cum octavæ partis talenti ceræ... s. Quo facto, mox mirum in modum sub unius horæ spatio inflatio in putredinem versa, sanie per buccam copiosissime defluente, mulier sanitati pristinæ eximio gaudio restituitur. Vir quidam honestus, Joannes Balneatoris dictus, de villa Ostendorf prope Kaffbeim t, integro anno vehementissimis absque interpolatione ventris doloribus agitatus ad cunctos pene labores invalidus, dum se sancto Simperto devovet atque cum oblatione ejus sepulchrum nudis pedibus visitare promittit, mox sequenti die, morbo ex integro recedente, ad diu insuetos labores impiger progreditur.

surditas, capitis dolores

48 Mira dicturus sum. Accessit ad tumbam sancti Simperti quædam mulier, Narcissin dicta, de villa Puchel, gaudio ipso ac gratiarum actione. Narrabat quippe, quia duæ filiæ (una quidem duodecim erat annorum, altera vero minorennis) dum per dimidium anni curricula absque omni auditu usu surdæ mansissent, voto per anxiam ipsam matrem cum oblatione ac sepulchri visitatione emisso, auditu in paucis diebus redeunte, tinnulas gratiose receperint aures. Vir quidam agricola de oppido Graben u, Bartholomæus nomine... x sensimque per dies dolor invalescebat, ut nil jam certius quam mortem vel vitam ipsam amissuram æstimares. Verum cum, ut miser solent, querulas ingeminaret voces, aucta sibi potius calamitas (æstimo, ut major in eum sancti

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

perurbatio mentis, faciei tumor, ventris dolor,

E

s

t

F

surditas, capitis dolores

u

x

sancti

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

sancti patris Simperti gratia enitesceret) : nempe dum uxor ejus Margaretha cum filia Anna lachrymosis vigiliis ejus lamentabatur miseriam, et ipsæ haud minori capitis dolore pervasæ, et quæ prius viri, nunc suam deflebat miseriam. Verum [cum] de humano desperantes præsidio, ad almi Præsulis patrocinium spem erigentes supplicii prece cum voto oblationis ac sui sepulchri visitationis, ejus opem implorassent, Sancta Trinitas, unus Deus, per suum servum Simpertum tres ipsos homines unico dolore laborantes (curavit.) Et ne fortuito id contigisse videretur, subito sanas se fore senserunt, votum factum ad tumbam redimentes cum oblationibus certis cum maximo gaudio, Dei opera magna narraverunt nobis, anno MCCCCXCV y.

y
phrenesis,

49 Miranda demum succedunt miris. Puer quidam alterius dimidii anni, cujus nomen erat Alexander, nomen patris Jeorius z Bader, matris vero ejus Anna, aviæ autem Elisabeth de oppido Graben sito prope Lantspergam. Omnes votum fecerunt ex parte pueruli Alexandri ad tumbam sancti Præsulis una cum oblationibus tam argenti quam et ceræ. Nam idem puellus per septemdecim hebdomadas phrenesi molestabatur, et hac in tantum vexatus est infirmitate, ut hominibus stupor esset, tantis repulsibus animam e corpore haud executi. Nam in tantum torquebatur, ut spumam pariter cum sanguine ex ore evomeret, oculi vero inversi alteram sui partem protenderent. Quid plura? Voverunt parentes absque effectu ad multorum suffragia Sanctorum.

S. Simperto
intercedente,
sublata.

50 Tandem quorundam persuasu et animo seddit eorum, ut in nomine aliquorum trium Sanctorum ejusdem ponderis et longitudinis cereos accedentes, cujus nominis citius combureretur cereus, ipse Sanctus pueruli patronus fieret, crederetur inhaesitater etiam eundem ab omni liberaturum infirmitate. Miranda res! Cerei tres pariter accensi mirabili inæqualitate ardere cœperunt. Nam postquam reliqui duo ad mediam sui partem descendissent, tertius, qui nomine sancti Simperti accensus fuerat, flammis voracibus ex integro absumptus est. Accessit hinc parentibus major in sancti Dei Simperti aa fiducia amor, ac instantius ejus patrocinium cum pueri oblationis bb voto cerei invocare cœperunt. Et ecce propemodum dimidiam horam, acerbior solito morbus invadens puellum, et adeo torquere cœpit, ut nil jam, quam animam exituram, parentes sperarent. Hac igitur ultima vexatione morbus puero valedicens discessit, nec ultra rediit, et præsentatum a parentibus puerum ad sancti Simperti mausoleum, vidi puellum sanum, speciosum, ridentem atque gaudiosum, nec minus parentes in omni jubilo gaudebant cordis, ac demum gratiarum actiones coram multis hominibus, qui simul aderant, Deo Sanctisque ejus et præcipue gloriosissimo præsuli Simperto referentes. Unde benedictus Deus, qui est mirabilis in Sanctis suis. MCCCCXCV.

C

aa

bb

ANNOTATA.

a Videntur illa ab alio auctore descripta tum ob verba proxime præcedentia, tum ob stili, quo descripta sunt, quæ sequuntur, *Miracula, varietatem.*

b In Suevia ad fluvium Wertach sito.

c In Suevia prope fluvium Eisnach.

d Adstrueret.

e Itaque rebus, quas narrat, scriptor interfuit, saltem partim.

f Supple: existimans aut quid hujusmodi.

g Sueviæ oppido haud procul a cognominis fluminis ortu.

h Locus hic in aliis pariter Mss. nostris luxatus est; quem sic utcumque restituias: Postquam seipsam cum oblatione pepli, quo caput ornare consueverat, atque ceræ partem vovit, a partu præpropere liberata, etc.

i In Suevia non procul Kircheim ad rivi in fluvium Mindel se devolventis ortum.

k Hujusmodi locum in mappis Blævianis reperi prope Donawerdam; alterum, Elching dictum, non procul Ulma in diœcesis Augustanæ finibus.

l Prope Augustam Vindelicorum.

m Item prope Augustam Vindelicorum.

n Sponsa seu promissa.

o Bavariæ pago, duobus aut tribus circiter miliaribus Augusta dissito.

p Alibi: pressa.

q Sueviæ vicus est haud procul Augusta.

r Alibi lego: Et sanctum Simpertum quidem, quasi indignandum pro voti dilatione, atque comminando abire disposuisse.

s Supplendum forte: ad ejus sepulchrum accederet.

t Oppidum Sueviæ ad fluvium Wertarch.

u Prope Lantspergam.

x Quod hic desiderari videtur ex Mss. nostris supplere non licuit; ex sequentibus tamen scriptoris verbis, Bartholomæum ingenti capitis dolore fuisse affectum, colligere est.

y Mss. nostra habent: Acta sunt hæc anno MCCCCXCV.

z Georgius legitur in Ms. Wiltheimii.

aa Lege: in sanctum Dei Simpertum, ut unum e Mss. nostris habet.

bb Oblatione, ex eodem Ms.

E

F

A

ANONYMI SANCT-UDALRICIANI

ACTA

SECUNDÆ INVENTIONIS

ET TRANSLATIONIS

S. SIMPERTI EPISCOPI AUGUSTANI.

Incipit Præfatio ac Prologus de secundaria corporis S. Patroni nostri episcopi Augustensis Simperti Inventione

a, quæ facta est in isto sacro loco anno Incarnationis Majoris numeri millesimo quadringentesimo octogesimo nono b die S. Andreae apostoli.

Auctor S. Spiritus gratiam, ad omnia necessaria, invocul.

c
d

Ad Individuæ Trinitatis gloriam et laudem de beati præsulis Augustensis Simperti secundaria Inventione tractare c Sancti Spiritus gratiam, qui etiam in rebus minimis implorandus est, invocamus, ut, qui eum d in contemptu sæculi et in sui ipsius abnegatione prævenit et secutus est, ipse nos quoque in hac retractatione prævenire dignetur ac subsequi, et efficiat idoneos tantæ magnificæ Inventionis relatores. Nihil enim dignum Deo dicitur sine eo, neque etiam ipse sine se invocatur, cuius nimirum dona sunt, si quis mereatur Omnipotentis opera demonstrare et denuntiare, et ipsum Deum in Sanctis suis magnificare. Et primum quidem Dei dilectum exemplar vobis ac speculum proponamus, et formam in eo apostolicam, et vitam in terris veneremur angelicam, atque, in quantum possibile est, boni æmulatores id ipsum imitemur. Cum enim magnum sit et valde bonum, Sanctorum merita prædicare et extollere virtutes ipsas, atque imitando ambire, acquirere revera optimum est et præcellens: utcumque tamen et cœlitus datur, et divinitus inspiratur, ejusque administratio est gratis. Qui gratiarum distributor dat ex eis, quibus vult, et dividit singulis, prout vult. Nunc igitur, quæ ad communem ædificationem pertinent quæque devotis auditorum animis prodesse ad imitationem possunt, de secundaria tanti Patroni nostri corporis Inventione tanquam gloriosi Principis aggrediamur. Cætera, quæ mundi fuerunt gesta, videlicet ad sæcularem dignitatem spectantia, quamvis relatu digna in memoria æterna, nos tamen omni silentio præterire decrevimus, gestis tantum spiritualibus

C

ex parte recitandis calamum applicantes. Et jam nunc ad ea, quæ religio boni viri et sanctitas exposulat, manus laborare incipiat, ac stilum de ipsius secundaria corporis Inventionem vertamus, quod etiam de sanctis magnisque viris plerumque requiritur, pro virium nostrarum facultate prænotabimus.

Finit Prologus.

ANNOTATA.

- a Prima contigit anno 1064 ex Adilberto.
b Lege: anno 1491, uti habet hujus Translationis clausula.
c Lege: tractaturi.
d Sanctum nempe Simpertum.

Incipit Processus de sancti Simperti reliquiis nuper secundarie inventis.

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

E

Universis, in mari hujus mundi pro fidei Catholicæ mercimonis navigantibus, cujuscunque status, gradus, dignitatis, conditionis aut eminentiæ extiterint, nos Joannes, divina patientia monasterii sanctorum Udalrici et Affræ in Augusta Rheticæ divi Ordinis Benedicti abbas, utinam bene meritis, in præsentî Scripto singulis patefacimus ubilibet etiam constitutis, quod sanctus Simpertus, episcopus Augustensis duodecimus, a Leone Papa hujus nominis tertio, et imperatore Carolo Magno, pientissimi Pipini regis Franciæ filio, in præsulatus dignitate hujus civitatis est sublimatus anno Domini 736 a. Qui cum laudabiliter Augustensem rexisset ecclesiam annis triginta, defunctus est, et in ecclesia sanctæ Affræ martyris suis certis cum antecessoribus ac sanctis pontificibus Augustensibus honorifice sepultus, ubi usque hodie eorundem monstrantur sepulchra, ac omni decenti prosequuntur honore ab omnibus Christi fidelibus. Sed omnibus semotis ambiguis, ut nos ac successores nostri de sancti Simperti, patroni hujus loci, corpore et reliquiis efficeremur magis certiores, et ut præfati Episcopi veneratio augmentaretur et cresceret diutius, nos prælibatus abbas una cum Patribus ac Fratribus hujus monasterii professoribus devotione maxima permoti, tractare cœpimus de ejusdem Præsulis honore, laude, dignitate, nec non de secundaria reliquiarum ipsius Inventione, in simul concludentes, freti auctoritate superiorum ac ordinaria, de ipsius sepulchri apertione fienda, unanimes in domo Domini omnes consensum dedimus, et nacta temporis opportunitate processus talis fuit, ut sequitur.

Decreta ex communi consilio sepulchri S. Simperti vitione,

a

F

2 Divina favente Clementia, dies inveniendarum sancti Simperti præfigitur reliquiarum. Unde ad taliusmodi negotium expediendum domnus reverendus abbas, Joannes de Giltlingen, quatuor de conventu designavit Fratres fide dignos; et cum illud laboriosum nimis foret opus, idem domnus

egestaque humo,

AUCTORE
ANONYMO.
MONACHO S.
UDALRICI.

domnus praelatus eisdem addidit adminiculum, videlicet quatuor honestos viros hujus imperialis civitatis concives, utpote fabricae nostrae magistrum, nomine Burchardum, Georgium Seld aurifabrum, et duos caementarios, scilicet Sifridum et Conradum, cognomento Bierschenk. Hi octo praefati tam spirituales, quam etiam saeculares, petita a domno abbate licentia ac gratiose obtenta, (prius tamen juxta vires valde ad hoc erant dispositi tum peccatorum attritione et contritione, tum eorundem confessione, nec non cum satisfaciendi humili proposito) post se clausis ecclesiae nostrae firmissimis seris propagulis atque pessulis, de sero circa horam septimam crepusculi *b* obedientiae opus maximum humeris ac cervicibus eorundem impositum, cum indicibili gaudio atque spe firma sunt aggressi. Et intrantes ecclesiam, solotenus illico prostrati, Deum verum, qui omnia concedere potest salubria, adoraturi; et sic, praemissis devotarum orationum praeludiis (ut decuit) post hoc humiliter **B** istum adiere sanctissimum locum, ubi reliquiae nostri sancti quiescebant Simperti. Illic forti manu fodere coeperunt, et singulis explicitis prius a domno praelato reverendo exhortationibus ac imperatis, circa decimam seu undecimam vel paulo plus inter laborandum lapidem reperiire quandam, qui superpositus erat sancti Simperti sarcophago, in quo corpus almi pontificis sancti Simperti per multos quievit annos, qui nunc in capitulo nostro sub altari positus et locatus, ab omnibus videri poterit. Quo invento, ipsum lapidem minime deposuerunt seu movere praesumpserunt.

Sancti reliquiae per sepulchrum rimam ab abbate

3 Qui ardore coelitus inflammati laborantes, diligentius cum lineis, ut ita dixerim, oculis lapidem inspexerunt, et in una ipsius lapidis parte rimulam invenerunt sive fracturam parvam, et iterum se ad orationes dederunt humo prostrati consuetas, ac lumine prius per foramen imposito, magno suffusi gaudio tunc genibus flexis devotione maxima omnes per lapidem introspexerunt. Quid plura? Gaudium enimvero additur gaudio, cum omnes libere absque humo in medio lapidei sarcophagi jacentia in patulo conspexere ossa sanctissima patroni nostri Simperti. Quibus visis, ac tripudio cordium haud modice refecti, de tantis mirificis exhilarati sunt reliquiis. Gaudiosa percussi erant formidine ignorantes, plus quid facto opus esset. Tamen fortificati, et viribus factitandi reasumptis, dominum praelatum in nocte per medios advocantes *c* nuntios, quid actum fuerit, declaraturi de elaboratis. Porro domnus abbas ex improvisu excitatus, et propemodum e somno experrectus, festinato gressu veniens attonitus, prius tamen maximo cum suspiramine peccata propria ad dies vitae suae perpetrata detestans ac confessione et contritione purgatus una cum proposito se emendandi. Deinde cum caeteris octo istis divinis interessentibus negotiis ad cordialem dedit se orationem, accessurus ad ipsius sancti Simperti tumbam. Quo perveniente *d* ad informationem caeterorum per lapidis fracturam etiam et ipse introspexit.

4 Qui, cum ossa sancti Simperti patroni no-

stri fidissimi intuitus fuisset, globatim in sarcophago medio ordinatissime locata, in amarissimas prorumpens lachrymas, licet maximo tripudio aspersas, quid tam diceret aut quorsum se verteret, prorsus ignorabat. Tamen secum existentium fretus consilio, statim totam vocari fecit congregationem ad Dei dona contemplandum nostri sancti Simperti ossa sacerrima. Qui omnes, ut veri obedientes mandatis ad statim suorum paruerunt superiorum, ac regulariter congregati, sub intervallo unanimes post sinaxim matutinalem magna cum formidolositate, majori cum reverentia et maxima cum devotione nostri desiderarunt patroni videlicet Simperti invisere mausoleum seu tumbam, et a domno praelato permixti sunt, ut juxta sepulchrum per quamdam lapidis introspicerent rimam. Et aedificatoria loquar: cum praesentes de gremio monasterii sacra intuiti fuissent sancti Simperti corporis pignora, et reliquias conspexere, licet maximo cum gaudio respersas, emiserunt lachrymas, cogitantes intra se atque cordialiter clamitantes: O Deus omnipotens! nos miseri peccatores, hujus regii monasterii alumni, tuae divinissimae regramur majestati pro eo munere, quo nos indignos vernaculos tuos ad hoc divinissimum vocari dignatus es arduum opus, ut ante obitum nostrum ac carnis nostrae tributum corporalibus ossa nostri Patroni cerneremus obtutibus. Et sic omnes spirituali refocillati gaudio, omnes simul in cordium júbilo laudabant Deum Psalmis, Hymnis, Orationibus atque speculativis contemplationibus pro Inventione sanctarum Simperti corporis reliquiarum.

D
ceterisque
monachis
conspiciuntur:

5 Demum his itaque singulis peractis, mandato domini abbatis praefati sepulchrum sancti Praesulis a caementariis clauditur firmissime, et terra superposita tumbae, ossa sancti Patris nostri permanserunt infracta, illaesa ac integra, et nunc postremum, completis ea reverentia ac devotione omnibus, quibus decet, Patres de conventu venerabili ibant ad chorum sanctissimae martyris Affrae pro Laudibus matutinalis Officii inchoandis. Sed patres devoti de congregatione, qui laboribus insudarunt, ad dilectas repedabant cellulas; Laici vero salvo cum conductu ad proprios ibant lares. Acta sunt haec praelibata anno a Christi Salvatoris nostri Incarnatione 1491 pridie Calendas Decembris. Item notatu dignum est, anno Domini 1491 a decimo Calendarum Aprilis usque ad festum sancti Andreae ejusdem anni (hoc erat pridie Calendarum Decembris) opus istud de sancto Simperto magnificentum propemodum permansit imperfectum ac inattentatum. Ratio, ut eo melius omnia ad taliusmodi solemnitatem spectantia per domnum abbatem possent commodosius in tempore semota dilatione disponi, sicut et seriose factum fuit. Nam cunctis per patrem sacristam necessariis die praefixa subordinatis, ad sancti Simperti tumbam actus iste divinus tali modo, ut sequitur, est inceptus.

dein pridie
Calendas De-
cembris,

6 Primo et antecedenter negotium istud de sancto Simperto in die sancti Andreae fuit inceptum, sed prius ubilibet hic Augustae in ambone publicatum, ut Christi fideles se possent melius

convocata
universa
civitate,

cum

A cum devotione ad interessendum praelibatis disponere. Quare praefata die, primo pro Tertius decantandis noster fiebat pulsus magna cum campana, et ad longum iste fuit protractus pulsus: tum ut eo facilius a dominis venerandis de capitulo majoris ecclesiae, et aliorum spiritualium locorum possent se domi in divinis eo liberius explicare laudibus, et tunc maturis pedetentim eorum gressibus ad praedictum venire monasterium; tum etiam pulsus protrahebatur tunc praefatus propter adventum hujus civitatis magistrorum civium ac totius communitatis, ut sic devota mente quilibet devote ac morose ad sursum veniendum absque legitima praepeditione posset venire ad istiusmodi spectacula divina, nostro aeo nobis insueta, incognita inusitataque. Et politia hujus imperialis civitatis circa portas turresque et ubique sagacissime disposita, superiores tantum spiritualium quam et saecularium personarum, una cum omni (ut ita dixerim) populo ad interessendum Dei mirabilibus venerunt, ac humo cordibus prostrati magno cum devotionis fervore ab exordio auscultantes usque in calcem divinarum exitum rerum, ut sic de visis atque auditis suis in aevum posteris acta possent relinquere scriptis veridicis, sicut absque ambiguo factum fuit, etc.

De processione in praefata die habita.

e sepulchro,

7 Singulis jam jam ad processionem habendam per patrem custodem copiose subordinatis, idem sacrista singulis patribus ac fratribus monasterii nostri ac aliorum conobiorum in processione dicta euntibus, cereas accensas inter eosdem distribuit candelas, nec non certis aliis laicis hujus civitatis honestioribus ultra quinquaginta, qui suis candelis per custodes sibi datis circumdabant atque protegebant in ipso solempni actu sancti Simperti reliquias usque post Missae Officium. Ac sic inchoata fuit processio. Nam, cantore principali incipiente Responsorium: « Sint lumbi vestri praecincti et lucernae ardentes in manibus, etc. » et cum fuisset perventum illic, statim devota est habita. Unde finito Responsorio: « Sint lumbi, etc. » cum Versu ac « Gloria Patri, etc. » nec non cum suis repetitionibus, tunc dominus abbas incepit Versiculum: « Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu » cum Collecta: « Omnipotens sempiterna Deus, dirige actus nostros in beneplacito dilecti Filii tui, etc. » Depost per cantorem principalem incepta est Antiphona: « Confirma hoc, Deus, etc. » cum Versiculo: « Benedicamus Patrem et Filium, etc. » una cum Collecta: « Actiones nostras quaesumus, Domine, aspirando praeveneri, etc. »

promulgata prius Augustensis episcopi de illis non auferendis edicto,

8 His devotissime peractis, dominus reverendus abbas saepe dictus cepit instrumentum ad hoc opus aptissimum scilicet caementariorum fossorium ferreum, faciens tres distinctos ictus: « In nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti. Amen. » Deinde porrexit magistro fabricae

ecclesiae Burckhardo fossorium tribuens ei ac vernaculis suis facultatem realiter fodiendi. Et inter fodiendum ab omnibus ibidem congregatis maximum fuit servatum silentium, cum orationibus interim effusis specialiter ad Deum, quatenus istud nostris temporibus inauditum divinum negotium bonum sortiretur finem. Depost fuit mandatum reverendissimi nostri antistitis Augustensis publicatum Friderici de Hochzollern e per fratrem de conventu fratrem Chonradum, domicellorum hujus civitatis prosapiae hand minimum, videlicet de reliquiis sancti Simperti patroni nostri, temerario nil omnino surripiendi ausu nec tollendi, nec vim loco ac patribus ibidem nigri Ordinis divi Benedicti congregatis quomodolibet inferendi, et hoc sub excommunicationis lata sententia poenarum infligendarum.

AUCTORE ANONYMO, MONACHO S. UDALRICI.

e

magno comitatu

E

9 Deinde postquam perventum ad sancti Simperti sarcophagum fuerat, sublato lapide supraposito, incepit pater Prior tunc temporis gloriosissimum in jubilo cordis Hymnum TE DEUM LAUDAMUS cum totius chori prosecutione virili (ut decuit) vocum consonantia, gaudiosis cum lachrymis, nec non cum formali omnium nostrarum campanarum compulsu. Quo audito, in tota civitate subordinatus fuit omnium ecclesiarum pulsus, in honorem et jubilo nostri patroni, sancti Simperti. Deinde, finito Hymno, dominus abbas incepit Versiculum istum: « Gloriosus » Deus, etc. » cum Collecta de sancto Simperto, scilicet: « Deus, qui nobis beati Simperti, etc. » His expletis, dominus abbas noster intravit mausoleum sancti Simperti una cum domino praelato Caesariensi, domino scilicet Georgio ac domino decano de Hochrechberg domino Udalrico, nec non cum certis aliis fide dignis, et ibidem congruis orationibus ac reverentiis factis ad sericos panniculos dominus abbas hujus loci cepit sancti patroni nostri caput videlicet Simperti exiens de sepulchro subsequentibus aliis magna cum devotione, et cuidam patri de conventu tunc temporis praedictae Chonrado Morlin injunxit in virtute sanctae obedientiae, ut ascenderet ambonem et sancti Simperti caput cunctis utriusque sexus hominibus ibidem interessentibus in propatulo ostenderet. Qui declamator Verbi Dei in hoc paruit sui superioris praecipis omni revera, qua decuit, humilitate, devotione ac reverentia locum ascendens eminentiorem, quodammodo consternatus ac tremebundus caput sancti Simperti populo ostensurus, ac omni serio promulganda expedit. O quantus jubilus cordium ibidem manifestatus est omnium interessentium! Ego tamen testor Deum: vidi tunc plurimorum hominum lachrymas ex tripudio cordium effusas, et tali die tantus hominum concursus fuit ad nos, propter videre reliquias sancti Simperti, ut vix stat creditu. Et post ostensionem capitis sancti Patroni nostri populo dominus abbas noster tunc temporis cum praefatis caeteris praelatis iterum in dictam intravit sancti Simperti foveam colligendarum sanctarum reliquiarum causa, ornando cuncta sacri corporis membra, imponentes lineo sarcophago per custodem prius ad hoc divinissimum opus subordinato, donec cupreum fieri jussit sarcophagum, etc.; sic et fecit, etc.

F

AUCTORE
ANONYMO,
MOSACHO S.
UDALRICI,
in ecclesiam.

10 Et instructa processione, cantor chori principalis incepit tubali voce Antiphonam : « Eja Præsul alme Dei, mundum replens gloria, etc. » et caput Sancti portabatur in processione per egregium dominum doctorem ac nobilem doctorem Udalricum de Hochrechperg cathedralis Augustensis ecclesie decanum prædignissimum, et cætera totius corporis partes reliquiarum sancti Simperti portabantur in sarcophago pulcherrimis tapetiis compto per venerabiles dominos nobiles de capitulo majoris ecclesie beatæ Virginis canonicos bene meritos, videlicet per dominum Ludovicum de Lilhart, per dominum Georgium de Sthanberg, per dominum Conradum de Harsther et per dominum Christophorum de Knoringen, qui maxima accensi devotione ac humilitate una cum domino decano prælibato finita processione per ecclesiam nostram posuere totum corpus sancti Simperti super altare sancti Udalrici, et ad statim inceptum est Officium Missæ de sancto Simperto, scilicet : « Statuit ei, etc. » quod solemniter fuit percantatum per reverendum dominum abbatem nostrum tunc temporis, ut puta Joannem de Gillingen nobilem, manentibus ibidem domino Vicario in spiritualibus Augustensis ecclesie, scilicet domino Heinrico de Liechtenau, una cum dominis de capitulo præfatis, et domino honorando Cæsariensis monasterii prælato dignissimo, scilicet domino Georgio, nec non plures alii utriusque status domini usque in calcem Officii in maximo Spiritus fervore manserunt.

inde vero in
sacristiam
deferuntur.

11 Demum Officio de sancto Simperto patrono nostro solemnissime, ut decuit, in jubilo cordis devotissime sic percantato, et finitis gratiarum actionibus Deo ab omni populo congruis, singuli transiere ad propria alimenta sumpturi. Sed reliquæ omnes manebant super altare sancti Udalrici præfatum, usque post Completorium illius diei bene custoditæ per duos devotos patres de conventu, quibus per dominum abbatem associati sunt certi nostri monasterii vernaculi armati pro reliquiarum custodia præfatarum, et peracto Completorio, iterum facta est processio. Nam dominus abbas prælatus noster sæpe dictus, indutus ornamentis, cum patribus de conventu ac fratribus singulis processionaliter venit ad chorum sancti Udalrici, finito Completorio, præcedentibus faculis ac luminibus accensis, maximo cum serio et devotione, reliquias sancti Simperti recipientes de altari sancti Udalrici portaturi ad sacristiam reliquiarum cum solemnibus de sancto Simperto Responsorio, ut puta : « Sancte Dei Simperte, virtutum gratia plene, spes miserorum, decus ecclesiarum, intende preces populi supplicantis, ut impetres veniam pro delictis. » etc. Ecce, quia supra pauca fidelis extitisti, supra multa constitutus in gaudium Dei tui introisti : intende, » adjicientes : « Gloria Patri, etc. » suis una cum repetitionibus, scilicet : « Intende. » Quibus finitis, dominus abbas in præsentia totius conventus sarcophagum reliquiarum sancti Simperti suo sigillo munivit et clausit, ne forte furtim aliquid subtrahi posset, sicut desuper in mandatis idem dominus abbas habuit a reverendissimo nostro Augustensi usque ad lo-

tionem ex optimo vino. Ubi sua paternitas in aliquorum præsentia sigillum suum removens ad lotionem sanctorum reliquiarum, ac diligentius postmodum ac sarcophagum recolligens clausit, atque suo munivit sigillo. Et, factis reverentiis solitis, tam dominus abbas, quam et conventus exierunt de sacristia ad quietem, videlicet suarum habitationum, illic in Christo Jesu pausaturi usque ad excitationem matutinalis Officii. Hæc acta sunt die sancti Andreae Apostoli anno Domini 1491.

ANNOTATA.

a Manifestus est hic error, cum neque ad annum illum Carolus, neque, qui ante hunc mortuus fuit, Simpertus, vitam protraxerit ex dictis in Commentario prævio.

b Vespertini.

c Lege : advocant.

d Lege : perveniens.

e Dedimus illud num. 55 Commentarii prævii.

ANONYMI SANCTI-UDALRICIANI

HISTORIA

TRANSLATIONIS TERTIÆ S. SIMPERTI

Incipit Prologus in Translationem secundam a S. Simperti, Augustensis Episcopi patroni nostri gloriosissimi, quæ fuit facta anni 1492 III b Feria Paschatis.

Scripturus secundam Translationem beati Simperti, episcopi Augustensis, grandi quidem affectu, sed impari facultate materiam sacram aggredior duo hæc finaliter intendens, ut virtutum et meritorum ejus auctor Deus in illo gloriificetur, et de lucerna in domo Domini sublimiter accensa pietatis ac devotionis lucem fideles accipiant : Christi enim bonus odor est in ipso, et in universa Ecclesia tanquam paranympus et amicus sponsi fragrans et ipse unguentis optimis, unguento contritionis ac devotionis et in Deum ac proximum pretiosæ pietatis. Unguentum enim contriti cordis et humiliati tanquam pauper spiritu pedibus Domini suppliciter exhibuit aperiens os suum in oratione, et pro delictis suis jugiter interpellans : unde et Christus purgavit peccata ipsius, et exaltavit in æternum cornu ipsius. Unguentum autem devotionis, in quo recordatio divinorum beneficiorum intelligitur, in obsequium divini cultus tanquam in caput Redemptoris tam pie ac copiose effudit, ut expresse de illo dictum videatur : « Et domus impleta est ex odore unguenti. » Non solum enim in sua persona

S. Simperti
Translationem :
F

sona

A sona tanquam sacerdos et pontifex exhibitionem cœlestium Sacramentorum obtulit Domino Sacrificium justitiæ oblationes et holocausta accedens per semetipsum ad Deum, sed etiam in diversis locis tam vicinis, quam et remotis grandi sumptu et labore Christo multas fundavit et restauravit ecclesias, in quibus miserationes Domini jugiter recolantur, et spiritualibus disciplinis ac divinis sacrificiis mors Domini annuntietur, donec veniat. Unguentum autem pietatis, quod de latissimo sinu charitatis ex omni sp̄e misericordiæ tanquam ex aromatibus et omni pulvere pigmentario universo Christi corpori præparatur, quis abundantius membris Christi exhibuit?

ob egregia
ejus merita
describit au-
ctor.

B 2 Taceo infinitas (ut ita dixerim) ejus expensas et miserationes, quas fecit in ecclesiis Domini coram Deo immortales: pertranseo eleemosinas illius, quas in locis definitis, in hospitalibus et mansionibus pauperum diligentissima cura instituit. Redemptiones captivorum, quas non solum in sua diocesi, sed etiam in aliena loca extra episcopatum suum Augustensem mittendo erogavit, et immensam pecuniam, quam de manu ejus in cœlestes thesauros manus pauperum quotidie deportaverunt, quis enumerare sufficiat? Profecto miserationes super omnia opera ejus. Hæc idcirco brevi epilogo præmisi, ut, quantus sit iste patronus noster Simpertus, de quo in processu dicendorum sermo de translatione habendus est, in capite libelli videatur, et de tanto Pontifice ac novo hujus loci mirifico Patrono non solum nostra specialiter, sed etiam omnis generaliter Ecclesia glorificetur: qui, senescente jam sæculo et ad occasum vergente, secundum incrementa et consummationem perfectionis apparuit « quasi stella in medio nebulae, » et quasi luna plena in diebus suis lucens, et « quasi sol refulgens, » sic sanctus Simpertus refulsit in templo Dei. Romani imperii ac sacerdotii firmamentum, gemma sacerdotum, prædicator veritatis et doctor gentium, Martha frequens et fervens in obsequio Domini Jesu, pater, minister ac susceptor peregrinorum, captivorum et omnium membrorum Christi. Scripta sunt hæc in libro hoc, quæ religiosi ac monasticæ vitæ viri probatissimi ab ipso gesta antecessores nostri, semoto omni ambiguo, ac fide digni legerunt, nec non ab antecessoribus suis experti sunt, et nobis posteris fideliter scriptis reliquerunt, ut sic (ut profertur) in testimonio veritatis nihil privati amoris et gratiæ inseratur, sed opera ejus, quæ in Deo facta sunt, summa sinceritate et veritate in honorem Dei et utilitatem Ecclesiæ proferantur.

Explicit Prologus Translationis ac vita sancti Simperti et episcopi Augustensis duodecimi.

S. Simperti secundæ Translationis relatio.

Anno 1492
S. Simperti
reliquiæ de-
center com-
positæ,

R elaturus jamjam modicum de secunda corporis sancti Simperti translatione, et antequam incipiam de eadem quidpiam loqui, velim unumquemque hanc materiam lecturum, visu-

Tomus VI Octobris.

rum, nec non auditurum; non ignorare in præsentiarum; quod a tempore secundæ Inventionis corporis sancti Simperti, scilicet a festo sancti Andreæ Apostoli anni 1491 usque ad gaudiosa Paschatis festa Translationis ejusdem, ut puta tertia feria anni immediate subsequentis, scilicet 1492, a domino prælato tunc temporis loci præfati, et a Congregatione totali reliquiæ sancti Simperti in maxima sunt habitæ veneratione, ac maximo timore atque tremore in sacristia custoditæ. Etiam illico post hoc dominus abbas cæteros patres sacre religionis zelatores hujus loci substituit fide dignissimos, qui maxima cum devotione totius corporis reliquias in optimo laverunt vino, et finito meri pretiosi mundamine corporis sancti Simperti patroni nostri, ex mandato domini prælati ac conventus adscitus et vocatus ad hoc est ordinarius noster physicus tunc existens, vocabulo doctor Bartholomæus de Weilheim, ad interessendum ossium sancti Simperti lineamentali compositioni, sicut et idem præceptis nostris atque rogatis libens paruit. Namque optime qualificateus, utpote de suis atritus ac contritus peccatis, devota ac integra confessione facta eorundem, nec non bono satis faciendi proposito pro illis, licentia a recipiendis dominis accepta, videlicet Ordinario episcopatus, nec non atque etiam a domino hujus monasterii prælato bene merito, tunc temporis domino Joanne de Giltlingen nobilis prosapiæ, sancti Patroni nostri corpus lineamentaliter maxima cum industria et labore composuit, et ordinatissime compegit omnium nostrum in præsentia, nec non aliorum plurimorum patrum de diversis Ordinibus et Observantiis, qui etiam his intererant sacri corporis compositionibus indicibili cum devotione tempore ordinandorum, scilicet angariæ c, qui tunc temporis hospitalitatis causa suam nobiscum traxerunt moram. Hæc cernentes mira, gavisus sunt tripudio magno in Domino Jesu, ad propria abeuntes loca, Deo laudes dederunt permaximas et sancto Simperto, visa domi relaturi ac audita, etc.

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

E

c

expeditis
omnibus ad
translationem necessa-
riis,

F

4 Etiam notum sit per præsentibus omnibus subsequentibus nobis, quod omnia ossa totius sancti Simperti corporis ibidem erant integro numero ducenta decem et novem, et triginta et duo dentes ex integrali numero, demptis duobus pro videri meo (ut non mentiar) dentibus. His itaque peractis ac diligentius inspectis, reliquiæ sancti Simperti decenter ad sarcophagum cum mundissimis et pretiosis pannis sunt reclusæ, et per dominum abbatem nostra in præsentia suo sigillo iteram munitur, ut prius in sacristia post Inventionem factum fuit, sicuti per dominum episcopum nostrum dominus abbas et nos desuper habuimus mandatum. Quare, expletis istis narratis, ad statim reliquiæ sancti Simperti per devotos de conventu patres ac fratres iterum omni honore prosequendo (ut decuit) candelis et faculis præeuntibus, portatæ sunt de aula domini abbatis in sacristiam. Et tunc de illis sacris negotiis nil plus in antea actum est a quoquam usque ad prælibata Paschatis festa Translationis secundæ fiendæ. Sed interim per dominum abbatem loci ac suos omnia præparabantur neces-

AUCTORE
ANONYMO.
MONACHO S.
UDALRICI.

saria ad istam translationem futuram fiendam atque depositionem juxta omnium virium facultatum suarum, praestolantes deinceps regiae majestatis adventum, nec non aliorum plurimorum imperii principum tam spiritualium, quam et saecularium ad hoc divinissimum opus peragendum adventandorum, qui et negotio isti interfuerunt devotissime una cum utriusque sexus populo, sicut latius, Deo dante, patefacturus sum in subsequentibus immediate.

feria in Paschatis ad sepulcrum insigni honore referuntur.

5 Anno Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Indictione decima, vicesima tertia die mensis Aprilis, et fuit tertia feria Paschae, Innocentio Papa Octavo naviculam Petri regente, sceptro imperiali Friderico Tertio tenente, ac Maximiliano ejusdem Friderici filio Romanorum rege cunctis imperantibus, sub reverendo patre et domino Friderico Secundo, episcopo Augustensi, atque huic cenobio domino Joanne de Giltlingen abbate presidente, sancti Simperti ossa de humo levata in hunc sarcophagum ac sepulturam hanc cum solemnitate decenti recondita sunt, ac, ut cernitur, reclusa praesenti invictissimo rege Romanorum supra dicto, ac episcopo et abbate praedictis, assistentibus ac adjuvantibus eis reverendis patribus et dominis, domino Udalrico episcopo Adrimitano, ejusdem episcopi praedicti suffraganeo ac vicario in spiritualibus generali, domino Bartholomaeo abbate monasterii Sanctae Crucis in Werdea, domino Georgio monasterii Caesariensis abbate, domino Georgio abbate sancti Michaelis in Fultenbach, domino Udalrico de Hochenrechberg decano majoris ecclesiae cum reverendis dominis sui capituli ac toto clero civitatis Augustensis, adjunctis eisdem principibus, comitibus, baronibus, militibus, nobilibusque multis cum magistris civitatis et populo multo. Ista de secunda sancti Simperti translatione ac depositione novissima superficie tenus et succinte sint dicta ac compendiosissime; sed de modo ac forma omnium actorum in ista translatione, Deo duce, ampliori stilo egent, ut statim in sequentibus patefiet *d*. Nam nostro in aeo talis solemnitas apud nos non est celebrata alicujus Sancti reliquiarum inventarum, iterum in eundem locum licet aliquantulum altius depositarum, sicut jam actum est, etc.

ANNOTATA.

a Secundam, inquit auctor, nempe translationem, eo quod eam, quae anno 1491 est facta, habeat pro Inventionem secundam.

b At Fridericus, episcopus Augustanus, in confecto de hac Translatione instrumento, factam ait die Lunae, vicesima tertia Aprilis, quae erat feria II Paschae. Incidit Paschatis Dominica anno 1492 in 22 Aprilis, ac proin dies vicesima tertia ejusdem mensis in feriam II, non III. Hunc anonymi locum secuti videntur Stengelius et Corbinianus Khamm, num. 55 Commentarii praevii laudati.

c Seu Quatuor-temporum quadragesimalium.

d Videtur his verbis auctor de hac Translatione plura polliceri; verum, quae ea sint, ignoro. Suspicio tamen hic eadem, quae in proxime subdendo episcopi Augustani de ea diplomate continentur, indicari.

FRIDERICUS, DEI ET APOSTOLICAE
SEDIS GRATIA EPISCOPUS AU-
GUSTENSIS, universis et singulis
Christi fidelibus praesentibus et futu-
ris salutem in Domino sempiternam,
cum notitia subscriptorum a.

Gloriosus Deus in Sanctis suis et in Majestate mirabilis, cujus ineffabilis altitudo prudentiae nullis inclusa limitibus, nullis etiam terminis comprehensa recti censura judicii caelestia pariter et terrena disponit, etsi cunctos ejus ministros magnificet, altis decoret honoribus et caelestis efficiat beatitudinis possessores; illos tamen, ut dignis digna rependat, potioribus attollit insigniis dignitatum, et praemiorum uberiori retributione prosequitur, quos digniores agnoscit et commendat ingentior excellentia meritorum. Praeterea, si quisque multum laborat duces invenire, qui eum alicui mortali adducat, quanto magis duces generis humani, qui pro nobis hominibus ad Deum interpellant, sunt honorandi, quorum reliquias dominator Christus fontes nobis praebuit salutare, multiformia beneficia irrigantes? Illos enim honorando in eis honoramus et mirabilem praedicamus, qui ipsos sanctificavit.

2 Hinc est, quod, cum alias quondam bonae memoriae dominus Petrus Cardinalis et episcopus Augustensis praedecessor noster a quondam felicis recordationis domino Nicolao Papa Quinto indultum impetrasset et obtinisset, quatenus divinum diurnum atque nocturnum Officium de sancto Simperto episcopo, qui in monasterio sanctorum Udalrici et Affrae Ordinis sancti Benedicti Augustensi requievit tumulatus, per abbatem et conventum ejusdem monasterii possent inibi peragi; ipseque sanctus Simpertus a Christi fidelibus de caetero pro Sancto nominari, reveri et venerari, serie litterarum praefati quondam domini Petri Cardinalis desuper confectarum b. Nos cupientes reliquias ejusdem sancti Simperti pro majori veneratione in lucem produci, ne lucerna accensa in absconso aut sub modio teneatur. Quocirca venerabili nobis in Christo dilecto Joanni de Giltlingen abbati dicti monasterii concessimus facultatem, cujus praetextu ipse, coasumptis pluribus praelatis et egregiis personis tumulum sancti Simperti, qui ante capellam ad altare sub vocabulo suo consecratum, in ecclesia dicti monasterii situabatur, cum solemnibus processione in conspectu multitudinis populi publice accedens, reliquias suas in sarcophago ibidem contentas effodit, et ex eodem recepit, novo sarcophago ad hoc construendo, imponendas, prout haec in litteris inde confectis limpidius clarent.

3 Verum, facto in eodem loco pro ipsis reliquiis imponendis et inibi conservandis novo mausoleo sive sarcophago super terram elevato, nos Fridericus, episcopus volentes, more vigilis pastoris, quod dictae sancti Simperti reliquiae devotius venerentur,

D

a

Fridericus
episcopus
Augustensis

E

S. Simperti
reliquias,
data ad id
Udalricum
a se facultate,

F

b

coram se et
Maximiliano
Romanorum
rege alisque,

A nerentur, quo Dominus noster Jesus Christus ipsius intercessionibus vota dirigat fidelium, et ad gratiam exauditionis perducat, easdem reliquias debitis honore et reverentia suspicientes, caput videlicet ejusdem sancti Simperti, adstante nobis et auxiliante serenissimo et invictissimo principe et domino, domino Maximiliano c, divina favente Clementia Romanorum rege primo semper augusto, Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiae, etc, archiduce Austriæ, duce Burgundiæ, Britanniae, Lotharingiæ, Brabantiae, Limburgiæ, Lucenburiæ et Geldriæ, comite Flandriæ, Tyrolis, Arthesii, Burgundiæ, Palatino Hanoniæ, Hollandiæ,

* lege Mechlinie

Zellandiæ, Namurci, Zutphaniae et Mechliæ sacrique Imperii marchione ac domino Frisiæ et Salinarum per nos, reliquias vero reliquias hujusmodi in quodam sanctuario per certos, quos nobis duximus in hoc actu adjungendos, videlicet reverendum in Christo patrem et dominum, dominum Udalricum, dicta gratia episcopum Adrimitanum, suffraganeumque nostrum, et præfatum Joannem, dicti sanctorum Udalrici et Affræ Augustensis, venerabilesque in Christo nobis dilectos Bartholomæum sanctæ Crucis in Werd, Georgium in Fuldenbach præfati sancti Benedicti et Georgium in Roggenburg Præmonstratensem, nostræ diocesis monasteriorum Ordinum abbatibus, adstantibus eis et cooperantibus illustribus et generosis principibus et dominis Christophoro et Wolfgango comitibus Palatinis Rheni, Superioris et Inferioris Bavariae ducibus, Rodolpho principe in Anhalt, et Eberhardo Juniore comite de Wirttemberg, in processione circumcirca septa ipsius monasterii sanctorum Udalrici et Affræ cum clero et populo ad hoc congregatis et vocatis laudabiliter habita, usque ad novum mausoleum seu sarcophagum prædictum solemniter bajulatum, et bajulatus publice Jesum proclamari et commendari fecimus.

B Et servatis solemnitatibus singulis in his servari solitis, capite ipsius sancti Simperti, ut in monasterio sanctorum Udalrici et Affræ prædicto apud thesaurum aliorum reliquiarum Sanctorum inibi consistentium honorifice habeatur, per nos ordinato, atque una de costis ejusdem sancti Simperti sigillo dicti altaris sub vocabulo suo per nos consecrati inclusa, nec non quadam ex iisdem reliquiis sancti Simperti particula unius pollicis fere longitudinis et spissitudinis præfato domino Maximiliano regi id petenti tradita, et quadam alia minori earundem reliquiarum particula pro nobis reservata et recepta; cæteras vero omnes et singulas sancti Simperti reliquias ad novum sarcophagum supradictum posuimus, perpetuo inibi conservandas, eundem sarcophagum cum summa diligentia claudi jubendo et faciendo, assistentibus etiam nobis in præmissis venerabilibus et honorabilibus nobis sincere dilectis: Laurentio Velma sancti Georgii, Vito Fakler sanctæ Crucis, monasteriorum Ordinis sancti Augustini Canonicorum Regularium Præpositis, Jacobo Conzelman decano sancti Mauricii Augustensis, Heinrici de Liechtenau nostro in spiritualibus vicario, Conrado Harscher scholastico, Ludovico de Züllnhart, Burckhardo de Freiberg, Andrea

excepto capite altisque paucis,

C in der Klingen, Christophoro Knoringen, Georgio Schwabsberg, Wolfgango de Züllnhart, et Conrado Frolich officiali, nostræ ecclesiæ majoris canonicis, Joanne de Salinis decretorum doctore, Sedis Apostolicæ protonotario, nec non religiosis Fratribus sæpe dicti monasterii sanctorum Udalrici et Affræ, videlicet: Wilhelmo Ranger Priore, Joanne Stenglin Subpriore, Matthia Umhofer, Thoma Rieger, Wilhelmo Wittver, Petro Conrado et Leonardo Wagner, Conrado Morlin, Joanne Peurlin, Simone Weinhart, Balthasare Kramer, Joanne Griesher, Sigismundo Zymermann, Leonardo Weinlin, Heinrico Hayden, Sigismundo Lang, Stephano Thegen, Andrea Burg, Leonardo Gregg, Udalrico Flechsenhar, professis; Simone Ridler, Erasino Hueber, novitiis; Bernardo et Laurentio conversis.

5 In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium præmissorum præsentibus nostras litteras sive præsens publicum instrumentum exinde fieri et præfati serenissimi domini regis Romanorum id mandantis nostrique sigillorum una cum subscriptionibus notariorum infrascriptorum jussimus et fecimus appensione communiri. Datum et actum Augustæ in monasterio ac locis supra dictis sub anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Indictione decima, die Lunæ, vicesima tertia mensis Aprilis, quæ erat feria secunda Paschæ, Pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri Innocentii, divina Providentia Papæ Octavi, anno octavo, regnantibus gloriosissimo et invictissimo principe et domino domino Friderico, dicta favente Clementia, imperatore Tertio, et præfato serenissimo domino Maximiliano rege Romanorum ejus nato semper augustis; præsentibus ibidem generosis strenuis, nobilibus, spectabilibus et egregiis ac providis viris dominis: magistro Francisco de Ponte, oratore et cancellario regis Angliæ, Francisco Wolfgango de Hohenzollern, Christophoro de Sonnenberg, Nicolao et Joanne regni Croatiae de Frankenhaim comitibus, Christophoro de Limburg, sacri Romani Imperii Pincerna, Martino et Erhardo de Bolhain, Georgio von Stain in Goffen, Sigismundo de Rorbach, Georgio de Kastelwart, Leonardo de Fronberg vom Hag, Michaelae de Eizingen, Georgio de Kalten baronibus, Wilhelmo de Pappenhaim, Magno et Leonardo juniore de Hohenreichen sacri Imperii Marscalcis, Philippo Loit ex Burgundia, magistro curiæ dicti domini regis Romanorum, Caspate Meck camerario ejusdem domini regis, Ernesto de Welden, Diepoldo vom Stain, Jacobo de Landau militibus, Walhar-do de Knoringen, Paulo et Andrea de Gildlingen, Georgio Marschalco de Biberbach, Dietmato de Liechtenau, Heinrico de Paulsweil, Petro de Frodenberg, Ulrico de Weichs, Georgio Buchbech, Georgio de Aw, Georgio de Lizelstain, Jacobo Geblin vom Pfird ex Sunco, Georgio de Lilberg ex Styria, Georgio de Liechtenstain, Wilhelmo Gufs armigeris nobilibus, Wilhelmo Vorchtel, secretario nostro et magistro, Jacobo Pflanzenman curiæ nostræ Augustensis procuratore, dictorumque Joannis abbatis et conventus

AUCTORE ANONYMO. MONACHO S. UDALRICI.

in novum sarcophagum translatus fuisse testatur,

E

F syndico,

AUCTORE
ANONYMO,
MONACHO S.
UDALRICI.

syndico, atque Sigismundo Goffenprot, Joanne Langenmantel, Hilpoldo Ridler, Ludovico Hoser magistris civium, Georgio Ott, praefecto civitatis Augustensis, Bartholomæo Ridler canonico Tridentino Decretorum, Conrado Peytinger et Sebastiano Illsung legum doctoribus, Georgio Herwart, Leonardo et Jacobo Rechlinger, Luca Dain, Georgio Canzelman, Georgio Ridler, et Joanne Hemerlin civibus Augustensibus, testibus ad praemissa vocatis specialiter atque rogatis.

ac suo id pa-
riter testimo-
nio

6 Et ego Jacobus Wirsing, clericus Augustensis diocesis, canonicus ecclesiae sancti Mauritii Augustensis, publicus sacra imperiali auctoritate notarius, quia praedictis processioni, reliquiarum bajulationi, proclamationi, commendationi, in sarcophagum novum depositioni et requisitioni, omnibusque aliis et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, coram serenissimo principe et domino domino Maximiliano Romanorum rege, et per reverendum in Christo patrem dominum Fridericum episcopum Augustensem praedictis fierent et agerentur, una cum notariis infra et testibus supra scriptis praesens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi, ideoque hoc praesens publicum instrumentum manu alterius fideliter conscriptum exinde confeci, subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum nominatorum regis et episcopi sigillorum appensione signavi et munivi rogatus et requisitus in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum.

B

subscripti
hic

7 Et ego Joannes Fischer de Dinkelshuphel, clericus diocesis et canonicus S. Mauritii scribaeque juratus curiae Augustensis, publicus imperiali auctoritate notarius, quia praedictis processioni, reliquiarum bajulationi, proclamationi, commendationi, et in novum sarcophagum positioni, omnibusque aliis et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, coram serenissimo principe et D. D. Maximiliano Romanorum rege per rev. in Christo patrem et D. D. Fridericum episcopum Augustensem praedictis fierent agerentur, una cum notariis sub et testibus supra scriptis praesens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideoque hoc praesens instrumentum manu alterius fideliter exinde confeci, subscripsi, publicavi et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et episcopi sigillorum appensione signavi et munivi, in fidem et testimonium omnium singulorum praemissorum rogatus et requisitus.

C

notarii pu-
blici

8 Et ego Petrus Mor de Aichach, clericus Augustensis diocesis, publicus apostolica et imperiali auctoritatibus notarius, curiaeque Augustensis causarum scriba juratus, quia praedictis processioni, reliquiarum bajulationi, proclamationi, commendationi, et in novum sarcophagum positioni, omnibusque aliis et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, coram serenissimo principe et D. D. Maximiliano Romanorum rege, per rev. in Christo patrem et D. D. Fridericum episcopum August. praedictum fierent et agerentur, una cum notariis publicis sub et testibus supra scriptis praesens et personaliter interfui, eaque

omnia et singula sic fieri vidi et audivi. Ideoque hoc praesens instrumentum manu alterius fideliter scriptum exinde confeci, signoque ac nomine et cognomine meis solitis et una cum praelibatorum dominorum regis et episcopi sigillorum appensione in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum rogatus et requisitus signavi et communivi.

D

9 Et ego Joannes Bayr de Haydenhaim, clericus Augustensis diocesis, artium liberalium magister et decretorum licentiat, publicus imperiali auctoritate notarius, quia praedictis processioni, reliquiarum bajulationi, proclamationi, commendationi et in novum sarcophagum positioni omnibusque aliis et singulis praemissis, dum sic, ut praemittitur, coram serenissimo principe et domino domino Maximiliano Romanorum rege per reverendum in Christo patrem et dominum dominum Fridericum episcopum Augustensem praedictis fierent et agerentur, una cum notariis et testibus supra scriptis praesens interfui, eaque sic fieri vidi et audivi. Ideoque hoc praesens instrumentum, manu alterius fideliter scriptum, exinde confeci, subscripsi, publicavi, et in hanc publicam formam redegi, signoque et nomine meis solitis et consuetis una cum praefatorum dominorum regis et episcopi sigillorum appensione signavi, in fidem et testimonium omnium et singulorum praemissorum rogatus et requisitus.

confirmant.

E

Ad mandatum Domini regis proprium.
Con. Stürzel, juris doctor, regius cancellarius subscripsit.

ANNOTATA.

a *Harum litterarum apographo, apud nos servato, haec praefata leguntur verba:* Testimonialis Littera Friderici, episcopi Augustensis, de translatione S. Simperti cum regiae Majestatis sigilli appensione. Visum et admissum per regiam Majestatem.

b *Data sunt haec litterae anno 1468, die vi Januarii, in quibus ita loquitur Petrus:* Notum igitur facimus universis, et in verbo veritatis testamur, quod nobis alias de anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo, in anno jubileo, coram quondam beatae memoriae sanctissimo in Christo Patre et Domino nostro, Domino Nicolao Papa quinto, in Urbe Roma personaliter constitutis, Sanctitati suae Historiam et Legendam de beato Simperto confessore, in sancta Augustensi ecclesia episcopo et praedecessore nostro, nobis ex vetustissimis codicibus monasterii nostri sanctorum Udalrici et Affrae Augustensis, Ordinis S. Benedicti, traditas exhibuimus, ostendimus et assignavimus, ac eandem Sanctitatem suam, de miraculis et vita, quae per ipsum beatum Simpertum quotidie in dicto monasterio nostro, in quo reliquiae beati Simperti cubant, fierent, quodque in honorem ejus et reverentiam altare ibidem aedificatum et consecratum esset, et ejus crebrescentibus miraculis, quibus coruscare non ces-

F

sant,

A sant, publice longo tempore ultra memoriam hominum per Christi fideles ejusdem capellæ limina frequentarentur, et ibidem crebrius fidelium vota, preces et suffragia effunderentur et solverentur, aliquatenus informavimus. Unde prædicta Historia et Legenda, quæ in ipso monasterio per abbatem et conventum de Beato frequentatur, per præfatum sanctissimum Dominum nostrum Papam visis, et quantum opus fuerit, de singulis informatum. Idem sanctissimus Dominus noster Nicolaus Papa quintus, ut in æterna memoria esset justus, ac nomen ejus requireretur a generatione in generatione et ne recederet memoria ejus, vivæ vocis oraculo et auctoritate Apostolica concessit et indulisit, ut abbas et conventus dicti monasterii nostri sanctorum Udal-

rici et Affræ Augustensis Officium divinum tam diurnum, quam nocturnum cum Historia et Legenda per nos Sanctitati suæ ostensis et in codicibus et libris veteribus de sancto Simperto re-
 pertis, debita cum reverentia cantando persolvere possent et deberent, ipseque beatus Simpertus per eos et alios Christi fideles de cætero tanquam Sanctus sine alicujus peccati labe et transgressionis nota revereri et venerari possit, et valeat eadem auctoritate simili vivæ vocis oraculo concessit et indulisit.

c Hinc patet, verba illa : Inspectante Maximiliano, num. 54 Commentarii prævii linea 36 posita, ad lineam 42 seu antepenultimam transferenda esse, et istic ita legendum : pompa prorsus insigni et inspectante Maximiliano, etc.

AUCTORE
 ANONYMO,
 MONACHO S.
 UDALRICI.

B

DE S. GERALDO,

COMITE AURILIACENSI, CONFESSORE

AURILIACI IN ALVERNIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

§ I. Cur Geraldum Auriliaci consignemus; a quo et quando Vita ejus litteris fuerit mandata.

CIRCA ANNUM
 DCCCCLIX.

S. Geraldus,
 quem Auriliaci,
 exposito loci hujus
 situ, hic signamus.

C

Auriliacum vel, ut ab aliis scribitur, Aureliacum seu Aureliacus, Aureliacum et Orliacus; aut etiam, prout, appellatione a nomine, quo locus is Gallicæ dicitur Aurillac, non inepte, ut apparet, deducta, in Geographia a Baudrando, idcirco interim carpente hunc Martiniero nuncupatur, Auriliacum, urbs est Alverniæ seu Arvernæ Superioris præclara, olim in Claromontensi, hodie in S. Flori diœcesi ad staviolum Jordanam sita. In ista, tum nondum admodum frequenti, quæ, quemadmodum et Baudrando mox laudato Tabulisque Geographicis docemur, Occidentem versus Floriopoli novem, Orientem Æstivum versus Cadurco quindecim et Meridiem versus Claromonte viginti quatuor leucas distat, Galliarum civitate et quidem in suo, quod huic, ut ex Vita mox memoranda apparet, vel adjacebat vel includebatur, prædio cognomini monasterium extruxit loci comes Geraldus, quem hic supra in eadem urbe seu oppido quod post vitam sanctissime actam fuerit etiam ibidem, ut infra sumus dicturi, cultum ecclesiasticum post adeptus, consignandum existimavimus, etsi nec in dicto oppido nec in prædio castrove cognomini, sed Cezernaci aut, uti apud Castellanum legitur, Cediniaci in Cadurcis, qui locus Gallicæ Cezeinac seu Cezenac vocatur, diem extremum clauserit, uti et Sancti istius Viri Vita intelligitur.

Vitam seu
 Gestam S. Odo,
 Cluniacensis
 abbas litteris,

2 Hæc, quam Marrietus Cluniacensis monachus et Andreas Quercetanus, Notis etiam eandem illustrans, in Bibliotheca Cluniacensi primo vulgarunt

recusamque ad XIII Octobris diem exhibet postrema Surii editio, præfert Epistolam, Aymoni abbati inscriptam, in qua opusculi, in quatuor libros divisi, auctor sese Odonem nominat; verum cum nihil vel in Epistola illa vel in operis seu Præfatione seu contextu, unde, quis ille Odo fuerit, dignosci queat, reperitur, pluresque hisce temporibus, seu medio seculo X, hujus nominis abbates, quos variis cœnobis, S. Maxentii videlicet, Mascianensi, Dolensi, S. Michaëlis ad Mosam et Cluniacensi, Annalium Benedictinorum ad annos 940 num. 1, 942 num. 38, 952 num. 56, 963 num. 72 prælatos fuisse probat Mabillonius, exstiterint, nonnemo forsitan, fueritne ab Odone Cluniacensi, an ab alio nominis ejusdem abbate Vita ista conscripta, revocabit in dubium; neque vero, ut apparet, immerito: ast etsi sic habeat, quo minus tamen ea de re dubitandum arbitremur, impediunt, e quibus Lucubratio illa prodit, Mss. antiqua; omnia enim Odonem cujus nomen præferunt, Cluniacensem abbatem diserte appellant. Impediunt et auctores tum synchroni et suppare, tum qui seculis sequentibus scripserunt; omnes enim Magno Odoni, egregio tum in Gallis, tum in cæteris Europæ partibus monasticæ disciplinæ instauratori, S. Geraldus Vitam, cujus auctor sese Odonem nominat, unanimi consensu attribuunt.

3 Hosce inter primo loco occurrunt Ademarum Chabamensis et chronologus Auriliacensis: quorum prior, ut Labbeus in Scriptorum a sese tom. II Bibliothecæ Mss. vulgatorum Syllabo affirmat, circa

F

uti hic ostenditur, est complexus,

annum